

Uses of the New Method of the Byzantine Notation Historico-Musicological Testimonies from K. A. Psachos's Archive

■ **ACHILLEAS G. CHALDÆAKES*** - **SOCRATES LOUPAS** - **EVANGELIA A. CHALDÆAKI**

*National and Kapodistrian University of Athens, Greece – axaldaiak@music.uoa.gr

APPENDIX No. 1

1.1

Epistle of Plato N. Kesisoglus, dated from September 21st, 1907

Σεβαστέ μοι κύριε, Κ. Ψάχε,

Συμφώνως πρὸς τὰς ὑμετέρας ὁδηγίας, ἔλαβον συνέντευξιν μετὰ τοῦ κ. Νηλέως Καμαράδου, μεταβάς εἰς τὴν ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι κατοικίαν του. Ὁ κ. Καμαράδος λίαν εὐγενῶς μοὶ ὠμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τῆς γραφῆς τῆς ἀρχαίας Βυζαντινῆς μουσικῆς, δείξας μοὶ μάλιστα καὶ ἀρχαῖα μουσικὰ χειρόγραφα, ὡς λόγου χάριν τὴν Φήμην τοῦ Παλαιολόγου κτλ.¹ Ὁ κ. Καμαράδος μοὶ εἶπεν ὅτι εἶνε καθ' ὅλα σύμφωνος πρὸς τὰς περὶ τῆς γραφῆς τῆς ἀρχαίας Βυζαντινῆς μουσικῆς θεωρίας σας, καὶ ὅτι αἱ τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου ἐξηγήσεις ἀρχαίων τινῶν μουσικῶν τεμαχίων, μᾶλλον πρὸς Βουλγαρικά τραγούδια ὁμοιάζουν, παρὰ πρὸς τὴν σεμνὴν ἀρχαίαν Βυζαντινὴν μουσικὴν.² Ὁ κ. Καμαράδος ὡς μοὶ εἶπε, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῆς ὑμετέρας μετὰ τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου συζητήσεως,³ ἐξήγησε καὶ ὁ ἴδιος τὴν φήμην τοῦ Παλαιολόγου⁴ καὶ ἄλλα τινὰ μουσικὰ τεμάχια, τὰ ὅποια μοὶ ἔψαλε καὶ μοὶ κατέδειξεν ἐμφανέστατα

¹ A copy of the above-mentioned composition [i.e. a *Polychronion* dedicated to Konstantinos Palaeologos] is found in Nileus Kamarados's Archive through the present day; see, specifically, at the following site: <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/33387/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021].

² Biographical notes about the aforementioned Mark Vasileiou, along with references to his oeuvre as well as his musical transcriptions, see in the following article: Mark Dragoumis, «Μάρκος Βασιλείου. Ἐνας πρωτοπόρος τῆς Βυζαντινῆς Μουσικολογίας» [“Mark Vasileiou; a Byzantine Musicology pioneer”], in *Ἀπόψεις. Περιοδικὴ ἔκδοσις τοῦ Συλλόγου Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν* [Periodical Edition of the Society of the Tutors of Athens College] 4 (1988), 204-11.

³ One can follow the above-mentioned “musicological dialogue” between Mark Vasileiou [=a] and K. A. Psachos [=b] through the following articles: [a¹] Mark Vasileiou, «Περὶ τοῦ στενογραφικοῦ ἢ ιερογλυφικοῦ τῆς παρασημαντικῆς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» [“Regarding the stenographical character of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* [Ecclesiastical Truth], 26.35 (26.8.1906), 416-8 | 26.36 (1.9.1906), 427-8 | 26.37 (7.9.1906), 446-8 | 26.41 (22.9.1906), 483-4; [b¹] K. A. Psachos, *Περὶ τοῦ ἀρχαίου μουσικοῦ στενογραφικοῦ συστήματος τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Φόρμιγξ»* [Regarding the ancient musical stenographical system of the Byzantine Music], (Athens, 1906) [first publication, in *Φόρμιγξ* [Formigx], Π.β.13-4 (15-31.10.1906), 5-8 & Π.β.15-6 (15-30.11.1906), 2-3]; [a²] Mark Vasileiou, «Περὶ τοῦ στενογραφικοῦ ἢ ιερογλυφικοῦ τῆς παρασημαντικῆς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» [“Regarding the stenographical character of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* [Ecclesiastical Truth], 26.55 (23.12.1906), 645-7 | 27.1 (5.1.1907), 9-11; [b²] K. A. Psachos, «Τὸ ζήτημα τῆς ἀρχαίας μουσικῆς γραφῆς» [“The issue of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Φόρμιγξ* [Formigx], Π.ε.3-4 (15-31.5.1907), 2-4; [a³] Mark Vasileiou, «Περὶ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς μουσικῆς σημειογραφίας» [“Regarding the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* [Ecclesiastical Truth], 27.29 (20.7.1907), 439-40.

⁴ The aforementioned exegesis of the *Polychronion* dedicated to Konstantinos Palaeologos, made by Nileus Kamarados, can be found in his Archive, in two scores written down by his hands [see an electronically re-written record of them at the *Musical Examples No. 3.1 & 3.2* found at the end of the text of the following Interview]; in the first one, the 1st part of that composition [: *May the Emperors have a long life* (Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων)] is included, under the following title: *May the Emperors have a long life, exegesis from the Ancient Method of the stenographical Byzantine Notation to the contemporary one by Nileus Kamarados* [Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων ἐξηγήθην ἐκ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν ὑπὸ Νηλέως Α. Καμαράδου]; see: <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/32829/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021]; in the second, the 2nd part of the same composition [: *May Konstantinos Palaeologos, the most pious King and Emperor of the Byzantine Empire, have a long life* (Κωνσταντῖνου τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως καὶ αυτοκράτορος Ῥωμαίων τοῦ Παλαιολόγου, πολλὰ τὰ ἔτη)] is included, under the following title: *Polychronion dedicated to the Emperor Konstantinos Palaeologos, exegesis from the Ancient Method of the stenographical Byzantine Notation to the contemporary one by Nileus Kamarados* [Ἡ φήμη τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντῖνου τοῦ Παλαιολόγου, ἐξηγήθεισα ἐκ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν, ὑπὸ Νηλέως Α. Καμαράδου]; see: <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/33395/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021]; at the same Archive, one can also find a relevant exegesis of the said Nileus Kamarados on a *Polychronion* dedicated to Konstantinos, Bishop of Silivri [Σηλοβρία]; see: <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/32828/1/document1.pdf> (accessed 31 March 2021); that is a *Polychronion* which is also included in the codex where the above *Polychronion* under discussion is found; cf. Dimitrios Kampouroglous, «Ὁ ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ κώδικος. Ὁ Πολυχρονισμὸς. Ἄλλαι λεπτομέρειαι» [“The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos”] in *Ἔστια* [Estia], (7.6.1904), 3; K. A. Psachos, «Ἐπιστημονικὴ ἀνακοίνωσις

ὅτι εἶχε δίκαιον εἰς τὰς περὶ τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου κρίσεις του. Τῷ ἐζήτησα νὰ μοὶ δώσῃ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, ὅπως δημοσιευθῶσιν εἰς τὴν «Φόρμιγγα». Ἄλλ' ἐκεῖνος μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ Μ. Βασιλείου εἶνε ἐν μέσῳ τοῦ πατριαρχείου καὶ φοβεῖται διὰ τοῦτο, μήπως ἀποσυρομένων ὑμῶν ἐκ τῆς συζητήσεως, ἀναγκασθῆ αὐτὸς ν' ἀναλάβῃ τὸν κατὰ τοῦ Μ. Βασιλείου ἀγῶνα. Τὸν ἐβεβαίωσα ὅτι δὲν ὑπάρχει τοιοῦτος κίνδυνος καὶ ὁ κ. Καμαράδος ἐπέισθη νὰ μοὶ παραδώσῃ τὰ μουσικὰ τεμάχια τὰ ὅποια ἐξήγησε, μόνον ὅταν ἐγὼ μελετήσας τὴν μετὰ τοῦ Μ. Βασιλείου συζήτησίν σας, εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γράψω κατὰ τὰς ὁδηγίας του. Τοῦ τῷ ὑπεσχέθην καὶ ἤρχισα νὰ μελετῶ τὴν «Ἐκκλ. Ἀλήθειαν», τὴν ὅποιαν ἐδανείσθην ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ γραφείου. Δυστυχῶς δὲν ἔχω τὰς ἐν τῇ «Φόρμιγγι» καταχωρηθείσας ὑμετέρας θεωρίας, ὅπως ἐκ παραλλήλου ἀναγνώσω αὐτὰς μετὰ τὴν τοῦ Μ. Βασιλείου. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπικαλοῦμαι τὴν γνώμην σας, παρακαλῶν ὅπως μοὶ ἐκθέσητε λεπτομερῶς τὰς σκέψεις σας. Τὸν κ. Ε. Παπαδόπουλον θὰ ἴδω τὴν προσεχῆ Κυριακὴν. Τὸ ζήτημα δὲ δι' ὃ ὁ κ. Καμαράδος δὲν ἐπιχειρεῖ νὰ γράψῃ ὁ ἴδιος κατὰ τοῦ κ. Μ. Βασιλείου, καθὼς ἠννόησα, εἶνε τὸ ὅτι ὁ μὲν πρῶτος δὲν γνωρίζει πολλὰ γράμματα, διὰ νὰ δύναται εὐχερῶς νὰ χειρισθῆ τὸν κάλαμον, ὁ δὲ δεύτερος μετέχει παιδείας.

Μὴ ἔχων ἄλλο τι νὰ προσθέσω διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ,

Πλάτων Ν. Κεσίσογλου

Τῆ 21 7/βρίου 1907.

Ἐὰν δυνηθῶ νὰ εὔρω καὶ λάβω παρά τινος «Φόρμιγγα», πιστεύω ὅτι τὸ πολὺ ἐντὸς 15 ἡμερῶν θὰ σᾶς ἀποστείλω τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης μου.

ὁ ἴδιος

παρασκευὴ ἑσπέρας.

Κατῶρθωσα καὶ εὔρον Φόρμιγγα

ὁ ἴδιος

1.2

Interview of the Protopsaltes Nileus Kamarados, recorded by Plato N. Kesisoglus

Περὶ τῆς γραφῆς τῆς ἀρχαίας Βυζαντινῆς μουσικῆς.

1^{ον}. Περὶ τοῦ πότε ἐποιήθη καὶ ἐμελοποιήθη ὁ ἐπιλύχνιος ὕμνος.

«Ἐνωτισθῆτω λοιπόν, λέγει ὁ κ. Μάρκος Βασιλείου, ὁ κ. Ψάχος γνώμην, ἴσως μὲν οὐκ ἀλάθητον, σαφῆ ὅμως καὶ ἐκ βαθείας μελέτης καὶ μακρᾶς πείρας σχηματισθεῖσαν· πρῶτον ὅτι ἡ μουσικὴ τῶν ἀπαριθμηθέντων ἀσμάτων (δηλ. τοῦ “Φῶς ἰλαρόν” κτλ.), δὲν ἔλκει, ὡς φρονεῖ αὐτός, ἢ καὶ οἷος δὴ τις ἄλλος τὴν καταγωγὴν αὐτῆς ἀπὸ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἢ καὶ ἀπὸ Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη, ἀλλ' εἶναι πολὺ μεταγενεστέρα, οἷα τυγχάνει καὶ ἅπαντα ἡ σημερινὴ μουσικὴ τῆς Ἐκκλησίας, διαμορφωθεῖσα σὺν τῷ χρόνῳ ἐκ τῶν λειψάνων τῆς Βυζαντινῆς».⁵

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ γνώμη τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου δὲν εἶνε προῖον βαθείας μελέτης καὶ μακρᾶς πείρας, ὅπως ὁ ἴδιος αὐτοεπαινούμενος λέγει, διότι ὁ ἐπιλύχνιος ὕμνος ἔλκει τὴν καταγωγὴν ἀπὸ μουσικοῦ ἐπίσης παλαιοῦ, ὅσον καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Ἀπόδειξις τούτου ἔστωσαν τὰ ἑξῆς.

Ὁ Κυριακὸς Φιλοξένης ἐν τῷ κατὰ τὸ 1868 ἐκδοθέντι ἐν Κων/πόλει λεξικῷ τῆς ἑλλ. ἐκκλ. Μουσικῆς, ἐν τῇ σελίδι 1δ' τοῦ προλόγου του, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Ἀθηνογένους λέγει: «... κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀπόδειξιν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, διὰ τὸ ποίημα τοῦ ἐπιλυχνίου ὕμνου “Φῶς ἰλαρόν”, πῶς ἦνωσε τὰ μουσικὰ καὶ ποιητικὰ μέτρα εἰς τὸ μικτὸν μέλος τοῦ Μιξολυδίου (τετάρτου ἤχου), μὲ τὴν ἐπεισαγωγὴν τοῦ Λυδίου (δευτέρου ἤχου) καὶ ἔψαλεν αὐτὸ ὁ Ἱερομάρτυς Ἀθηνογένης, ὅπερ σώζεται καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτὸ τὸ πρωτότυπον καὶ ἀρχαῖον μέλος καὶ μὲ ποίαν μουσικὴν εἶχε τονίσει αὐτό, ὁ ποιητὴς καὶ μουσικὸς αὐτὸς πρὸ 1600 χρόνων; Λέγω δὲ 250 καὶ 300 μ.Χ., εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὅτε ἐπετελεῖτο ἡ θεία λειτουργία τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, ἔψαλλον μὲ τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβὶδ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, μὲ ποίους δὲ τόνους μουσικῆς εἶχον τονίσει αὐτούς καὶ πῶς ἐμέλισαν

γενομένη ἐν τῷ Πarnaσσῷ τῆ 6^ῃ Ἀπριλίου 1906» [“Scientific Lecture, given at Parnassos’s Hall on April 6th, 1906”], in *Φόρμιγγ* [Formigx], II.b.1-2 (1-15.4.1906), 5.

⁵ Mark Vasileiou, «Περὶ τοῦ στενογραφικοῦ ἢ ἱερογλυφικοῦ τῆς παρασημαντικῆς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» [“Regarding the stenographical character of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* [Ecclesiastical Truth], 27.1 (5.1.1907), 9.

τότε τὸ ἀρχαιότατον μέλος τοῦ νικητηρίου τροπαρίου “Χριστὸς ἀνέστη”, τὸ “Ἅγιος, Ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ” καὶ ἄλλα πολλά;».⁶

Ὁ δὲ κ. Γ. Παπαδόπουλος εἰς τὸ ἔργον του «Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μουσικῆς» τοῦ 1890 ἐν σελίδι 80 λέγει: «Ὡσαύτως ἀρχαιότατός ἐστί καὶ ὁ τριαδικὸς ἢ ἐπιλύχνιος ὕμνος “Φῶς ἰλαρόν”, ὅστις ἀποδίδεται ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου εἰς τοὺς ἀποστολικούς ἀνδρας, κατ’ ἄλλους δὲ εἰς τὸν μάρτυρα Αἰθιογενῆ, ὃν ἔψαλλεν ὁ θεῖος ἀνὴρ ὁρμῶν εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον. Ἀλλ’ ἐκ τῆς κατωτέρω παρατιθεμένης ῥήσεως τοῦ οὐρανοφάντορος Βασιλείου ἐξάγεται ὅτι ἄγνωστός ἐστὶν ὁ ποιητὴς τοῦ ὕμνου. “Ἐδοξε τοῖς πατράσιν ἡμῶν, μὴ σιωπῆ τὴν χάριν τοῦ ἐσπερινοῦ φωτὸς δέχεσθαι, ἀλλ’ εὐθύς φανέντος εὐχαριστεῖν· ἀλλ’ ὅστις μὲν ὁ πατὴρ τῶν ῥημάτων ἐκείνων τῆς ἐπιλυχνίου εὐχαριστίας εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν· ὁ μὲντοι λαὸς ἀρχαίαν ἀφήσιν τὴν φωνὴν καὶ οὐδενὶ πώποτε ἀσεβεῖς ἐνομίσθησαν οἱ λέγοντες: Αἰνοῦμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Θεόν, εἰ δέ τις καὶ τὸν ὕμνον Αἰθιογενέους ἔγνω, ὃν ὡσπερ τι ἄλλο ἐξιτήριον τοῖς συνοῦσιν αὐτῶ καταλέλοιπεν ὁρμῶν ἤδη πρὸς τὴν διὰ πυρὸς τελείωσιν, οἶδε καὶ τὴν τῶν μαρτύρων γνώμην, ὅπως εἶχον περὶ τοῦ Πνεύματος”. Ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, κατὰ δὴλον πρὸς τοῖς ἄλλοις γίνεται ὅτι ὁ ἐπιλύχνιος ὕμνος εἶνε ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων καὶ ὅτι ὁ ἱερὸς Αἰθιογενὴς πρὸ τῆς μαρτυρικῆς αὐτοῦ τελευτῆς κατέλειπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὕμνον εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, μὴ διασωθέντα μέχρι ἡμῶν. Τῆ ἡμετέρα γνώμη ἔχομεν στοιχοῦντα καὶ τὸν εὐμαθέστατον Ματθαῖον Παρανίκαν, λέγοντα ἐπὶ λέξει τάδε: “ἐκ τῆς προσεκτικῆς ἀναγνώσεως τοῦ χωρίου τούτου [ἐξάγεται], ὅτι ὁ Αἰθιογενὴς εἶχε ποιήσει ἕτερον ὕμνον, ἐν ᾧ μνεῖα ἐγένετο τοῦ Ἁγ. Πνεύματος”. Ἐν τῷ ὕμνῳ “Φῶς ἰλαρόν” διακρίνομεν τὸν προκελευσματικὸν πόδα, τὸν ἀνάπαιστον, τὸν σπονδεῖον, τὸν δάκτυλον καὶ τὸν ἀμφίβραχυν. Ὁ ἐπιλύχνιος ἀναπληρωθεὶς βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Σωφρονίου († 633) ψάλλεται ἄχρι τῆς σήμερον διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐρρύθμου μουσικοῦ τετραμέτρου κατὰ τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ μέλος».⁷

Ἐπίσης ὁ κ. Γ. Παπαδόπουλος ἐν σελίδι 147 τοῦ ἰδίου ἔργου του λέγει: «Πρὶν ἢ πατριαρχεῦση ὁ Σωφρόνιος ἀνεπλήρωσε τὸν ἐπιλύχνιον ὕμνον καὶ κατέστησεν αὐτὸν κρείττω κατὰ τε τὸ μέλος καὶ τὸν ρυθμόν».⁸

Ἐξ ὅλων λοιπὸν τούτων πιστεύομεν ὅτι ὁ κ. Μάρκος Βασιλείου θὰ ἀλλάξη γνώμην, πειθόμενος ὅτι τὸ “Φῶς ἰλαρόν” δὲν εἶνε ἔργον μεταγενέστερον, ἀλλ’ ὕμνος μελοποιηθεὶς πρὸ τοῦ Ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ.

Καὶ ἤδη τί ἔχει ν’ ἀπαντήσῃ ὁ κ. Μάρκος Βασιλείου εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ψάχου προβληθεῖσαν διλημματικὴν ἐρώτησιν: «Πῶς ἀφοῦ εἰς ταῦτα (τὸ “Φῶς ἰλαρόν” κτλ.) ἀναγνωρίζῃ ὁ κ. Βασιλείου εἶδος καὶ κάλλος μουσικὸν καὶ παραδέχεται πιστότητα ἐρμηνείας τῶν τριῶν ἐξηγητῶν, ἀπαρνεῖται τοῦτο καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἄσματα;»⁹ Πιστεύομεν ὅτι ὁ κ. Βασιλείου δὲν θὰ ἀποφυγῇ τὸ διλήμμα, ἀντλῶν ἐπιχειρήματα μόνον ἐκ τῆς ἀκενῶτος φαντασίας του, ἀλλὰ καὶ προσάγων χωρὶα ἀρχαίων μουσικῶν δι’ ὧν θὰ ἀποδείξῃ τὸ ἐσφαλμένον τῶν ἐπιχειρημάτων ἡμῶν.

Βεβαίως ἡ «Ἐκκλ. Ἀλήθεια» τὸ ἐπίσημον τοῦτο ὄργανον τῶν Πατριαρχείων, ἦτις παρ’ ὅλον αὐτῆς τὸν ὑψηλὸν τίτλον δὲν ἀπέφυγε νὰ φιλοξενήσῃ εἰς τὰς στήλας τῆς τὰς προσωπικὰς ὕβρεις τοῦ κ. Βασιλείου κατὰ τοῦ κ. Ψάχου, θὰ καταχωρήσῃ εὐχαρίστως καὶ τὴν εἰς τὰς ἐρωτήσεις μας ἀπάντησιν τοῦ κ. Μ. Βασιλείου. Ἡ ~~διὰ~~ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Ψάχου, ὅπως καὶ αἱ κατόπιν ταύτης γραφεῖσαι πραγματεῖαι του, παρ’ ὅλας τὰς κραυγὰς καὶ φωνασκίας τοῦ κ. Βασιλείου καὶ Σ^{τα} (?) ἔχουσι μεγίστην ἐπιστημονικὴν ἀξίαν, διότι πᾶς τις βλέπει ἐν αὐταῖς τὴν σοβαρὰν καὶ μακρὰν τοῦ κ. Ψάχου μελέτην, ἐπὶ θέματος τόσοσιν σοβαροῦ, τὸ ὁποῖον δὲν ἐτόλμησαν νὰ θίξωσι προηγουμένως οἱ κατηγοροῦντες αὐτόν. ~~Ἐτούτων τὸ μόνον ἔργον εἶναι~~ Διότι ἀντὶ νὰ καταγίνωνται εἰς τοιαύτας μελέτας, συμβάλλοντες εἰς λύσιν τοιούτων ζητημάτων, ἔργον αὐτῶν ἔχουσι νὰ ραδιοουργῶσι τοὺς μὲν, νὰ κατηγορῶσι τοὺς δὲ καὶ οὕτω νὰ τυγχάνωσι τῆς εὐνοίας τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, μόνον τοὺς φιλίως πρὸς αὐτοὺς ἔχοντας βοηθοῦντες ὅπως καταλάβωσι θέσεις ἐν τῇ Μουσικῇ Σχολῇ, τοὺς δὲ πράγματι ἀξίαν κεκτημένους, διὰ συκοφαντιῶν ν’ ἀποδιώκωσι τῆς Σχολῆς ταύτης προσπαθοῦντες, ἐκ φόβου μήπως ἀποκαλύψωσιν οὗτοι ἡμέραν τινὰ τὴν ἀμάθειάν των.

⁶ Kyriakos Philoxenis, *Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς*, φιλοπονηθὲν μὲν ὑπὸ Κυριακοῦ Φιλοξένου τοῦ Ἐφεσσιομάγνητος, ἐκδιδόμενον δὲ ἐγκρίσει καὶ ἀδεία τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας [Dictionary of the Greek Ecclesiastical Music], (Constantinople: Evangelinou Misailidou Editions, 1868), ἰδ’ [14], note δ’ [4].

⁷ Papadopoulos (1890), 80-1.

⁸ *Ibid.*, 147.

⁹ Mark Vasileiou, *ibid.*; cf. Psachos (1906), 18.

2^{ον}. Περί τῆς ἐξηγήσεως τῆς φήμης τοῦ Παλαιολόγου.

- Καὶ τί φρονεῖτε, κύριε Καμαράδε περί τῆς ἐξηγήσεως τῆς φήμης τοῦ Παλαιολόγου;
- Ἡ ἐξήγησις τοῦ κ. Σακελλαρίδου καὶ τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου, εἶνε μόνον ἀπλή μετροφωνία.¹⁰ Ἄλλ' ἡ ἐξήγησις τοῦ δευτέρου εἶναι μᾶλλον ἐσφαλμένη τῆς τοῦ πρώτου ὅσον ἀφορᾷ τὴν μετροφωνίαν.

¹⁰ As far as the above-mentioned exegeses of the composition under discussion [i.e. the aforementioned *Polychronion* dedicated to Konstantinos Palaeologos] is concerned, one can see the one of John Sakellarides in *Παναθήναια* [*Panathinaia*] 8.94 (31.8.1904), 277-8 [where a relevant epistle of the said John Sakellarides, published under the title: “The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos” («Ο ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου»), can be found] & 280-1 [where the score of the specific exegesis is published, accompanied by the following clarification: “transcribed from the Ancient Byzantine Notation into Staff Notation by John Sakellarides (the father), after a harmonization made by Theophrastos Sakellarides (the son)” {«μετηνέχθη ἐκ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν εὐρωπαϊκὴν ὑπὸ Ἰωάννου Θ. Σακελλαρίδου (πατρός), ἐνηρμονίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου Σακελλαρίδου (υἱοῦ)»}; see *Musical Example No. 1.1* found at the end of the text of the present Interview; the mentioned score is additionally followed by another score of a folk song (entitled *Ὁ θάνατος τοῦ ναύτου* {*The death of the sailor*}), written down into Staff Notation and also harmonized by Theophrastos Sakellarides, a song from the village *Litochoron* in the Olympus area of Greece that, according to Sakellarides (see *ibid.*, p. 278), “is amazingly similar to the *Polychronion*”; the exegesis of Mark Vasileiou could be seen in his aforementioned article, «Περί τοῦ στενογραφικοῦ ἢ ἱερογλυφικοῦ τῆς παρασημαντικῆς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» [“Regarding the stenographical character of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* [*Ecclesiastical Truth*], 26.41 (22.9.1906), 484 [see *Musical Examples No. 2.1 & 2.2*, found at the end of the text of the present Interview]; furthermore, it is particularly noteworthy that in Nileus Kamarados’s Archive both exegeses of the said *Polychronion* dedicated to Konstantinos Palaeologos are found, written down by his hands; the one of Mark Vasileiou is presumably copied from the above-mentioned relevant reference [cf. *Musical Example No. 2.1* found at the end of the text of the present Interview], while the other one of John Sakellarides is obviously transcribed into the New Method of the analytical Byzantine Notation by Nileus Kamarados himself [see an electronically re-written record of it at the *Musical Example No. 1.2* found at the end of the text of the present Interview]; they consist of the same two parts, like the aforementioned one made by Nileus Kamarados himself (see above, note 141); specifically, one can see their 1st part [: *May the Emperors have a long life* (*Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων*)], found under the title: *May the Emperors have a long life, exegesis from the Ancient Method of the stenographical Byzantine Notation to the contemporary one by John Sakellarides and Mark Vasileiou* [*Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων ἐξηγηθὲν ἐκ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν ὑπὸ Ἰωάννου Θ. Σακελλαρίδου καὶ Μάρκου Βασιλείου*], at the following site: <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/32823/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021]; additionally, their 2nd part [: *May Konstantinos Palaeologos, the most pious King and Emperor of the Byzantine Empire, have a long life* (*Κωνσταντῖνον τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος Ῥωμαιοῦν τοῦ Παλαιολόγου, πολλὰ τὰ ἔτη*)], under the title: *Polychronion dedicated to the Emperor Konstantinos Palaeologos, exegesis from the Ancient Method of the stenographical Byzantine Notation to the contemporary one by John Sakellarides and Mark Vasileiou* [*Ἡ φήμη τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντῖνον τοῦ Παλαιολόγου, ἐξηγηθεῖσα ἐκ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν, ὑπὸ Ἰωάννου Θ. Σακελλαρίδου καὶ Μάρκου Βασιλείου*], can be respectively found at the following site: <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/33391/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021]. Additionally, the first exegesis [i.e. the one made by John Sakellarides] caused another interesting relevant “musicological dialogue” between K. A. Psachos [=a] and John Sakellarides [=b], which one can follow through the following references (cf. also the relevant historical comments already noted in the second chapter [: Lectures & Articles] of the present article): [a¹] K. A. Psachos, «Ο ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου. Συνέντευξις μετὸν κ. Κ. Α. Ψάχον» [“The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos; an interview with K. A. Psachos”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.1 (15.3.1905), 3-4 [b¹] John Sakellarides, «Περί τοῦ ὕμνου τοῦ Παλαιολόγου» [“Regarding the Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.2 (31.3.1905), 2-3 [a²] K. A. Psachos, «Ο ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου. Σπουδαιότατη καὶ λιαν διαφωτιστικὴ συνέντευξις μετὸν κ. Ψάχον ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διδομένην ἔρμηνειαν εἰς τὰ ἄφωνα καλούμενα σημάδια τῆς παλαιᾶς γραφῆς» [“The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos; a very important and much enlightening interview with K. A. Psachos, regarding the explanation that the ancient musician used to attribute to the subsidiary signs”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.3-4 (15-30.4.1905), 1-4 [b²] John Sakellarides, «Περί τοῦ ὕμνου τοῦ Παλαιολόγου. Ἡ ἐπὶ τῶν μεγάλων σημαδίων συζήτησις» [“Regarding the Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos; the discussion on the subsidiary signs”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.5 (15.5.1905), 3-4; this “dialogue” concluded with a K. A. Psachos’s relevant lecture at “Parnassos’s” Hall, given on April 6th, 1906 and published (under the title «Επιστημονικὴ ἀνακοίνωσις γενομένη ἐν τῷ Παρνασσῷ τῆ 6^ῃ Ἀπριλίου 1906» [“Scientific Lecture, given at Parnassos’s Hall on April 6th, 1906”]) in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.b.1-2 (1-15.4.1906), 5-6 (cf. pp. 2-3, as well) | II.b.3-4 (15-31.5.1906), 3-5 | II.b.7-8 (15-31.7.1906), 3-5. After that, the already mentioned “musicological dialogue” between Mark Vasileiou and K. A. Psachos (see above, note 140) was immediately followed. Finally, it should be noted that Mark Vasileiou published another relevant exegesis on a similar *Polychronion* [the text of which is formed as follows: *May, in God’s name, your kingship last for long life* (*Πολυχρόνιον ποιῆσαι, ὁ θεός, τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας, εἰς πολλὰ ἔτη*)], found in the Constantinopolitan periodical *Μουσικὴ. Εἰκονογραφημένον Μουσικοφιλολογικὸν Περιοδικόν, μετὰ τεμαχίων φωνητικῆς καὶ ὀργανικῆς μουσικῆς ἐν ἐκκλησιαστικῇ καὶ γραμμικῇ Παρασημαντικῇ, συντασσόμενον τῇ συνεργασίᾳ Ἑλλήνων καὶ Ξένων μουσικῶν καὶ μουσικολόγων. Διευθυντῆς καὶ Ἀρχισυντάκτης Γ. Δ. Παχτικός* [*Music; illustrated musicological and philological periodical edition, which includes musical examples written down into both Byzantine and Staff Notation and compiled by the support of Greek and foreign musicians and musicologists; director and chief of the edition: George Pachitikos*], 1.9 (Constantinople, September 1912), 263 [where the score of the specific exegesis is published, accompanied by the following inscription: “*Polychronion dedicated to Byzantine Emperors, taken from a 15th-century manuscript, exegesis Mark Vasileiou; this is a composition sung when the Emperor is going to venerate the Holy Icons and receive the communion bread*” {«Πολυχρονισμὸς βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ἐκ χειρογράφου τῆς 15^{ῆς} ἑκατονταετηρίδος, ἐρμηνευθεὶς ὑπὸ Μάρκου Βασιλείου, “γᾶλλεται τοῦτο ὅτε μέλλει ὁ Βασιλεὺς διέρχεσθαι εἰς προσκόνησιν τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ κατακλασθοῦ”»}; see also on p. 273 some short comments on the composition] & 265 [where a transcription into Staff Notation along with a rhythmic restoration of the same score, both made by George Pachitikos, is found («Πολυχρονισμὸς βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ψαλλόμενος ὅτε

Ἄλλωστε καὶ τὸ μέλος τοῦ κ. Σακελλαρίδου εἶνε σεμνότερον ἢ τὸ τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου. Παρατηρήσατε, ἐξηκολούθησεν ὁ κ. Καμαρᾶδος, τὸ ἀρχαῖον χειρόγραφον λήγει εἰς δι, ὅπως καὶ ἡ ἐξήγησις τοῦ κ. Σακελλαρίδου.¹¹ Ὁ κ. Βασιλείου ὅμως περαίνει τὸ μέλος εἰς βου.¹² Τὸ ἀρχαῖον εἰς τὴν συλλαβὴν -πο- τῆς φράσεως: πολλὰ τὰ ἔτη, ἔχει διπλῆν.¹³ Πῶς ὁ κ. Βασιλείου θέτει κλάσμα;¹⁴ Ἐπίσης τὸ ἀρχαῖον χειρόγραφον εἰς τὸ -ε- τοῦ ἔτη, ἔχει παρακλητικὴν.¹⁵ Ὁ τε κ. Σακελλαρίδης ὅμως καὶ ὁ κ. Βασιλείου, οὐδεμίαν σημασίαν δίδουσιν εἰς αὐτήν. Ἡ παρακλητικὴ δηλοῖ, ὅτι πρέπει νὰ ἐκταθῇ τὸ μέλος. Αὐτὸ δὲν τὸ ἔλαβον ἐκεῖνοι ὑπ' ὄψιν. Εἰς τοῦτο ὅμως ἔσφαλον.

3^ο. Μέλος καὶ μετροφωνία. Γνώμη Μανουὴλ τοῦ Χρυσάφου.

Ἐὰν ὁ κ. Βασιλείου περιφρονῇ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κρουστάλλα, τοῦ Χρυσάνθου, τοῦ Γρηγορίου, τοῦ Βιολάκη, ὡς ἀνθρώπων χθεσινῶν καὶ δῆθεν ἀκαταρτίστων, πιστεύω ὅμως ὅτι θὰ σεβασθῇ τὴν γνώμην τοῦ Μανουὴλ τοῦ Λαμπαδαρίου, ὅστις βεβαίως δὲν εἶνε χθεσινός, ἀφοῦ ἦτο Λαμπαδάριος κατὰ τὸ 1453.

Καὶ ὁ κ. Καμαρᾶδος μοὶ ἔδειξε παλαιότατον χειρόγραφον ἐν ᾧ ἀνέγνωσα τὰ ἐξῆς: «Μανουὴλ Χρυσάφης ὁ Λαμπαδάριος “περὶ τῶν ἐνθεωρουμένων τῇ ψαλτικῇ τέχνῃ καὶ ὧν φρονοῦσι κακῶς περὶ αὐτῶν”... Ἡ τοίνυν ψαλτικὴ ἐπιστήμη, οὐ συνίσταται μόνον ἀπὸ παραλλαγῶν, ὡς τῶν νῦν τινες οἴονται, ἀλλὰ καὶ δι’ ἄλλων πολλῶν τρόπων, οὓς αὐτίκα λέξω διὰ βραχέων· τὸ γὰρ τῆς παραλλαγῆς χρῆμα κατὰ τὴν ψαλτικὴν τὸ εὐτελέστατον τε τῶν ἐν αὐτῇ πάντων καὶ εὐκολώτατον· κὰν εἴπῃ τις ὡς μέλος ἐποίησα καὶ κατὰ τὰς φωνὰς ἐστὶν ἀνευδεές, οὐδὲ μῖς ἀπούσης, ἦν περ ἔδει παρεῖναι· καὶ τὸ ὀρθὸν εἶναι καὶ ὑγιές, ὄντως ἀπὸ παραλλαγῶν ἔχει, ὥστε μὴ χρεῖαν εἶναι μηδεμίαν ἄλλην ἐν αὐτῷ ζητεῖν τελειότητα, κακῶς φρονεῖν τε καὶ λέγειν ἡγητέον τὸν τοιοῦτον, καὶ ἐξω τοῦ τῆς ἐπιστήμης ὀρθοῦ λόγου· διατίθεται γὰρ φαύλως περὶ αὐτὴν καὶ ἄπερ οὐκ οἶδε, ταῦτα λαλεῖ ὑπὸ ἀμαθείας καὶ τοῦ μὴ ἐθέλειν δοκεῖν καταμαθεῖν τὴν ἀλήθειαν, δι’ ἀμέλειαν ἴσως καὶ τὸ ὑπερήφανος εἶναι, καὶ τις τῶν κακοδόξων. Ἐχει γὰρ ἀνεπιγνώστως (ἴν’ οὕτως εἶπω) καὶ ἀνεπιστημόνως τὸ κατὰ τὸ ψάλλειν ἐνεργεῖν, καὶ λόγου παντὸς ἐκτὸς μελωδῶν ὡς τῶν ἰδιωτῶν τις ἐπόμενος, τῇ τοῦ μέλους ἀλόγως ἤχοι. Ἐπεὶ δ’ ὅπερ ὁ τοιοῦτος, ὑπ’ ἀμαθείας ἴσως ἐρεῖ, τὸ ὀρθὸν εἶχε μεθ’ ἑαυτοῦ, οὐδεμίαν ἂν ἦν χρεῖα, οὐδὲ ἀνάγκη, τοῦ τὸν μὲν Γλυκὺν Ἰωάννην (900 μ.Χ.) πεποικέναι τὰς μεθόδους τῶν κατὰ τὴν ψαλτικὴν θέσεων, τὸν δὲ Μαῖστορα Ἰωάννην μετ’ αὐτόν, τὴν ἐτέραν μέθοδον καὶ τὰ σημάδια ψαλτὰ, εἶτα μετ’ αὐτόν πάλιν τὸν Κορώνην τὰς ἐτέρας μεθόδους τῶν κρατημάτων καὶ τὴν ἐτέραν τῶν στιχηρῶν, ἔδει γὰρ καὶ τούτους λοιπόν, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀρκεῖσθαι ταῖς παραλλαγαῖς μόναις καὶ μηδὲν τι περαιτέρω πολυπραγμονεῖν, μηδὲ περιεργάζεσθαι μήτε περὶ θέσεων, μήθ’ ὁδοῦ, μητ’ ἄλλης ἡστινοσοῦν μεθόδου τεχνικῆς. Γίνωσκε γὰρ ὅτι τὰς προειρημένας τῶν θέσεων μεθόδους, οὐκ ἐποίησαν οἱ τοιοῦτοι διὰ τὸ ψάλλειν ταύτας ὡς μαθήματα. Ἀλλ’ ὥσπερ ὄρον τινὰ συντεθέντες καὶ νομοθετοῦντες ἐκεῖνοι δῆλοί εἰσι μὴ ἀρκούμενοι κατὰ τὴν ψαλτικὴν μόναις ταῖς λεγομέναις παραλλαγαῖς, μηδὲ τοὺς ὑστέρους ἡμῶν ἀρκεῖσθαι βουλόμενοι, καὶ διὰ τοῦτο ποιοῦντες, ἄπερ φθάσαντες εἰρήκαμεν, ἵνα πρὸς αὐτὰ βλέποντες οἱ μετ’ αὐτοὺς ὡς πρὸς τι παράδειγμα, αὐτοὶ τε μὴ ἔχοιεν ὑπερβαίνειν τοὺς τοιοῦτους ὄρους τε καὶ κανόνας καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν, ὅσοι δὴ καὶ θούλονται κατὰ τὸ ψάλλειν ἐνεργεῖν τῶν τοιούτων ὑψηλῆται γένοιτο. Θέσις γὰρ λέγεται ἡ τῶν σημαδιῶν ἔνωσις, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μέλος. Καθὼς γὰρ ἐν τῇ γραμματικῇ τῶν 24 στοιχείων ἡ ἔνωσις συλλαβηθεῖσα ἀποτελεῖ τὸν λόγον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ σημεῖα τῶν φωνῶν ἐνοῦνται ἐπιστημόνως καὶ ἀποτελοῦσι τὸ μέλος καὶ λέγεται τὸ τοιοῦτον τότε θέσις».¹⁶

διήρχετο ὁ Βασιλεὺς εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων εἰκόνων ἵνα λάβῃ τὸ ἀντίδορον, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου ἐκ χειρογράφου ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος. Μεταγραφή ἐκ τῆς ἐκκλ. παρασημαντικῆς καὶ ῥυθμικῆς ἀποκατάστασις ὑπὸ Γ. Παχτίκου»; cf. also Dragoumis (1988), 210; see *Musical Examples No. 4.1 & 4.2*, respectively, found at the end of the text of the present Interview.

¹¹ See *Musical Examples No. 1.1* (bar 12) & *1.2* found at the end of the present Interview.

¹² See *Musical Examples No. 2.1 & 2.2* (bars 25-6) found at the end of the present Interview.

¹³ One can see a reliable version of the prototype melody of the composition under discussion (the above-mentioned “*Ancient Melody*”), written down according to the Ancient Method of the stenographical Byzantine Notation, in the codex No. 2406 of the National Library of Greece (a *Papadike* written in 1453 by Matthew the Domestikos, a monk of John Prodromos’s Monastery in Serres), f. 218^r, easily accessible through the following site: <https://digitalcollections.nlg.gr/nlg-repo/dl/el/browse/3431> [accessed 31 March 2021].

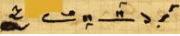
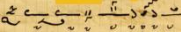
¹⁴ See *Musical Examples No. 2.1 & 2.2* (bars 1, 9, 17) found at the end of the present Interview.

¹⁵ See above, note 150; it has to be noted that a misunderstanding of Nileus Kamarados is found here; at the specific point of the composition under discussion one can see not the mentioned subsidiary sign of the so-called *Parakletiké* but the rhythmic sign of the *krátēma*; thus, Kamarados is trying to analyze a *Parakletiké* in his relevant exegesis, as one can see in the *Musical Examples No. 3.1 & 3.2* (bars 4, 9, 14, 21-2) found at the end of the present Interview.

¹⁶ Cf. Dimitri Conomos, *The Treatise of Manuel Chrysaphes the Lampadarios: On the Theory of the Art of Chanting and on Certain Erroneous Views That Some Hold About it* (Mount Athos, Iviron Monastery MS 1120 [July, 1458]), *Corpus Scriptorum de Re Musica*

- Διὰ τῶν ἀνωτέρω πιστεύω ὅτι ἐπαρκῶς κατεδείχθη ὅτι οἱ παραδεχόμενοι μόνον τὴν μετροφωνίαν σφάλλουσιν σφάλονται.

4^{οῦ}. Ἡ μετὰ καὶ ἄνευ κοκκίνης μελάνης παρασημαντική.

- Τὰ ἄφωνα σημεῖα εἶχον τὴν δύναμιν τὴν ὁποῖαν ἀποδίδει εἰς αὐτὰ ὁ κ. Ψάχος. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Κυριακὸς Φιλοξένος ἐν τῷ λεξικῷ του ἐν τῇ λέξει κόκκινον-κοκκίνη.¹⁷ Γραφὴ κοκκίνη, ἣτις ἦτον εἰς χρῆσιν κανόνος εἰς τοὺς παλαιούς μουσικούς καὶ οὐχὶ διὰ ποικιλίαν· καὶ ὅπου μὲν φαίνεται [γεγραμμένη] ὀλόκληρος λέξις τοῦ κειμένου μὲ κοκκίνην μελάνην, σημαίνει τὴν καὶ αὐθις ἐπανάληψιν τῆς μελωδικῆς ἐκείνης περιόδου, τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου μαθήματος, ὅπου δὲ φαίνεται χαρακτήρ τις ἱερογλυφικοῦ σημαδίου, ἢ χαρακτήρ χρονικῆς ποιότητος γεγραμμένον διὰ κοκκίνης μελάνης, σημαίνει τὴν ἀνάλυσιν τῆς μουσικῆς συνθέσεως καὶ τὸ ἀναλελυμένον μέλος τῆς ὀριστικῆς ἢ τῆς ἀορίστου καταλήξεως· διότι λέγει τὸ θεωρητικὸν τοῦ παλαιοῦ συστήματος “εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς μουσικῆς γραφῆς” εἰ μὲν γραφθῆ τὸ σημάδιον μὲ μαύρην μελάνην ψάλλεται ἢ ἐνέργεια αὐτοῦ συνεπτυγμένως καὶ μετὰ βραδύτητος·ὡς εἰ δὲ γραφθῆ μὲ κοκκίνην ψάλλεται τοῦτο ἀναλελυμένως·ὡς
- Ὑποθέτω, ἐξηκολούθησεν ὁ κ. Καμαρᾶδος, ὅτι τὰ διὰ κοκκίνης μελάνης γραφόμενα σημάδια, ἅμα ἐφευρέθησαν, δὲν εἶχον τὴν σημασίαν καὶ τὴν δύναμιν τὴν ὁποῖαν ἀπέκτησαν ἀργότερον. Ἡ κοκκίνη δηλ. μελάνη ἐχρησίμευε διὰ τὰ σηματοδρόφωνα, ὅπως διακρίνονται ταῦτα ἀπὸ τὰ φωνητικὰ σημεῖα. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως τὰ διὰ κοκκίνης μελάνης γραφόμενα ἄφωνα σημεῖα ἀπέκτησαν τὴν δύναμιν καὶ σημασίαν τὴν ὁποῖαν δίδει εἰς αὐτὰ ὁ κ. Ψάχος, μεθ’ οὗ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συμφωνῶ πληρέστατα. Ποῖα ὅμως εἶνε ἀκριβῶς ἡ ἐποχὴ καθ’ ἣν ταῦτα ἐφευρέθησαν καὶ τίς ὁ χρόνος κατὰ τὸν ὁποῖον ἀπέκτησαν τὴν γνωστὴν σημασίαν αὐτῶν, τοῦτο δυσκόλως δύναται τις ἀκριβῶς νὰ ὀρίσῃ. Τὸ ἐπ’ ἐμοὶ ὅμως, ὁ κ. Μάρκος Βασιλείου δὲν ἔχει δίκαιον παραδεχόμενος ὅτι ἡ ἄνευ κοκκίνης μελάνης γραφὴ, εἶνε μεταγενεστέρα τῆς τῶν δι’ ἐρυθρᾶς μελάνης γραφομένων ἀφώνων σημαδίων, ὅπως ἐπίσης σφάλλεται παραδεχόμενος ὅτι ἡ κατὰ τὸν ΙΓ’ αἰῶνα γενομένη μεθερμήνευσις ἀπέδειξε περιττὰ πολλὰ τῶν σημείων.
- Καὶ ἐπὶ τίνος βασιζόμενος ὁ κ. Βασιλείου ἰσχυρίζεται τοῦτο, κ. Καμαρᾶδε;
- Ἀπλῶς ἐπὶ τοῦ ὅτι εἶδε χειρόγραφα τοῦ ΙΓ’ αἰῶνος μὴ ἔχοντα σηματοδρόφωνα γεγραμμένα διὰ κοκκίνης μελάνης. Ἄλλ’ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου πλανᾶται δεινὴν πλάνην ὁ κ. Βασιλείου, νομίζων ὅτι ἡ τιοιούτη γραφὴ εἶνε μεθερμήνευσις τῆς δι’ ἐρυθρῶν σημείων παρασημαντικῆς. Ἴσως αἱ δύο αὐταὶ γραφαὶ εἶνε μιᾶς ἐποχῆς, ἐγὼ μάλιστα φρονῶ ὅτι οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διδάσκαλοι ἐφιλοτιμοῦντο νὰ γράψωσι τὴν ἄνευ ἐρυθρῶν σημαδίων γραφὴν, ἢ ὁποῖα ἀκριβῶς ἔνεκα τούτου ἦτο καὶ δυσκολωτέρα. Ἐπὶ τινὰ χρόνον βεβαίως οἱ μουσικοὶ θὰ μετεχειρίζοντο ἀμφοτέρας τὰς γραφάς, ἕως οὔ ἢ δι’ ἐρυθρῶν σημαδίων ἐπεκράτησε.

II, (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1985), 38-41 (verses 52-96) [: “Thus, the science of chanting does not consist only of parallage as some of the present generation imagine but includes many other methods which I shall now mention briefly. The practice of parallage in chanting is the least significant of all techniques, and the easiest. If someone were to say, ‘I have composed a melody which does not lack notes - not a single note is missing which ought to be there - and it is really correct and sound in its use of parallage so that nothing is absent nor any other element needed for perfection’, we must consider that such a person thinks and speaks wrongly and has deviated from the correct principles of the science. For he is mistaken about it and he talks of matters which he does not understand, both out of ignorance and because he does not wish to have to relearn the truth; this is probably because he is negligent and arrogant and vainglorious. His attitude towards chanting is, so to speak, inexact and unscientific and, lacking principles, he sings as one without skilled training, irrationally following the tone of the melody. For, if he were right, as in his ignorance he would probably claim to be, there would have been no need for Ioannes Glykys to have composed methods for the theseis in chanting and after him for the maistor Ioannes to have composed another method and the chanted signs, and after him also for Korones to have composed the other two methods of the kratemata and the other for the stichera. They, and everyone else, would have been contented with parallage alone and would not have troubled to work out anything further nor have laboured with the theseis and their manner, nor any other systematic scheme. Know that these men did not compose the aforementioned methods of theseis as a means of instruction in chanting, but, it is clear that when they put together a definition and laid down rules, they were not satisfied to execute chant only by the so-called parallage, neither did they wish us who come after them to be satisfied. For this reason, they composed these rules which we have just mentioned so that those who come after them might look on them as an example and be prevented from transgressing the rules and regulations, and so that they might teach these things to all others hereafter who wish to practice chanting. Theseis means the union of signs which forms the melody. As in grammar the union of the twenty-four letters forms words in syllables, in the same way the signs of the sounds are united scientifically and form the melody. This then is called thesis”].

¹⁷ Philoxenis (1868), 127.

- Καί εἰς τί συνίστατο, κ. Καμαραῶδε, ἡ ἄνευ ἐρυθρῶν σημείων γραφή; ποῦ ἔγκειται ἡ δυσκολία τῆς;
- Εἰς τὸ ὅτι ἀποτελεῖται μόνον ἐκ φωνητικῶν σημείων, ὁμοιάζουσα καταπληκτικῶς πρὸς τὴν νῦν ἐν χρήσει, ἐξ οὗ ἀκριβῶς ἠπατήθη ὁ κ. Βασιλείου καὶ οἱ συμφρονοῦντες αὐτῷ. Καὶ διὰ τὸ νὰ σᾶς ἀποδείξω τοῦτο θὰ σᾶς φέρω ὡς παράδειγμα τὸ οὐράνισμα τὸ γνωστὸν τοῦτο ἄφωνον σημεῖον. Τὸ οὐράνισμα παρίσταται συμβολικῶς διὰ τοῦ σημείου . Τὸ σημεῖον τοῦτο βλέπων ὁ ψάλλων ἠννοεῖ ὅτι ἔπρεπε εἰς τὴν θέσιν τοῦ σηματοφώνου τούτου νὰ ψάλλῃ τὴν μουσικὴν γραμμὴν, ἣν αὐτὸ ἀντικαθίστα, προσέχων πάντοτε εἰς τίνα ἦχον καὶ φθόγγον εὐρίσκεται τὸ οὐράνισμα. Εἰς τοῦτο δὲ τὸν ἐβοήθει πολὺ καὶ ὁ χειρονόμος, ὅστις γνωρίζων κατὰ βάθος τὴν ἐκάστοτε ἐνέργειαν ἐκάστου σηματοφώνου, διὰ καταλλήλου χειρονομίας, ἐδείκνυεν εἰς τὸν ψάλλοντα τὴν σχετικὴν μουσικὴν γραμμὴν. Εἰς χρόνους ὅμως προγενεστέρους, τὸ οὐράνισμα καὶ πᾶν ἄλλο σηματοφώνον, δὲν ἦτο σημεῖον ἀγγιστροειδές, δι' ἐρυθρᾶς γραφόμενον μελάνης. Τουναντίον τὸ οὐράνισμα ἀντὶ νὰ παρίσταται διὰ τοῦ σημείου , παρίστατο διὰ τῶν ἐξῆς φωνητικῶν σημείων . Ἡ γραμμὴ αὕτη ἦτο τυπικὴ καὶ παρίστα πάντοτε τὸ οὐράνισμα. Ὁ ψάλλων λοιπὸν, βλέπων τὴν γραμμὴν ταύτην, ἔπρεπε νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι διὰ ταύτης παρίστατο τὸ οὐράνισμα καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὸ μέλος τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ οὐράνισμα καὶ οὐχὶ νὰ ψάλλῃ κατὰ μετροφωνίαν τὴν ὡς ἄνω γραμμὴν. Καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς συνίστατο τὸ δύσκολον τῆς ἐξηγήσεως τῆς γραφῆς ταύτης. Διότι σημειωτέον, ὅτι μόνον ὁ ὡς ἄνω τύπος (καλοῦπι) δὲν παρίστα τὸ οὐράνισμα. Διότι ὁ ἀνωτέρω τύπος παρίστα τὸ οὐράνισμα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἀποδοθῇ μὲ ποιόν τι μέλος. Ἴδου καὶ ἄλλος τύπος οὐρανίσματος , ὁ ὁποῖος ἔπρεπε ν' ἀποδοθῇ μὲ ἄλλον μέλος. Ἴδου καὶ ἕτερος . Συνέβαινε δηλ. τότε, ὅτι καὶ κατόπιν συνέβη, ὅπου τὸ αὐτὸ σημεῖον ἐξηγεῖτο διαφόρως εὐρισκόμενον εἰς διαφοροὺς ἦχους καὶ φθόγγους.

5^{ov}. Οἱ ἀποτυχόντες, ἡ περὶ τὴν ἐξήγησιν ἐλευθερία.

- Δυστυχῶς πολλοὶ πολλάκις ἐβιάσθησαν καὶ ἐσχημάτισαν ταχύτερον τοῦ δέοντος περὶ τῶν ἀφώνων σημαδίων γνώμην, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Φιλοξένης ἐν σελίδι 95 τοῦ Λεξικοῦ του, ὁμιλῶν περὶ ἔσω θεματισμοῦ λέγει: «Παρακαλοῦνται οἱ γινώσκοντες πολλά, καὶ μηδὲν ἐπιστάμενοι, νὰ περιορίσουν ὀλίγον τὴν φαντασίαν τῆς μουσικῆς των φιλολογίας, διότι διὰ τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἱερογλυφικῶν καὶ μεγάλων ὑποστάσεων ἀπαιτεῖται ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΟΧΗ».¹⁸
- Μὴ νομίσητε ὅμως, προσέειπεν ὁ κ. Καμαραῶδος, ὅτι ὁ ψάλλων εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἦτο δεσμευμένος ὑπὸ τυπικῶν ἐξηγήσεων τῶν σηματοφώνων, χωρὶς νὰ ἔχη καὶ αὐτὸς ποιᾶν τινὰ ἐλευθερίαν περὶ τὴν ἐξήγησιν. Τουναντίον ἡ παλαιὰ μέθοδος εἶχε μεγάλην ἐλευθερίαν περὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ μέλους, ἀφιεμένην εἰς τὴν καλαισθησίαν τοῦ ψάλλοντος, πάντοτε ὅμως ἐντὸς τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῆς ὑποθέσεως. Αἱ ἐξηγήσεις ὅμως τοῦ κ. Βασιλείου, οὔτε ἐντὸς τοῦ ρυθμοῦ, οὔτε ἐντὸς τῆς ὑποθέσεως εἶναι.

6^{ov}. Καὶ τινες παρατηρήσεις.

Ὁ κ. Μάρκος Βασιλείου ἐνῶ λέγει ὅτι, τινῶν τῆς παρασημαντικῆς σημείων παρήλλαξε βραδύτερον ἢ ἐνέργεια, προσθέτει κατόπιν, τὸ τῆς παρασημαντικῆς σύστημα μέχρι τοῦ 1700 κατ' οὐδὲν ὑπελείπετο τοῦ σημερινοῦ, οὗτινος εἶχε πάντα τὰ φθογγόσημα ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς συνδυασμοὺς μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων χρονικῶν σημείων.¹⁹

Τί ἐξάγεται ἐκ τῶν λεγομένων τοῦ κ. Βασιλείου;

1^{ov} ἐκ τῆς φράσεως τινῶν τῆς παρασημαντικῆς σημείων παρήλλαξε βραδύτερον ἢ ἐνέργεια, δηλὸν γίνεται ὅτι ὁ κ. Βασιλείου παραδέχεται ὅτι τὰ σηματοφώνων εἶχον ἐνέργειαν τινὰ ἄλλοτε, καὶ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη βραδύτερον παρήλλαξε. Κατωτέρω ὅμως, διὰ τῆς ἄλλης δηλ. φράσεως τὸ τῆς παρασημαντικῆς σύστημα κτλ. ἐννοεῖ βεβαίως ὅτι τὸ μέχρι τοῦ 1700 ἐν χρήσει σύστημα, εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ σημερινόν, ἐπομένως κατ' οὐδένα λόγον παραδέχεται ἤδη οἰαδήποτε ἐνέργειαν τῶν σηματοφώνων. Διὰ τῆς λέξεως λοιπὸν παρήλλαξεν ἐννοεῖ ὁ κ. Βασιλείου τὸ ἐξηφανίσθη;

¹⁸ *Ibid.*, 95.

¹⁹ Mark Vasileiou, «Περὶ τοῦ στενογραφικοῦ ἢ ἱερογλυφικοῦ τῆς παρασημαντικῆς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» [“Regarding the stenographical character of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* [Ecclesiastical Truth], 26.37 (7.9.1906), 447.

Musical Example No. 1.1

Exegesis of the *Polychronion* dedicated to Konstantinos Palaeologos made by John Sakellarides; *Παναθήναια* [Panathinaia] 8.94 (31.8.1904), 280: "transcribed from the Ancient Byzantine Notation into Staff Notation by John Sakellarides (the father), after a harmonization made by Theophrastos Sakellarides (the son)"

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ*

Μεγαλοκρεπῶς (κλίμαξ ὑποφωνιστί).

Εἶτα οἱ ἐπιτὸς τοῦ βήματος χοροὶ ψάλλουσι τὸν ἐπόμενον Πολυχρόνιον τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου.

Ῥυθμὸς δ' ἀνωτέρω.

cres.....

* Μετεγέσθη ἐκ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν εὐρωπαϊκὴν ὑπὸ Ἰωάννου Θ. Σακελλᾶριδος (πατρὸς).
Ἐνηρμονίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Θεοφράστου Σακελλαρίδη (υἱοῦ).

Musical Example No. 1.2

John Sakellarides's exegesis of the same *Polychronion*, transcribed into the New Method of the analytical Byzantine Notation by Nileus Kamarados; the musical texts are taken from the following sites, respectively: <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/32823/1/document1.pdf> [May the Emperors have a long life] & <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/33391/1/document1.pdf> [May Konstantinos Palaeologos, the most pious King and Emperor of the Byzantine Empire, have a long life]

Πολλά τὰ ἔτη τῶν βασιλέων, ἐξηγηθὲν ὑπὸ Ἰ. Θ. Σακελλαρίδου
ῥυθμὸς δίσσημος

ῥΗχος Δι

Πολ λα α α α α τα ε τη τω ων

βα α σι ι λε ων
(ἐκ τρίτου)

Ἡ Φήμη τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου,
ἐξηγηθεῖσα ὑπὸ Ἰ. Θ. Σακελλαρίδου
ῥυθμὸς δίσσημος

ῥΗχος Δι

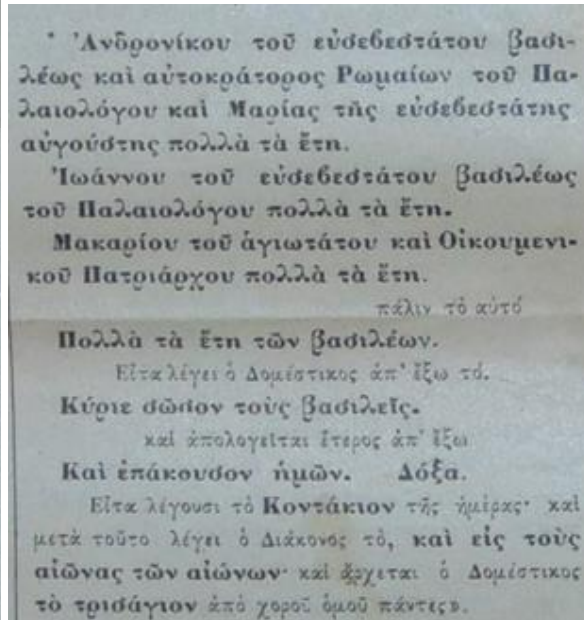
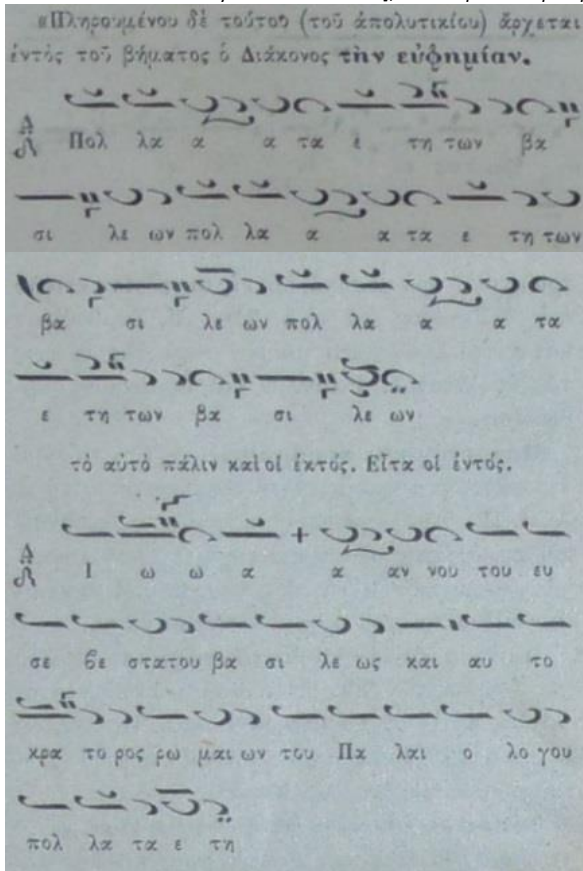
Κων στα α αν πι ι ι ι νου του ευ σε βε

στα του βα σι λε ως και αυ το κρα το ρος Ρω μαι ων

του Πα λαι ο λο γου πολ λα τα α ε ε τη η

Musical Example No. 2.1

Exegesis of the *Polychronion* dedicated to Konstantinos Palaeologos made by Mark Vasileiou; «Περὶ τοῦ στενογραφικοῦ ἢ ἱερογλυφικοῦ τῆς παρασημαντικῆς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» [“Regarding the stenographical character of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* [Ecclesiastical Truth], 26.41 (22.9.1906), 484.

Musical Example No. 2.2

Mark Vasileiou’s exegesis of the same *Polychronion*, transcribed into Staff Notation by the present author [the following score has been written down by Charis Trasanis, to whom great gratitude is expressed].

Musical Example No. 3.1

Exegesis of the *Polychronion* dedicated to Konstantinos Palaeologos made by Nileus Kamarados; the musical texts are taken from the following sites, respectively: <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/32829/1/document1.pdf> [May the Emperors have a long life] & <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/33395/1/document1.pdf>. [May Konstantinos Palaeologos, the most pious King and Emperor of the Byzantine Empire, have a long life]

Πολλά τὰ ἔτη τῶν βασιλείων,
ἐξηγηθὲν ἐκ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν
ὑπὸ Νηλέως Α. Καμαράδου

Ἦχος Δ'

Πολ λα α α α α τα ε ε ε ε ε τη
τω ων βα α σι λέ ε ων Πολ λα α α
α α α α τα α α ε ε ε ε ε τη τω
ων βα α σι ι λέ ε ε ε ων Πολ λα α α α
α τα ε ε ε ε ε τη τω ων βα α σι ι
λέ ε ω ω ω ω ω ω
Πολ λα α α α α τα ε ε ε
ε ε τη η η τω ων βα α σι λέ ε ε ε
ε ε ε ε ε ε ε ω ω ω ω ω ω

Ἡ φήμη τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου,
ἐξηγηθεῖσα
ἐκ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν,
ὑπὸ Νηλέως Α. Καμαράδου

Ἦχος Δ'

Κων στα α α α α α α α α α α α
Κω ων σταν πι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι
νου του ευ σε ε βε στα του βα σι λε ε ω ως
και αυ το κρα το ρος Ρω μαι ων του Πα λαι αι ο
λο ο γου πολ λα α α α α τα α α α α α
ε ε ε ε ε τη η η η η η

Musical Example No. 3.2

Nileus Kamarados's exegesis of the same *Polychronion*, transcribed into Staff Notation by the present author [the following score has been written down by Charis Trasanis, to whom great gratitude is expressed].

Πολ λα τα ε τη
 5 των βα σι λε ων Πολ λα τα
 9 ε τη των βα σι λε ων Πολ λα
 13 τα ε τη των βα σι λε ων
 18 Πολ λα τα ε τη
 23 των βα σι λε ων
 Κων στα Κων σταν
 7 τι νου του ευ σε βε στα του βα σι
 11 λε ως και αυ το κρα το ρος Ρω μαι ων του Πα λαι ο
 15 λο γου πολ λα τα ε τη

Musical Example No. 4.1

Exegesis of a similar *Polychronion* [May, in God's name, your kingship last for long life] made by Mark Vasileiou; *Μουσική* [Music], 1.9 (September 1912), 263: *Polychronion* dedicated to Byzantine Emperors, taken from a 15th-century manuscript, exegesis Mark Vasileiou; "this is a composition sung when the Emperor is going to venerate the Holy Icons and receive the communion bread".

Musical Example No. 4.2

Mark Vasileiou's exegesis of the same *Polychronion*, transcribed into Staff Notation by George Pachtikos; *Μουσική* [Music], 1.9 (September 1912), 265.

APPENDIX No. 2

Twenty-five (25) questions of K. A. Psachos addressed to the hiero-monk of Grottaferrata monastery Lorenzo Tardo

Ερωτήσεις

1^η

Παραδέχεσθε ή άρνεϊσθε ότι ή μουσική γραφή τών άρχαίων μουσικών κωδίκων εϊναι στενογραφία;

2^α

Εάν άρνεϊσθε, ότι εϊναι στενογραφία, τότε τίς ή ανάγκη κλειδός πρός άνάγνωσιν αύτής;

3^η

Υποτιθεμένου, ότι δέν εϊναι στενογραφία, άλλ' ότι μουσική αύτής εϊναι ή διά μόνων τών φθογοσήμεων γεγραμμένη, τί ζητεϊτε διά τούτου ν' άποδείξητε;

4^η

Γνωρίζετε άν ύπάρχωσι γραπτά άποδείξεις και πειστήρια τών από 7 μέχρι πρός δύο τριών αϊώνων έξηγητών τής στενογραφίας;

5^η

Άν γνωρίζετε τούτο, ποία εϊναι ή γνώμη σας περί τών γραπτών τούτων πειστηρίων; Μήπως ήτο άλλη ή πρός αύτών μουσική και άλλην κατεσκεύασαν ούτοι;

6^η

Υποτιθεμένου, ότι άρνεϊσθε τήν ύπαρξιν τών άποδείξεων τούτων, εϊναι δυνατόν νά γίνητε σεϊς πιστευτοί ούχι δέ οί καταλιπόντες τάς τόσας γραπτάς διασαφήσεις και άποδείξεις, έφ' όσον εκείνοι εύρίσκονται κατά φρεϊς και τέσσαρας έως έξ αϊώνας πλησιέστερον πρός τήν άρχαίαν στενογραφίαν, τήν όποίαν γνωρίζοντες έπλάτυνον, διεσαφήνισαν και ήρμήνευσαν;

7^η

Τί ζητεϊτε ν' άποδείξητε ίσχυριζόμενοι, ότι ύπάρχει γραφή Κωνσταντινουπολιτική, Αγιορειτική κλπ.;

8^η

Η μουσική τών κωδίκων τής Γκροτταφερράτας εϊναι τι διάφορος τών γνωστών είδών τής Βυζ. μουσικής; Υπάρχει δηλ. έν αύτοϊς άλλο είδος πλην τών καθιερωθέντων, ήτοι τοϋ Αναστασιματαρίου, τοϋ Εϊρμολογίου, τοϋ Στιχηραρίου, τής Παπαδικής, τοϋ Μαθηματαρίου, τοϋ Οϊκηματαρίου και τοϋ Κρατηματαρίου;

8^α

Αϊ πρώται έξηγήσεις από τοϋ Μπαλασίου, Τραπεζουντίου, Πέτρου τοϋ Πελοποννησίου, Π. Βυζαντίου μέχρι τών πρός τών τριών διδασκάλων τής νέας γραφής έξηγητών τί εϊναι; Επινόσεις ίδικαι των μήπως;

9^η

Άναγνωρίζετε τός έργον τών τριών έξηγητών Γρηγορίου, Χουρμουζίου και Χρυσάνθου, ή όχι;

10^η

Εάν τός άναγνωρίζετε, φρονεϊτε, ότι πρόκειται περί κλειδός τινος, τήν όποίαν κατεϊχον, ή ότι πρόκειται περί άποφάσεως αύτών νά αναλύσωσι και γράψωσι διά μόνων τών χαρακτήρων τής ποσότητος (φθογοσήμεων) τός έστενογραφημένα και μέχρι τότε μνημονικώς έκτελούμενα, τών όποίων ήσαν γνώσται και κάτοχοι;

11^η

Τί φρονεϊτε περί τών άφώνων χαρακτήρων; Υπεδήλουν γραμμάς μουσικάς, ή ήσαν απλώς καλλωπιστικά σημεϊα;

12^η

Γνωρίζετε ύποθέτω, ότι Γαβριήλ ό ίερομόναχος έγραψεν έτυμολογίαν τών άφώνων σημαδίων. Δύνασθε νά έξηγήσητε, άν ή έτυμολογία αύτη άφοραϊ είς μόνα τός σχήματα αύτών ή είς τός δι' αύτών ύπονοούμενα;

13^η

Όταν ό Γαβριήλ λέγη λ.χ. περί τής Παρακλητικής και τοϋ Παρακαλέσματος τός έξής: «ή Παρακλητική παρακλητικόν ποιεί τός μέλος και ώσπερει δεόμενον· όμοίως δέ και τός Παρακάλεσμα· και ώσπερ ό παρακαλών, μετά άνειμένης και κεκλασμένης ποιεϊται τήν δέησιν τής φωνής, οϋτω και ό τήν

Παρακλητικὴν καὶ τὸ Παρακάλεσμα ψάλλον, οὐ μετὰ σφοδροῦ τόνου δεῖ προφέρειν, ἀλλ' ἰλαρῶς»,²⁰ ὅταν λέγη ταῦτα, τὸν ἕνα μόνον ἢ τοὺς δύο τὸ πολὺ χαρακτηῖρας, ὑφ' οὗς τίθενται ἔννοεῖ, καὶ ὅτι διὰ μόνον τῶν δύο τούτων χαρακτηῖρων γίνονται ὅλα ταῦτα;

14ⁿ

Ὅταν πάλιν λέγη περὶ τοῦ Χορεύματος τὰ ἐξῆς: «Στρέφεται εἰς κύκλον δίκην χοροῦ, εἴτ' αὖθις ἐπιστρέφει, ὡσπερ ποιεῖ ὁ τοῦ χοροῦ κορυφαῖος ἐν ταῖς θυμηδαῖς»,²¹ ἔννοεῖ, ὅτι ὅλα αὐτὰ γίνονται εἰς τὸν ἕνα καὶ μόνον χαρακτηῖρα, ὑπὸ τὸν ὁποῖον τίθεται τὸ Χόρευμα; (Ἴδε παραδείγματα.²²)

15ⁿ

Ἰσχυρίζεστε, ὅτι ἡ ὑφ' ὑμῶν γινομένη ἀνάγνωσις εἶναι ἡ ὀρθή. Ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει πῶς κανονίζετε τὸ ποσὸν τῶν φωνῶν, τὸ ποιόν, τὸν χρόνον, τὴν ἔκφρασιν καὶ ποῦ βασιζόμενοι δίδετε εἰς ὅλα αὐτὰ τοιαύτην ἢ ἀλλοίαν σημασίαν καὶ ἀξίαν;

16ⁿ

Πλὴν τῶν συνήθων καὶ γνωστῶν προθεωριῶν, προπαιδειῶν κλπ., αἵτινες ἐρμηνεύουσι τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν παραλλαγὴν, τὴν μετροφωνίαν καὶ τοὺς ἤχους, εὖρετέ που μέθοδόν τινα, ἐρμηνεύουσιν τὰ μὴ γεγραμμένα, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀφώνων σημαδίων ὑποδηλούμενα;

16^a

Γνωρίζετε ὅτι ὑπάρχει καὶ στενογραφία ἄνευ τῶν μεγάλων σημαδοφώνων;

17ⁿ

Τί φρονεῖτε περὶ μαύρης καὶ κοκκίνης μελάνης; Ἡ ἀξία τῶν μαύρων εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῶν κοκκίνων;

18ⁿ

Διατί τὰ παλαιότερα χειρόγραφα μέχρι τοῦ ΙΔ' αἰῶνος εἶναι γεγραμμένα διὰ μόνης μαύρης μελάνης καὶ διατί τὰ μετὰ τὸν ΙΒ'-ΙΔ' αἰῶνα, τὰ ἀποτελοῦντα τὸν διάμεσον σταθμὸν μεταξύ ἀρχαίας στενογραφίας καὶ νεωτέρας καὶ τὰ αὐτὰ μέλη περιέχοντα γράφονται διὰ μαύρης καὶ κοκκίνης καὶ διατί ἡ κοκκίνη ἐν ἀρχῇ εἶναι ἀραιότερα, ἀργότερον δὲ πυκνότερα;

19ⁿ

Τὰ ἐκκλ. μέλη, τῶν ὁποίων εἰς ἀρκετὴν κλίμακα ποιεῖσθε χρῆσιν ἐν Κρυπτοφέρρῃ καὶ ἐν τῇ σημερινῇ Βυζαντινῇ παρασημαντικῇ, τὴν ὁποίαν οἱ τρεῖς ἐξηγηταὶ καθώρισαν, ἰδίως δὲ τὰ ἀργότερα, εἶναι ἀρχαῖα ἢ ὄχι;

20ⁿ

Γνωρίζετε μίαν ἐκτενῆ θεωρίαν περὶ ἤχων καὶ φθορῶν Μανουὴλ Δούκα τοῦ Χρυσάφου (τοῦ παλαιοῦ, 1453), λαμπαδαρίου τῆς Ἁγίας Σοφίας κατὰ τὴν ἄλλωσιν; Διατί ἐπιτίθεται κατὰ τῶν κακῶς καὶ τότε φρονούντων, ὅτι τὸ πᾶν συνίστατο εἰς τὴν παραλλαγὴν καὶ τὴν μετροφωνίαν;

21ⁿ

Ἀπὸ τοῦ 1817 (sic) εἶναι ἐκδεδομένη ἡ Παρασημαντικὴ μου, τὴν ὁποίαν βεβαίως θὰ εἴδετε καὶ θὰ ἀνεγνώσατε. Διατί πρὶν ἢ διαφημίσητε τὴν κλεῖδα σας, δὲν ἀνηρέσατε αὐτήν, ἀφ' οὗ αὕτη καταρρίπτει ἐν πρὸς ἐν καὶ δι' ἀκαταμαχῆτων ἀποδείξεων ὅσα ὑμεῖς, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ ὁμόφρονες ὑμῶν ἀπὸ ἐτῶν διακηρύσσετε ὡς ἀνακάλυψιν;

22^a

Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἀναγινώσκετε τὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ στενογραφίᾳ ἐκκλησιαστικὰ μέλη τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς διαφέρει ἐκείνου, καθ' ὃν ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἀναγινώσκουσι ταῦτα ὁ Gaisser, ὁ Thibaut, ὁ Tillyard, ὁ Riemann, ὁ Rebours, ὁ Wellesz καὶ ἄλλοι;

23ⁿ

Ἄν δὲν διαφέρῃ, τότε ποῖα ἡ ἰδιαιτέρα σημασία τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἀναγινώσκετε καὶ τὸν ὁποῖον πομπωδῶς ἀπεκαλεῖτε κλεῖδα, μέχρις οὗ πιεσθέντες ὑπ' ἐμοῦ τὴν ἀπεκηρύξατε, γράψαντες, ὅτι ἠνοεῖτε διὰ ταύτης τὰς κλεῖδας τοῦ Fa, τοῦ Sol κλπ. (τὰς μαρτυρίας δηλ.), ἐν ᾧ διετυμπανίζετε, ὅτι ἀνεκαλύψατε τὴν κλεῖδα, τὴν μέθοδον δηλ. διὰ τῆς ὁποίας ἐξηγεῖτε τάχα τὴν ἀρχαίαν στενογραφίαν;

K. α. Ψάχος

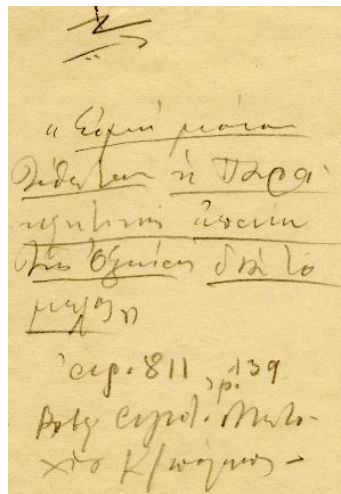
²⁰ Cf. Christian Hannick- Gerda und Wolfram, *Gabriel Hieromonachos. Abhandlung über den Kirchengesang, Corpus Scriptorum de Re Musica I*, (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1985), 66 (verses 308-13).

²¹ *Ibid.*, 70 (verses 348-9).

²² See the relevant musical examples, regarding the subsidiary signs *Parakletiké*, *Parakálesma* and *Chóreuma*, at the end of the text of the present Questionnaire.

Musical Examples

a. Parakletiké

[see Bjarne Schartau, *Anonymous Questions and Answers on the Interval Signs, Corpus Scriptorum de Re Musica IV*, (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1998), 112 (verses 826-7)]

No. 1

A collection of three handwritten manuscript pages for 'No. 1'. The left page shows Greek text with interval signs (red and black lines) and a signature 'afz'. The middle page shows more text and interval signs. The right page shows musical notation with three systems labeled I, II, and III, with Greek text and interval signs overlaid. The notation includes notes, rests, and bar lines.

Παράκλητος ἢ Παρὰ κλήτος ἄσκησις ἢ ὁμοίως ἰδὲ τοῦ μυστικῆς
afz

Παράκλητος ἢ Παρὰ κλήτος ἄσκησις ἢ ὁμοίως ἰδὲ τοῦ μυστικῆς

Παράκλητος ἢ Παρὰ κλήτος ἄσκησις ἢ ὁμοίως ἰδὲ τοῦ μυστικῆς
EV αὐτῶν παρὰ κλήτος
I
II
III
afz

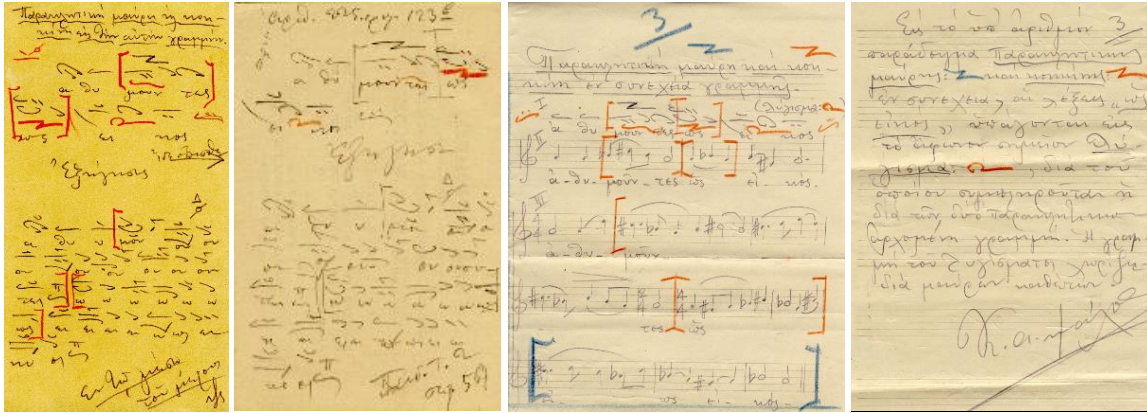
No. 2

A collection of two handwritten manuscript pages for 'No. 2'. The left page shows Greek text with interval signs and a signature 'afz'. The right page shows musical notation with two systems labeled I and II, with Greek text and interval signs overlaid. The notation includes notes, rests, and bar lines.

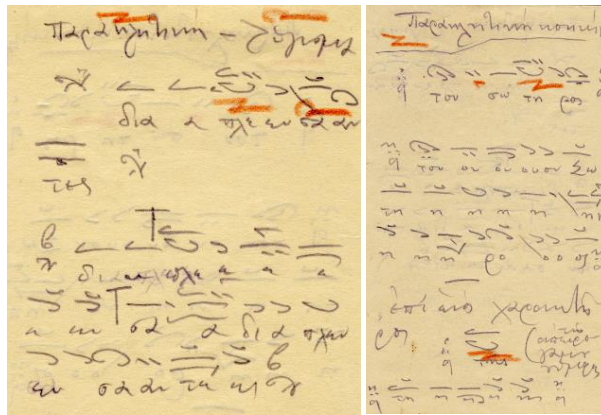
Παράκλητος ἢ Παρὰ κλήτος ἄσκησις ἢ ὁμοίως ἰδὲ τοῦ μυστικῆς
afz

Παράκλητος ἢ Παρὰ κλήτος ἄσκησις ἢ ὁμοίως ἰδὲ τοῦ μυστικῆς
I
II
afz

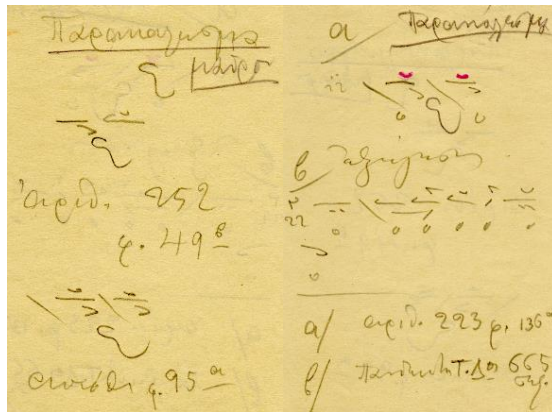
No. 3

[see the musical manuscript No. 225 of K. A. Psachos's Library (that is a *Doxastarion* of Jacob the Protopsaltes, written in 1797 by Peter Byzantios [available at the following site: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/125146> (accessed 31 March 2021)]), f. 123v; cf. *Pandeki* 2, 567: excerpt from the 10th *Eothinon Idiomelon Μετά την εις ἄδου κάθοδον*, composed by Jacob the Protopsaltes]

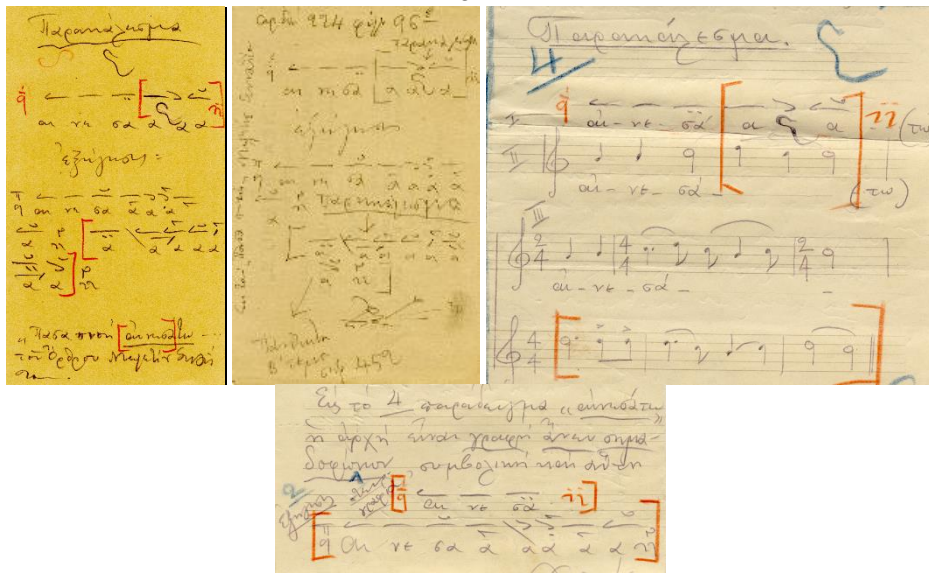

b. Paraklésma

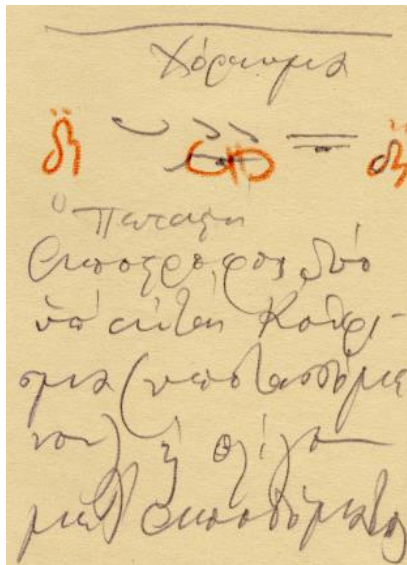
[see, firstly, the musical manuscript No. 252 of K. A. Psachos's Library (that is an *Anastasimatarion* and *Anthology*, written in 1705 by John the Priest [available at the following site: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/125348> (accessed 31 March 2021)]), f. 128v: excerpt from a *Pasapnoarion* sung during the Matins Service, composed in 1st Plagal Mode by Manuel Gazes & f. 174r: excerpt from a Sunday *Communion Hymn*, composed in 1st Plagal Mode by Panagiotes Chrysaphes, and, secondly, the musical manuscript No. 223 of K. A. Psachos's Library (that is an *Anthology*, written in 1784 by Peter Byzantios [available at the following site: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/125140> (accessed 31 March 2021)]), f. 136r; cf. *Pandeki* 4, 665: excerpt from the *Communion Hymn Εκ στόματος νηπίων καί θηλαζόντων*, sung on Lazarus Saturday, composed in 1st Mode by Peter the Peloponnesian]

No. 4

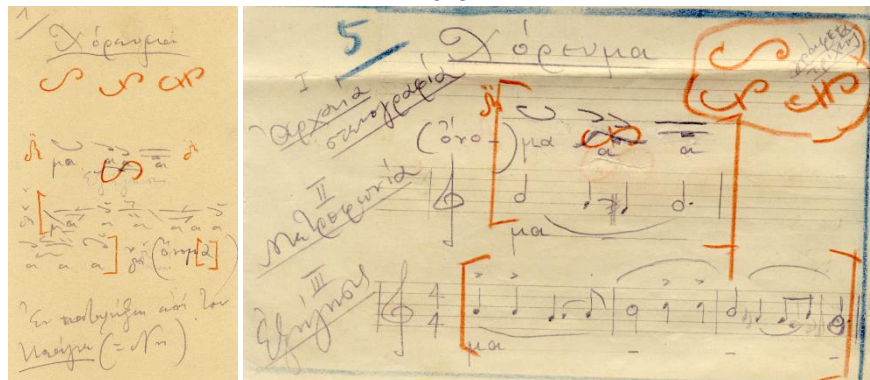

[see the musical manuscript No. 224 of K. A. Psachos’s Library (that is an Anthology, written in 1795 by Peter Byzantios [available at the following site: <https://pergamon.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/125145> (accessed 31 March 2021))], f. 97r; cf. *Pandeki* 2, 452: excerpt from a *Pasapnoarion* sung during the Matins Service, composed in 1st Plagal Mode by Meletios the Cretan, monk of Sinai Monastery]

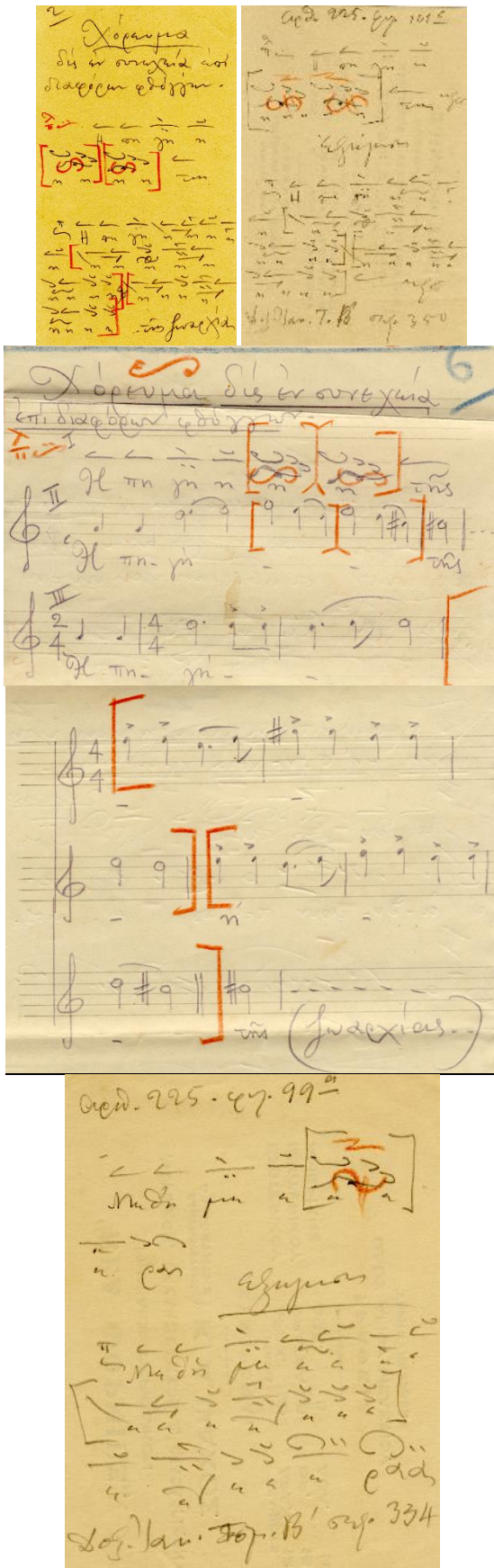
c. Chóreuma

No. 5

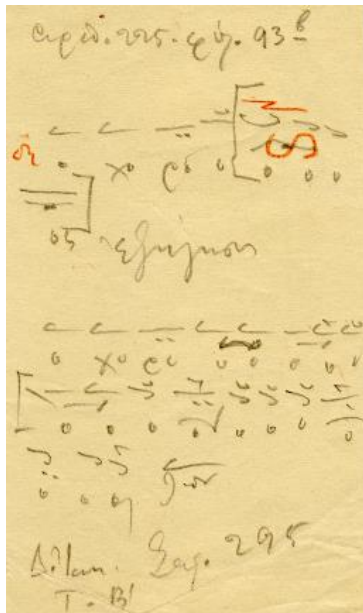

No. 6

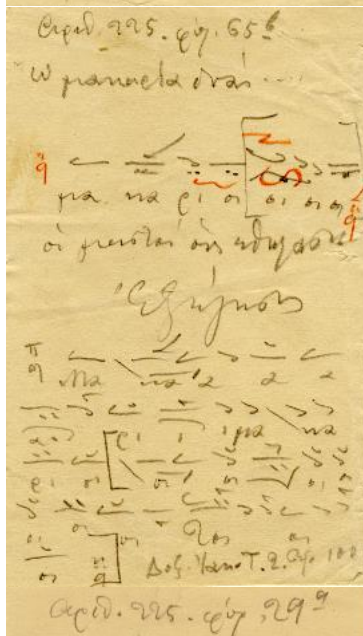

[see the above-mentioned musical manuscript No. 225 of K. A. Psachos's Library, f. 101v; cf. Jacob, the Protopsaltes, *Δοξαστάριον, περιέχον τὰ δοξαστικά ὄλων τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, τῶν τε ἑορταζομένων ἁγίων τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, τοῦ τε Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, μελοποιηθῆν παρὰ Ἰακώβου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐξηγηθῆν δὲ ἀπαραλλάκτως εἰς τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον παρὰ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ἑνὸς τῶν ἐφευρευτῶν τῆς ῥηθείσης μεθόδου, νῦν πρῶτον ἐκδοθῆν εἰς τύπον παρὰ Θεοδώρου Π.Π. Παράσχου Φωκ[α]έως, ἐπίστασιᾶ τοῦ αὐτοῦ, ἀναλώμασι δὲ τοῦ τε ἰδίου καὶ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν, 2nd volume, (Constantinople: Isak Kastros Editions, 1836) [onwards: *Doxastarion* 2], 350: the beginning of the *Doxastikon Ἡ πηγὴ τῆς ζωαρχίας*, sung during the Matins Service of the Sunday of the Samaritan Woman, composed by Jacob the Protopsaltes]*

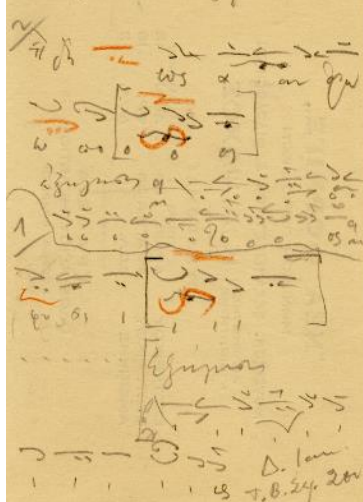
[see the above-mentioned musical manuscript No. 225 of K. A. Psachos's Library, f. 99r; cf. *Doxastarion* 2, 334: the beginning of the *Doxastikon Μεθ' ἡμέρας ὀκτώ*, sung during the Matins Service of Thomas Sunday, composed by Jacob the Protopsaltes]

[see the above-mentioned musical manuscript No. 225 of K. A. Psachos's Library, f. 93v; cf. *Doxastarion* 2, 295: part of the *Idiomelon Oí νομοῦνται τοῦ Ἰσραήλ*, sung during the Service of the 6th Royal Hour on Good Friday, composed by Jacob the Protopsaltes]

[see the above-mentioned musical manuscript No. 225 of K. A. Psachos's Library, f. 65v; cf. *Doxastarion* 2, 100: part of the *Doxastikon Ἦ, μακαρία δυάς*, sung during the Service of the Litia of the Feast of the Dormition of the Righteous Anna, the mother of all-Holy Theotokos (July 25th)]

[see the above-mentioned musical manuscript No. 225 of K. A. Psachos's Library, f. 29r; cf. Jacob, the Protopsaltes, *Δοξαστάριον, περιέχον τὰ δοξαστικά ὄλων τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, τῶν τε ἑορταζομένων ἁγίων τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, τοῦ τε Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, μελοποιηθὲν παρὰ Ἰακώβου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐξηγηθὲν δὲ ἀπαραλλάκτως εἰς τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον παρὰ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ἑνὸς τῶν ἐφευρετῶν τῆς ῥηθείσης μεθόδου, νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν εἰς τύπον παρὰ Θεοδώρου Π.Π. Παράσχου Φωκ[α]έως, ἐπιστάσις τοῦ αὐτοῦ, ἀναλώμασι δὲ τοῦ τε ἰδίου καὶ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν, 1st volume, (Constantinople: Isak Kastros Editions, 1836), 207 & 208: parts of the *Idiomela Σήμερον τῶν ὑδάτων ἀγιάζεται ἡ φύσις* and *Ὡς ἄνθρωπος ἐν ποταμῷ*, respectively, sung during the Service of the 1st Hour of Theophany Feast, composed by Jacob the Protopsaltes]*

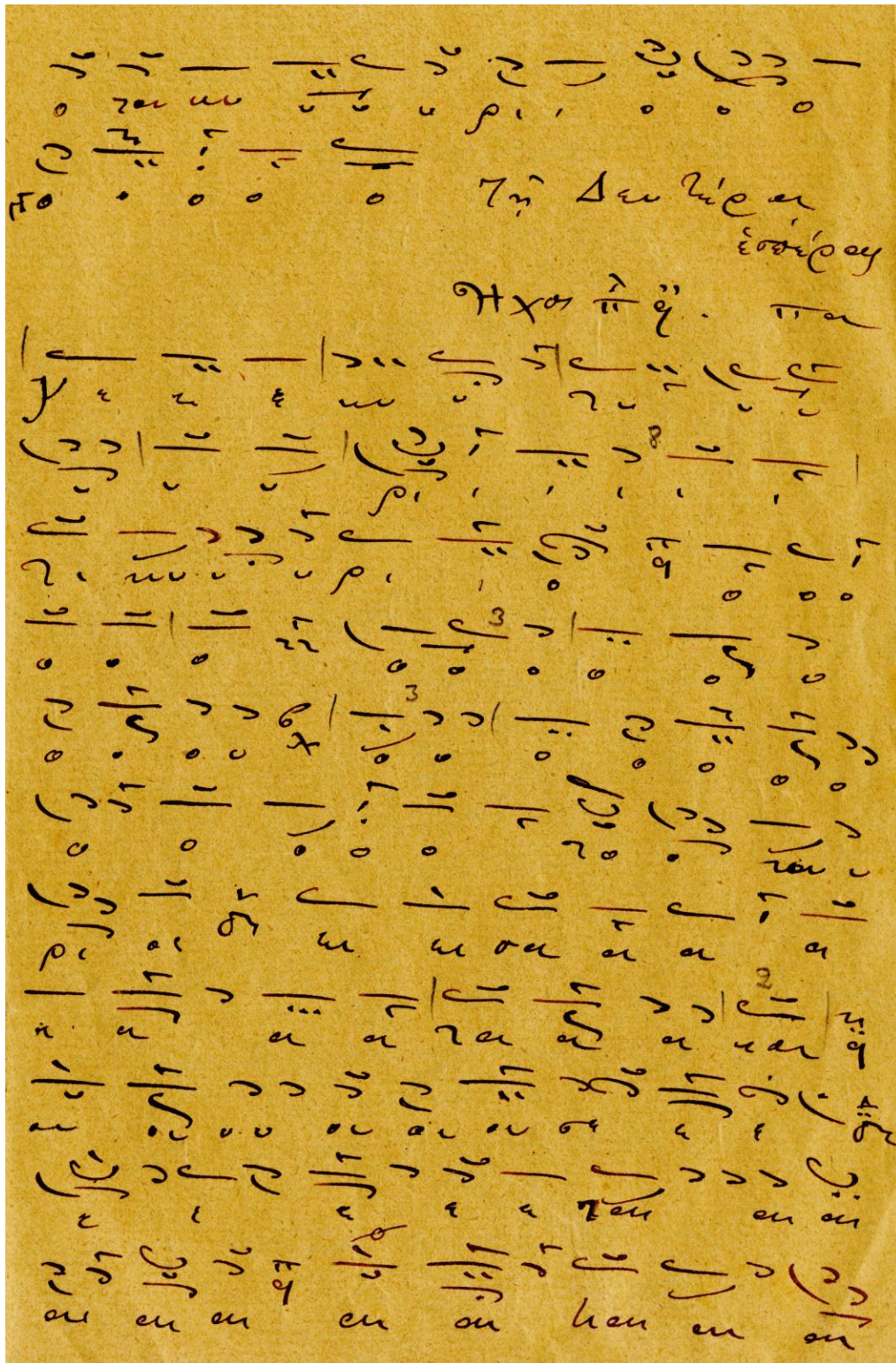
APPENDIX No. 3

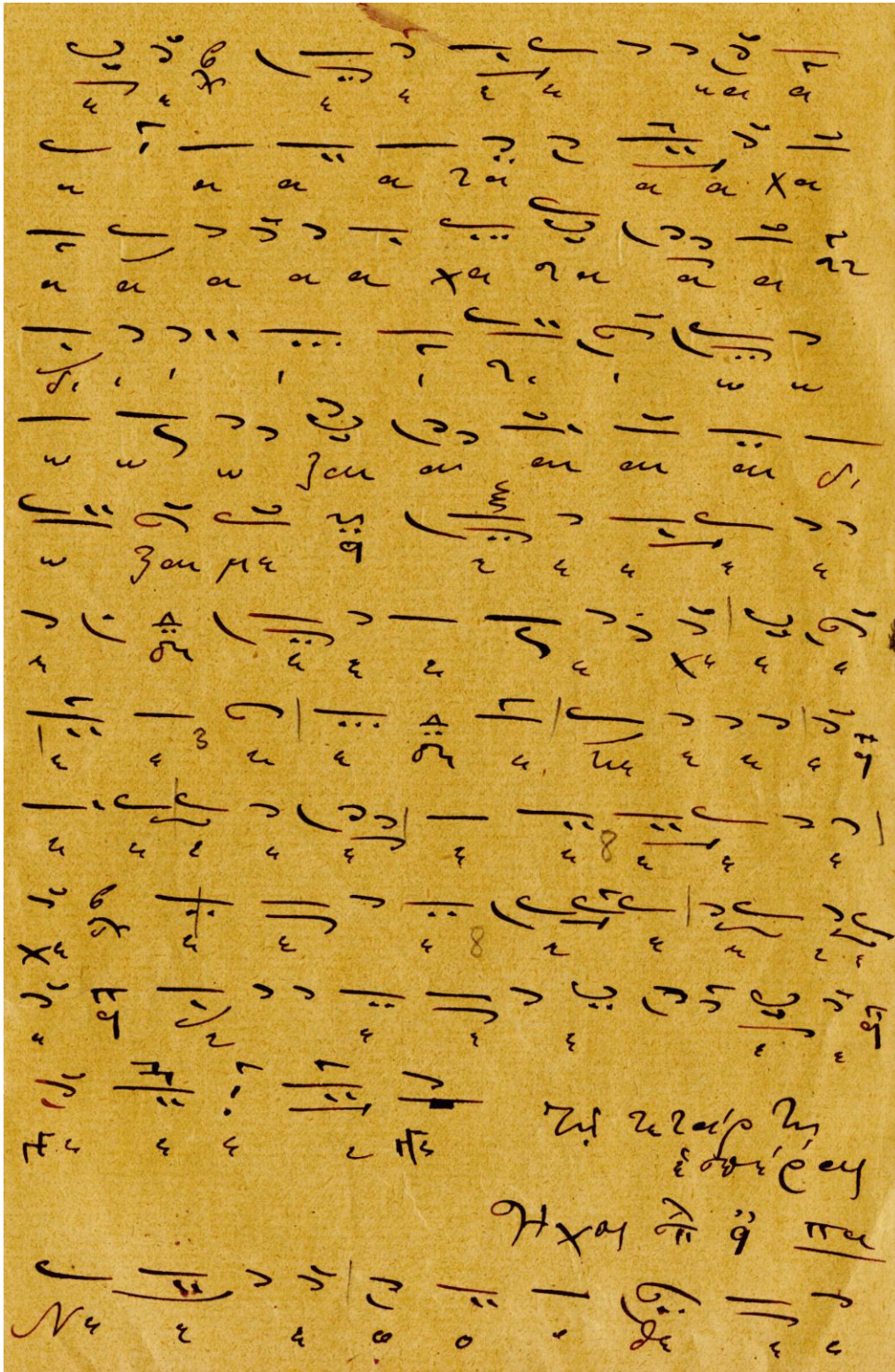
Prokeimena of the Week, composed according to the musical tradition of Peter Protopsaltes the Byzantios

[Προκείμενα τῆς ἐβδομάδος, Δοχαὶ καλούμενα, ἐτονίσθησαν δὲ κατὰ τὴν παράδοσιν κὺρ Πέτρου πρωτοψάλτου τοῦ Βυζαντίου]

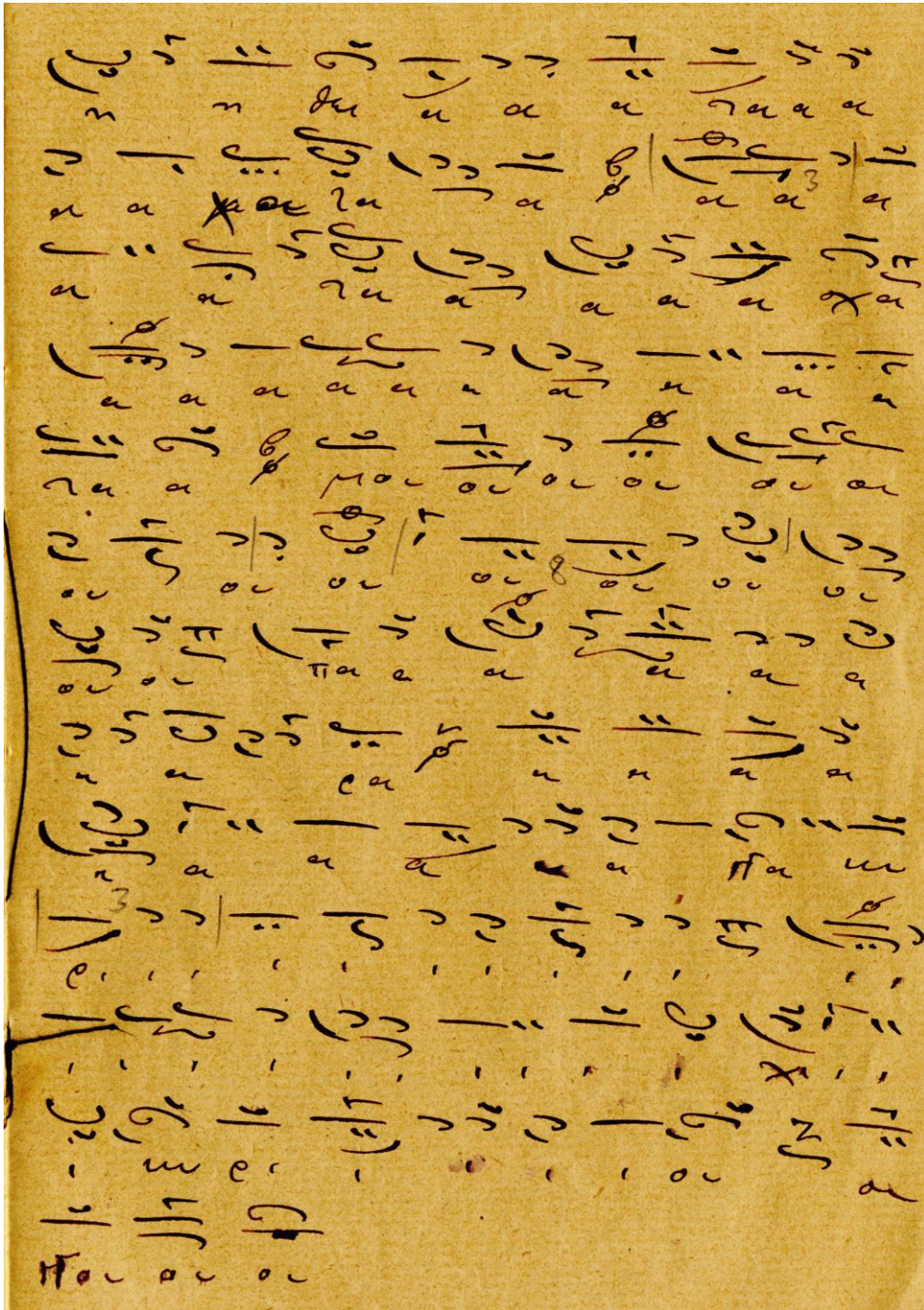
Προκείμενα τῆς ἐβδομάδος,
 Δοχαὶ καλούμενα ἐτονίσθησαν
 δὲ κατὰ τὴν παράδοσιν κὺρ Πέ-
 τρου πρωτοψάλτου τοῦ Βυζαντίου.
 Ἦχος κ' ἐσθέραι

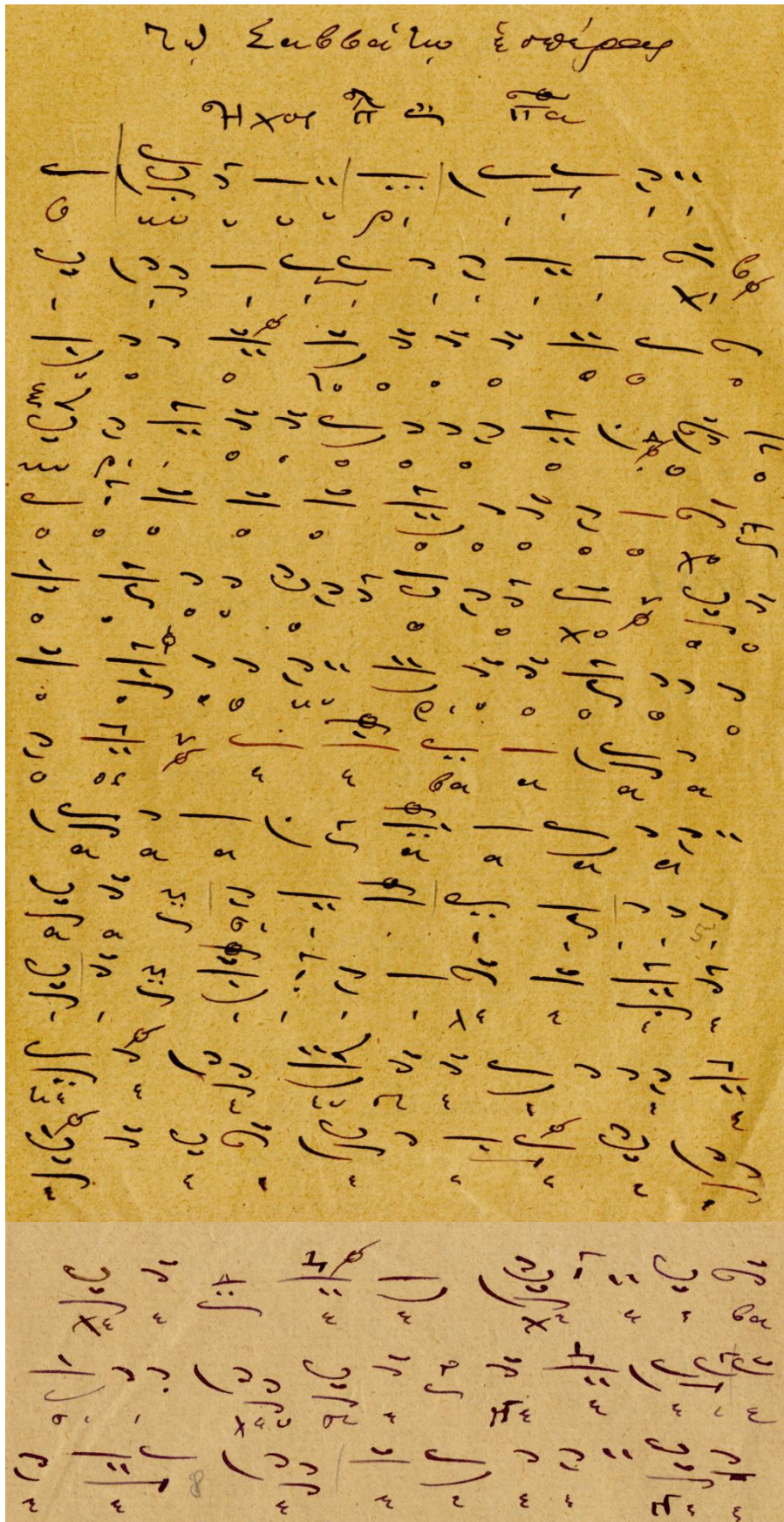
α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω

Handwritten text in Chaldean script on aged parchment. The script is arranged in approximately 15 horizontal lines. The text is written in black ink and includes various signs, some of which are underlined. The parchment shows signs of age, including yellowing and some staining. At the bottom of the page, there is a larger, more prominent line of text that appears to be a signature or a title, possibly reading 'Πάμοι εσάρεγ' (Pamoi esareg) and 'Hx'.

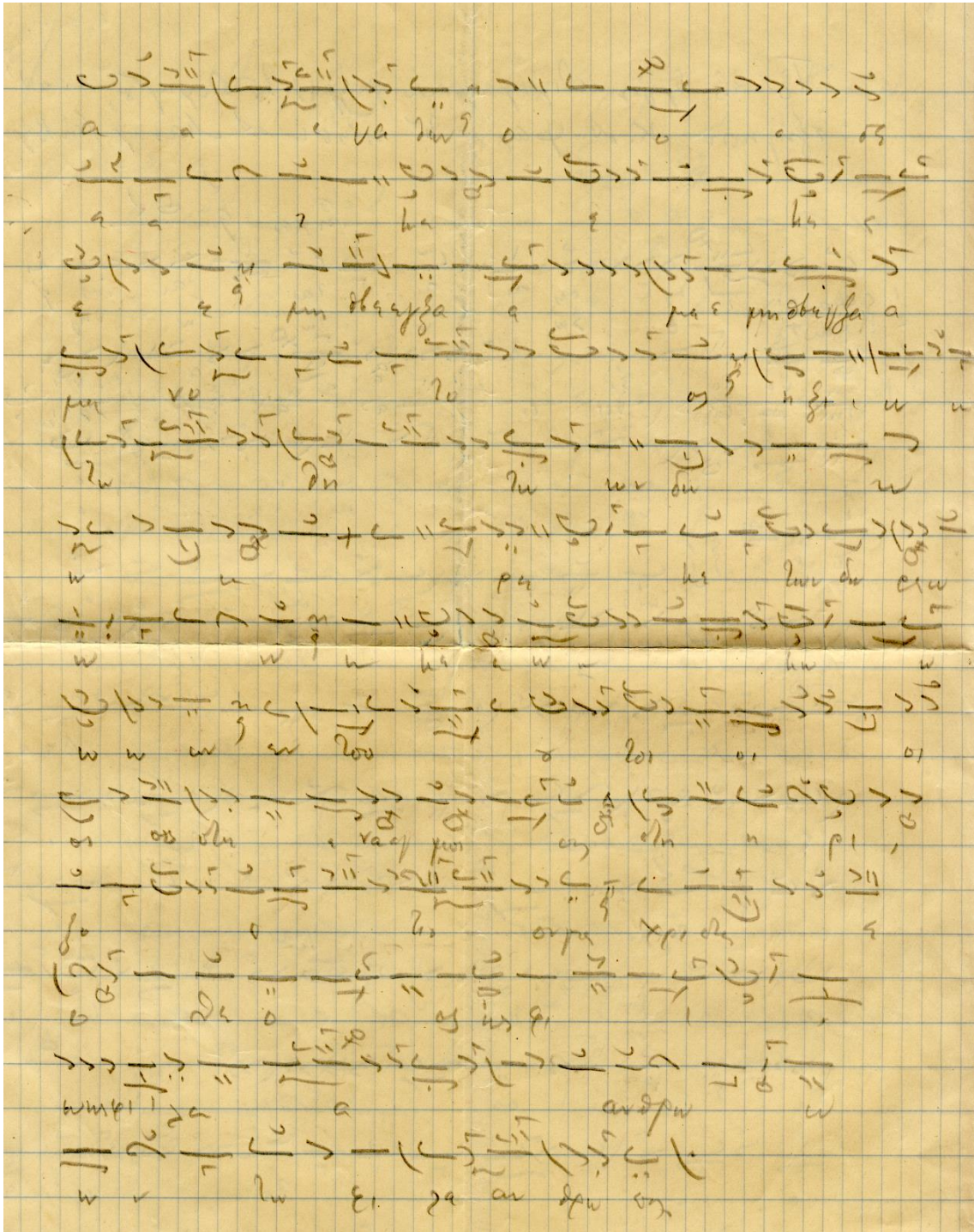
6/ H. metropoli uo duxmpo vici K. S. Y. qps

Χρσ 9

φα ει σει σε αυ με νο δε ροι α vi
 nu e pu us ? mar la jo u vns lu pu
 la voi a mar vo o pa vos ροο ροο
 do aor lu pu vo u de aor lu ρ a ρ o
 pu s lu ρ μαχην σε με ε υ
 s ole ρα ον lu ρα παρ ου ο δε ρ
 lu s ? pu e ρα fa pu ε υς η ρι w u
 ον lu ρ α ρα s w u u ρ
 e ρο lu s lu s de va ay mas ole ρι ρ
 pu ? χρι στ ο ο ο η s ε ρ
 α ο ρ α ρ ρ

To en agios duxeroun puros to duxete, mal
ezimnon K. A. Yaxo, in alitoe d'haray (in bapna)

The image shows a page of handwritten musical notation on a grid background. At the top, there is a title in Greek: "To en agios duxeroun puros to duxete, mal ezimnon K. A. Yaxo, in alitoe d'haray (in bapna)". Below the title, the notation consists of approximately 15 horizontal lines. Each line contains a series of symbols, including arrows pointing right, vertical lines, and various Greek letters (alpha, beta, gamma, delta, epsilon, zeta, eta, theta, iota, kappa, lambda, mu, nu, xi, omicron, pi, rho, sigma, tau, upsilon, phi, chi, psi, omega). Some symbols are enclosed in circles or other shapes. The notation appears to be a form of musical shorthand or a specific dialect of musical notation. There are also some numbers and other symbols interspersed throughout the lines.

4.2

Τὸ εἰς ἀργὸν σπιχηραρικὸν μέλος τοῦ σπιχηροῦ, κατ' ἐξήγησιν Κ.Α. Ψάχου, τῆ αἰτήσει Α. Μανώφ (ἐκ Βάρνης)

Ἦχος ξ

Φ α ρ ι ι ι ι ι ι ι ι σ α ι α ι α ι α ι ρ α ι α ι α ι α ι
 ο ς κ ε ν ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο α α α α α
 ν ι ι ι ι ι ι ι κ ω ω ω ω ω ω με ν ο ο ο
 ο ο ο ο ο ο ο ς και τε ε ε ε ε ε ε ε λ ω ω ω
 ω ω ρ ω ω ω ω ν η ς τη με τα α ν ο ι ο ι ο ι ο ι
 ο ι ο ι α α α α α κ λ ι ι ι ι ι ι ι ν ο ο ο ο
 ο ο με ν ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ς προ ο ο ο
 ρ ο ο ο ο ο ο ο ο ο σ η η η η η η λ θ ο ο ο ο
 ο ο ν σο ι τ ω μ ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ν ω ω

ω ω ω ω ω Δε ε ε ε ε σπτο ο ο ο
 ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο τη π αλλ ο ο ο
 ο ο ο ο ο ο με ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε
 ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε
 ε εν καυ χη η σα α α α α α α με ε ε καυ
 χη σα α με ε νο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο
 ο ο ος ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ρη η
 η θη η τω ω ω ω ω ω ω α α α α α α
 γα α θων ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο δε ε ε ε ε
 ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε
 ε ε ε ε μη φθε ε γ ξα α α α α α α α με ε ε

APPENDIX No. 5

This Faith hath established the whole world [Αὕτη ἡ πίστις τὴν Οἰκουμένην ἐστήριξεν]

5.1

“Αὕτη ἡ πίστις τὴν Οἰκουμένην
ἐστήριξεν”

Μαθηματικῶν ἔργων τοῦ Κοινοῦ
Μέγος Παπαδίνου. - Ἐξήγησις ἐν τῆς
ἀρχαίας στρογγυλῆς νόσῳ Κ.Α. Φάχου
κατ' αἶτησιν τοῦ Ν. Α. Μανόφφ.

Ρυθμὸς τετράσημος
μετ' ἐξαρέσεων. Ἰσχος δὲ Δε 7

Ἐρωδιμαίης
19 Σεπτεμβρίου
1936

Κ.Α. Φάχος
Πατριάρχης Ἰεροσολύμων

5.2

"Αύτη ἡ πίστις τὴν Οἰκουμένην ἐστήριξεν"

Μάθημα Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλου

Μέλος παπαδικὸν

Ἐξήγησις ἐκ τῆς ἀρχαίας στενογραφίας ὑπὸ Κ.Α. Ψάχου

κατ' αἴτησιν τοῦ κ. Α. Manoff

Ρυθμὸς τετράσημος μετ' ἐξαιρέσεων

ᾠδὴ Ἦχος Δι

αε ε ε ε ε ε ε Α α α α α α α α α

α α α α α α α α α α α α α α α α

α α α α α αυ τη η η η η Δι η η η

η η η η η η η η η η η η η η η η

η η η η η η πι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι

ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι

η πι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι ι

οι οι οι οι οι οι οι κϣ ϣ ϣ ϣ ϣ ϣ με ε

Handwritten musical notation consisting of seven lines. Each line features a series of rhythmic symbols (vertical lines with flags) and Greek letters (ε, η, ρι, ξε, εν) positioned below. Red markings, including accents and slurs, are used to indicate specific rhythmic or melodic features. Some lines include numerical indicators (1, 2, 3) above the notes, likely representing fingerings or groupings. The notation is dense and appears to be a form of shorthand or a specific dialect of musical notation.

Ἐν Ἀθήναις
 19 Σεπτεμβρίου
 1936

Κ.Α. Ψάχος
 Καθηγητῆς τῆς
 Ἑλληνικῆς Μουσικῆς

APPENDIX No. 6

The one who wants to learn Music [Ο θέλων μουσικὴν μαθεῖν]

6.1

Χρυσόφωνο του νέου

Μουσεία αρτί των παιδιών

το πρώτον ἐξηγηθεῖσα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ
 ὑπὸ Κ.Α. Ψάχου. ἄλχος ᾠδῆ

The image shows a page of handwritten musical notation on aged, yellowed paper. At the top, the title "Χρυσόφωνο του νέου" (New Golden Sound) is written in a large, cursive hand. Below it, the subtitle "Μουσεία αρτί των παιδιών" (Musical Art of Children) is also written in cursive. A short introductory text follows: "το πρώτον ἐξηγηθεῖσα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὑπὸ Κ.Α. Ψάχου. ἄλχος ᾠδῆ". The main body of the page is filled with musical notation. This notation is a form of shorthand or shorthand notation, using various Greek letters (alpha, beta, gamma, delta, epsilon, zeta, eta, theta, iota, kappa, lambda, mu, nu, xi, omicron, pi, rho, sigma, tau, upsilon, phi, chi, psi, omega) and other symbols (such as dots, lines, and arrows) to represent musical notes and rhythms. The notation is arranged in several horizontal lines, with some letters appearing above or below the lines. The handwriting is dense and somewhat difficult to decipher, but it clearly represents a musical score.

2

Handwritten musical notation on page 2, featuring a staff with notes and rhythmic markings.

3

Handwritten musical notation on page 3, featuring a staff with notes and rhythmic markings.

4

Handwritten musical notation on page 4, featuring a staff with notes and rhythmic markings.

5

Handwritten musical notation on page 5, featuring a staff with notes and rhythmic markings.

Adm
1920

R. L. Taylor

To my dear wife
and to my dear children
with love and affection
from their father
R. L. Taylor

6.2

Χρυσάφου τοῦ νέου
 Νουθεσία πρὸς τοὺς μαθητὰς
 τὸ πρῶτον ἐξηγηθεῖσα ἐκ τῆς ἀρχαίας
 ὑπὸ Κ.Α. Ψάχου
 Ὁχος ᾗ

⊕ θε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε λων μϷ
 Ϸ Ϸ Ϸ Ϸ Ϸ Ϸ σι ι ι ι ι κη η ην μα
 α α α ρα α α α θειν και θε ε ε ε ε ε
 ε λω ω ω ων ε ε ε ε παι αι νει ει ει ει
 ει ει ει ει σθαι αι αι αι αι αι αι θε ε ε
 ε ε ε λει ει ει ει ει ει πο ο ο ο ολ λας υ υ πο ο
 μο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο
 μο ο ο ο ο ρο ο ο υ πο ο μο να α α α
 α α α α α αι ε ε α α α α α α α ρα α

α α α α α α α α α α α ας θε ε ε ε ε

ε ε ε ε ε ε ε ε λει ει ει ει ει ει πολ λα α ας

η η με ε ε ε ε ε ε ε ε ρα α α ας π

ι ι ι ι ι ι μη η η η η η η η η η η η

η η η η η ην προς το ο ο ο ο ο ον δι ι

ι δα α α α α α α σκα α α α α α α δι

δα ασκα λο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ον δ

υ κα α α α α α α α α α α τα α α α α

α α α α α α δα κα α α τα α α α α α

α α α ει ει ει ει εις τα α ας χει ει ει ει ει

ει ει ει ει ρει ει ει ει ρας το ο ο ο ο ο ο τε

ε εε εε να α α α α μα α α α α ρα α α α

α α α α θη ο ο μα α α θη η η η η η

τη η η η η η η ?η η η η η η η η η

η η η η η η η η η η η η εε εε η η

η η η η η ?η η η η η η η ης και τε ε ε ε

ε ε ε λει ει ει ει ει ο ο ο ο ο ο ος να

α α α α α α α α α α γε ε ε ε ε

ε ε εε ε ε ε ε νη η η η η η η η

η η η η η η η η η η ?η η η

APPENDIX No. 7

Catalogue of the Greek Folk Songs musical records found in K. A. Psachos's Archive²³

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
1.	Αγάπα με Ανθούλα μου (Η Ανθούλα)	Roumeli	
2.	Αγάπε με σαν σ' αγαπώ		
3.	Αγαπημένο μου κορμί		
4.	Αγαπώ μια παντρεμένη (Η παντρεμένη)		
5.	Άγιε Νικόλα των μυρών	Kastelorizo	Achillefs Sp. Diamantaras, «Άγιε Νικόλα των μυρών» ["Saint Nickolas of the myrrhs"], <i>MAF</i> , V.e, 67-8.
6.	Άγιος Βασίλης έρχεται	Muhanya, Asia Minor	
7.	Άγιος Βασίλης έρχεται	Sinop, Asia Minor	
8.	Αγοράσατέ μου τ' άνθη (Η τυφλή ανθοπώλις)		
9.	Άγουρος πέτρα πελεκά (Καλές, αποκριάτικος χορευτικός)	Skyros	K. A. Psachos, «Αποκριάτικος χορευτικός» ["Carnival dance song"], <i>MAF</i> , VI.b, 33-4; Psachos (1910), 17-8 & 45-6.
10.	Αηδόνια του περιβολιού (Φεργάδα – Σκαμπαβιά)		Symeon A. Manassidis, «Φεργάδα-σκαμπαβιά» ["Fefada-Skambavia"], <i>MAF</i> , VI.e, 80.
11.	Αηδόνη του περιβολιού (Βιολετιάνικος)	Skyros	K. A. Psachos, «Βιολετιάνικος» ["Violetianikos"], <i>Φόρμιγξ [Formigx]</i> , II.f.19-20 (15-30.4.1911), 2.

²³ At the present catalogue the following bibliographical abbreviations are additionally used:

Abbreviations**MAF I**

[= *Musical Appendix of the musical newspaper Formigx*, 1st volume, Athens 1901]

MAF II

[= *Musical Appendix of the musical newspaper Formigx*, 2nd volume, Athens 1903]

MAF III

[= *Musical Appendix of the musical newspaper Formigx*, 3rd volume, Athens (without date)]

MAF IV

[= *Musical Appendix of the musical newspaper Formigx*, 4th volume, Athens (without date)]

MAF V

[= *Musical Appendix of the musical newspaper Formigx*, 5th volume, Athens (without date)]

MAF VI

[= *Musical Appendix of the musical newspaper Formigx*, 6th volume, Athens (without date)]

MAF VII

[= *Musical Appendix of the musical newspaper Formigx*, 7th volume, Athens 1909]

MAF VIII

[= *Musical Appendix of the musical newspaper Formigx*, 8th volume, Athens (without date)]

References

Μουσικόν παράρτημα τῆς μουσικῆς ἑφημερίδος «Φόρμιγξ», περιέχον ἐκλεκτὰ ἀνέκδοτα μουσικὰ μαθήματα ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, τῶν δοκιμωτέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ δημώδη ἄσματα, ἐκδίδεται ἐπιμελεῖα τῶν κκ. Γερμανοῦ Κυριαζῆ, Ἰωάννου Θ. Τσώκλη καὶ Παναγ. Τζαννέα, ἔτος Α΄, ἐν Ἀθήναις 1901.

Μουσικόν παράρτημα τῆς μουσικῆς ἑφημερίδος «Φόρμιγξ», περιέχον ἐκλεκτὰ ἀνέκδοτα μουσικὰ μαθήματα ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, τῶν δοκιμωτέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ δημώδη ἄσματα, ἐκδίδεται ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Θ. Τσώκλη, ἔτος Β΄, ἐν Ἀθήναις 1903.

Μουσικόν παράρτημα τῆς μουσικῆς ἑφημερίδος «Φόρμιγξ», περιέχον ἐκλεκτὰ μουσικὰ μαθήματα ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, τῶν δοκιμωτέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ δημώδη ἄσματα, ἐκδίδεται ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Θ. Τσώκλη, περίοδος Β΄, ἔτος Α΄, ἄ.χ.

Μουσικόν παράρτημα τῆς μουσικῆς ἑφημερίδος «Φόρμιγξ», περιέχον ἐκλεκτὰ μουσικὰ μαθήματα ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, τῶν δοκιμωτέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ δημώδη ἄσματα, ἐκδίδεται ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Θ. Τσώκλη, περίοδος Β΄, ἔτος Β΄, ἄ.χ.

Μουσικόν παράρτημα τῆς μουσικῆς ἑφημερίδος «Φόρμιγξ», περιέχον ἐκλεκτὰ μουσικὰ μαθήματα ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, τῶν δοκιμωτέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ δημώδη ἄσματα, ἐκδίδεται ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Θ. Τσώκλη, περίοδος Β΄, ἔτος Γ΄, ἄ.χ.

Μουσικόν παράρτημα τῆς μουσικῆς ἑφημερίδος «Φόρμιγξ», περιέχον ἐκλεκτὰ μουσικὰ μαθήματα ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, τῶν δοκιμωτέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ δημώδη ἄσματα, ἐκδίδεται ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Θ. Τσώκλη, περίοδος Β΄, ἔτος Δ΄, ἄ.χ.

Μουσικόν παράρτημα τῆς μουσικῆς ἑφημερίδος Φόρμιγξ, περιέχον ἐκλεκτὰ μουσικὰ μαθήματα ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, τῶν δοκιμωτέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ δημώδη ἄσματα, ἐκδίδεται ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Θ. Τσώκλη, περ. Β΄, ἔτος Ε΄, ἐν Ἀθήναις 1909.

Μουσικόν παράρτημα τῆς μουσικῆς ἑφημερίδος «Φόρμιγξ», περιέχον ἐκλεκτὰ μουσικὰ μαθήματα ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, τῶν δοκιμωτέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ δημώδη ἄσματα, ἐκδίδεται ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Θ. Τσώκλη, περίοδος Β΄, ἔτος ΣΤ΄, ἄ.χ.

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
12.	Αητόν επαπαπέτανε (Το φίλημα)	Trabzon	
13.	Αητός έχασε πέρδικα (Κουμιάτικος, αποκριάτικος χορευτικός)	Skyros	K. A. Psachos, «Αποκριάτικος χορευτικός» [“Carnival dance song”], <i>MAF</i> , VI.b, 35-6; Psachos (1910), 19-20 & 46-47.
14.	Άιντε Θεέ μου και να δυνόμουνα		
15.	Άιντε κυρά Θανάσaina (Η κυρά Θανάσaina)		
16.	Άιντε Μαρουλιώ μου		
17.	Ακερά Μαριώρα ο άντρας σου		
18.	Ακόμη δεν απέθανα		
19.	Ακούσατέ μου τι έπαθε (Χήρα κακομοίρα)	Paros	
20.	Ακούσατε παιδιά μ’ τι έγινε		
21.	Ακούσατε τι έγινε (Η Ελένη)	Epirus	
22.	Αλεξανδρίτσα μ’ σ’ αγαπώ (Η Αλεξανδρίτσα)	Cyzicus, Asia Minor	Theodoros I. Tsakaloglou, «Η Αλεξανδρίτσα» [“Alexandritsa”], <i>MAF</i> , IV.a, 16.
23.	Ανάμεσα απ’ τα δυο βουνά	Epirus	
24.	Αν αρχινήσω να τα πω	Metsovo	
25.	Αν δεν σε κολοκόψω		
26.	Αν ήξευρα το τέλος μου (Αυλωνιτιάνικος)	Skyros	K. A. Psachos, «Αυλωνιτιάνικος» [“Avlonitianikos”], <i>MAF</i> , VI.b, 21; Psachos (1910), 5 & 33-4.
27.	Αν πας Μάργω μου για νερό	Thrace	Efstratios Tianidis, «Αν πας Μάργω μου για νερό» [“If you go my Margo for water”], <i>MAF</i> , V.c, 38.
28.	Αν πας στην Κρήτη Κρητικιά	Thrace	Efstratios Tianidis, «Αν πας στην Κρήτη Κρητικιά» [“If you go to Crete Cretan girl”], <i>MAF</i> , V.c, 34-5.
29.	Αν πεθάνω ρίψτε με		
30.	Αν πεθάνω στο καΐκι	Kastoria	Nikolaos Papageorgiou, «Αν πεθάνω στο καΐκι» [“If I die on the fishing boat”], <i>MAF</i> , I, 60-1.
31.	Αν τον καθένα η σκόνη βλάπτει		
32.	Ανάθεμα τη μάνα σου		
33.	Ανάθεμα την αρχή (Ξανθουλιάνικος)	Skyros	K. A. Psachos, «Ξανθουλιάνικος» [“Xanthoulianikos”], <i>MAF</i> , VI.b, 19; Psachos (1910), 3 & 31.
34.	Αναθεματισμένη και μαργωλιδίτσα		
35.	Αναστενάζω βγαίν’ αχνός		
36.	Αναχωρείς κι αυτού που πας (Παραγγελία)		
37.	Ανδρούτσου μ’ που ξεχειμάζεις τον φετινό χειμώνα (Ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος)	Peloponnese	Nikolaos Tsimboukis, «Ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος» [“Odysseas Androutsos”], <i>MAF</i> , V.e, 47-8.
38.	Ανέβηκα στα διασελάκια (Ο τριτσιμπίδας)	Peloponnese	Dimitrios Peristeris, «Ο Τριτσιμπίδας» [“Tritsimbidas”], <i>MAF</i> , IV.a, 7.
39.	Ανέβηκα στον Όλυμπο	Peloponnese	Alexopoulos, Theodoros, «Έτερον δημώδες» [“Another folk song”], <i>MAF</i> , IV.a, 8-9.
40.	Ανοιγοκλούν τα μάτια μου (Του Δούκα)	Skyros	K. A. Psachos, «Του Δούκα» [“Duke’s song”], <i>MAF</i> , VI.b, 18-9; Psachos (1910), 1-2 & 29-30.
41.	Απάνου σ’ όρη σε βουνό (Ο αμάραντος)	Lefkada	
42.	Απελίτση η ψυχή μου		
43.	Απ’ όλα τ’ άστρη του ουρανού	Byzantine	
44.	Απ’ τα μάτια σου τα μαύρα		
45.	Απ’ τη γειτονιά μου βγαίνω	Thessaly	Triantafyllos Tambas, «Απ’ τη γειτονιά μου βγαίνω» [“I

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
46.	Από γκρεμό γκρεμίζεται (Το νεραντζοφίλημα)		exit my neighborhood"], <i>MAF</i> , VIII.a, 7. Symeon A. Manasseidis, «Το νεραντζοφίλημα» ["A kiss of sour orange"], <i>MAF</i> , VI.e, 71-2.
47.	Από ξένο τόπο		
48.	Από τα Τρίκορφα βουνά (Του γάμου)	Thessaly	
49.	Από τα ψες το δειλινό	Kea	
50.	Απού τα βουτάνια πέφτω	Kastellorizo	Achillefs Sp. Diamantaras, «Απού τα βουτάνια πέφτω» ["I fell from the trees"], <i>MAF</i> , V.e, 65-7.
51.	Απόψε μαυρομάτα μου (Πασχάλιον χορευτικών)	Kissavos, Kastellorizo	K. A. Psachos, «Δημώδες Θεσσαλικόν του Κίσαβου» ["Folk song from Kissavos, Thessaly"], <i>MAF</i> , VI.b, 38-9; Psachos (1910), 22-3 & 49.
52.	Άραγε θα σ' αξιωθώ		
53.	Αραδιαστείτε στον χορό	Sinop, Asia Minor	Epaminondas A. Chortis, «Αραδιαστείτε στον χορό» ["Start dancing"], <i>MAF</i> , VI.e, 66-7.
54.	Αρρώστησα βαριά (Το άρρωστο)	Rumeli	
55.	Αρχήν τ' αρχήν τα κάλανδα	Nigde, Asia Minor	
56.	Αρχιμηνιά κι αρχιχροινιά	Ziros, Crete	
57.	Αρχιμηνιά κι αρχιχροινιά	Crete	
58.	Αρχιμηνιά κι αρχιχροινιά	Cyprus	
59.	Αρχιμηνιά κι αρχιχροινιά	Istanbul	
60.	Αρχιμηνιά κι αρχιχροινιά	Mytilene & Agiasos, Lesvos	
61.	Αρχιμηνιά κι αρχιχροινιά	Tinos	
62.	Αρχήν έκαμα στο χορό	Rysio, Asia Minor	
63.	Άρχοντες καλησπερίζω		published
64.	Άρχοντοπούλα μου χρυσή	Kastellorizo	Achillefs Sp. Diamantaras, «Άρχοντοπούλα μου χρυσή» ["My golden mistress"], <i>MAF</i> , V.e, 68-9.
65.	Άς παν' να ιδούν τα μάτια μου (Ερωτική υποψία)		
66.	Άσπρη μου τρανταφυλίτσα	Veria, Macedonia	
67.	Άστακούς και караβίδες		
68.	Άστραψεν η Ανατολή		
69.	Αυγερινός θε να γενώ (Κλέφτικο)	Rethymno, Crete	
70.	Αυτά τα μάτια τα γλυκά		
71.	Αυτά τα μαύρα που φορείς		
72.	Αυτό το αχ όταν το πω		
73.	Αυτός ο κόσμος είν' Τουρκιά		
74.	Αχ ω τύχη απ' τα μένα	Byzantine	Psachos library, no. 73
75.	Αχ τι θα γενώ που ήμπλεξα (Το τρελοκόριτσο)		
76.	Αραδιαστείτε στον χορό		
77.	Αχείλι μου μελαχρινό		Epaminondas A. Chortis, «Αχείλι μου μελαχρινό» ["My brunet lips"], <i>MAF</i> , VI.e, 66.
78.	Βάρκα θέλω ν' αρματώσω		
79.	Βασιλική προστάζει		
80.	Βασιλοπούλα αρμάτωνε (Η Βασιλοπούλα)	Paros	Νικόλαος Β. Φαρδύς, «Δημώδεις μελωδία» ["Folk melodies collected"], <i>Ταχυδρόμος Κωνσταντινουπόλεως [Istanbul's mailman]</i> (Istanbul, 24.10.1894).
81.	Βγήκα ψηλά στ' αλώνια (Ο Μπαρμπαδήμος)		
82.	Βγήκεν ο Μάλιος στα βουνά (Ο Μάλιος)	Metsovo	
83.	Βλαχούλα ν' εκατέβαινε (Η Βλαχούλα)		

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
84.	Βιζό λαβιζό για λεβιζό (Εβραϊκόν Καραγκιόζη)	Hebrew	
85.	Βιολέτα μ' ανθισμένη (Η βιολέτα)		Eraminondas A. Chortis, «Η βιολέτα» ["Violeta"], <i>MAF</i> , VI.e, 71.
86.	Βλέπεις εκείνο το βουνό (Ο Πλιάτσικας)	Peloponnese	Nikolaos Tsimboukis, «Ο Πλιάτσικας» ["Pliatsikas"], <i>MAF</i> , IV, 46-7.
87.	Βολούμαι μια βολούμαι δυο (Ο ξένος)	Epirus	Triantaffylos Tambas, «Ο ξένος» ["The foreigner"], <i>MAF</i> , VIII.a, 3-4.
88.	Βουλγάρικο	Bulgaria	
89.	Βουνά μ' απ' τ' Ασπροπόταμο	Epirus	
90.	Βραδιάζει ξημερώνει (Μοιρολόγιον νεκρικών)	Kastellorizo	Achillefs Sp. Diamantaras, «Μοιρολόγιον νεκρικών» ["Mourning"], <i>MAF</i> , V.e, 73.
91.	Βρεις 'σεις βουνά των Γρεβενών (Ο καπετάν Ζιάκας)	Veria	
92.	Βρε Χάιδω έλα πιά (Η Χάιδω)		
93.	Βρύση μου μαλαματένια (Η μαλαματένια βρύση)	Mandamados, Lesvos	
94.	Γήραν τ' απόσκια (Η Λελούδα)	Livadia	
95.	Για δεσ καιρό που διάλεξε		
96.	Για δεσ τηνε τη λυγερή (Η λυγερή)	Parnassos	
97.	Για δέστε το μαργιόλικο (Το μαργιόλικο)		
98.	Γιαρούπη γιακ πανά		
99.	Γιατί μανούλα μου γλυκιά		
100.	Γιατί πονώ και κλαίω		
101.	Γιουσούφ Αράπησ	Peloponnese	Nikolaos Tsimboukis, «Γιουσούφ Αράπησ» ["Yusuf Arap"], <i>MAF</i> , V.e, 76.
102.	Γκάνιντα	Epirus	
103.	Γκελ καϊκτσή γκελ αλ πενί	Veria	
104.	Δαμασκηνίτσα φύτρωσε	Baltzia, Macedonia	<i>Φόρμιγξ [Formigx]</i>
105.	Δέκα χρονάκια φυλακή (Ο φυλακισμένος)		K. A. Psachos, «Ο φυλακισμένος» ["The prisoner"], <i>MAF</i> , III.a, 15-6.
106.	Δεν είναι κρίμα κι άδικο (Η Βασίλω Αρχόντισσα)	Epirus	
107.	Δεν ημπορώ τα μάτια μου		
108.	Δεν ήσουν 'συ γλυκιά μου αγάπη		
109.	Δεν ήσουν 'συ που μου 'λεγες	Epirus	
110.	Δεν με ακούς που σου μιλώ (Διατί)		
111.	Δεν με κοιτάζεις μα γιατί		
112.	Δεν με μέλλει το σκοτάδι		
113.	Δεν πασ Βαγιώ (Η Βαγιώ)	Rumeli	
114.	Δεν σε το 'πα μια		Triantafyllos Georgiadis., «Δεν σε τώπα μιά» ["Didn't I tell you once"], <i>MAF</i> , VIII.a, 16.
115.	Δεν σου είπα περδικούλα μου		Eraminondas A. Chortis, «Δεν σου είπα περδικούλα μου» ["Didn't I tell you my partridge"], <i>MAF</i> , VI.e, 69-70.
116.	Δεν στο είπα δεν στο ξαναείπα		
117.	Δεν στο είπα σκύλλας κόρη	Örtaköy, Edirne	
118.	Δεν στο 'πα Παναγιώτη μου	Peloponnese	
119.	Δεν φταιγ' άλλος κανένας (Η Βασίλω)		
120.	Δένδρον είχα στην αυλή μου	Vlachorrafti, Peloponnese	

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
121.	Δευτέρα μέρα κίνησε	Thrace	Efstratios Tianidis, «Δευτέρα μέρα κίνησε» [“Second day has started”], <i>MAF</i> , V.c, 37.
122.	Δικό μου ήταν μωρ’ Αργυρούλα (Η Αργυρούλα)		
123.	Διψάν οι κάμποι για νερό (Η Αρετή)		
124.	Διώξες με μάνα διώξες με	Kastoria	Nikolaos Papageorgiou, «Διώξες με μάνα μ’ διώξες με» [“Send me away mother”], <i>MAF</i> , VI.d, 55-6.
125.	Δόξα να ‘χει πάσα μέρα (Αγέρανος)	Paros	
126.	Δρέψατε πάλι ερασταί		
127.	Δροσάτη παραμάννα (Η παραμάννα)	Smyrna	
128.	Δυο πηχάκια είμαι		
129.	Δυο πουλάκια τα καημένα		Theodoros Alexopoulos, «Δυο πουλάκια τα καυμένα» [“Two poor birds”], <i>MAF</i> , VIII.a, 14-5; Epaminondas Ath. Chortis, «Δυο πουλάκια τα καυμένα» [“Two poor birds”], <i>MAF</i> , VI.d, 63-4.
130.	Δυόσμε μου και βασιλικέ (Ο δυόσμος κι ο βασιλικός)		
131.	Δώδεκα μερώνε νύφη	Zakynthos	
132.	Δώδικα χρόνια έκαμα στη ξινιτιά (Τράβα του χουρό)	Veria	
133.	Δως μου πνοή να πνεύσω		
134.	Εβγάτε ν’ αγναντέψετε (Η Αναστασιά)	Peloponnese	Dimitrios Peristeris, «Η Αναστασιά» [“Anastasia”], <i>MAF</i> , III.a, 2.
135.	Εβράδιασε και σήμερα (Μπομπομπώ)		Symeon A. Manassidis, «Μπομπομπώ» [“Bobobo”], <i>MAF</i> , VI.e, 77.
136.	Εγελάσανε τα πουλιά της άνοιξης (Ο χάρος)	Peloponnese	Nikolaos Tsimboukis, «Ο Χάρος» [“The Grim Reaper”], <i>MAF</i> , IV, 43.
137.	Εγώ ‘μαι ενός ψαρά παιδί (Κουλουριώτικο)	Salamis	K. A. Psachos, «Δημώδες κουλουριώτικο» [“Fold song from Kouloura”], <i>MAF</i> , VI.b, 41-2; Psachos (1910), 25-6 & 51-2.
138.	Εγώ ‘μαι του ψαρά παιδί		
139.	Εις όχθιν (Η αιχμάλωτος Ιουδαία)	Sinop, Ansia Minor	
140.	Εις της λευκής αγκαλιάς τ’ αρώματα		
141.	Εις του κόσμου το ταξίδι		
142.	Ελένη μικρή και χαϊδεμένη		
143.	Είχα κι εγώ έναν άγγελο		
144.	Είχα μια αγάπη		
145.	Εκατό φορές το είπα (Το τσοπανήμ)		
146.	Εκατόν είκοσι παιδιά (Το χάνι της Γραβιάς)	Magouliana, Peloponnese	
147.	Έλα ευχή της μάνας σου	Kastellorizo	Achillefs Sp. Diamantaras, «Έλα ευχή της μάνας σου» [“Come your mother’s wish”], <i>MAF</i> , V.e, 69-70.
148.	Έλα Χριστέ και Παναγιά		
149.	Ελάτε να χορέψουμε	Kastellorizo	Achillefs Sp. Diamantaras, «Ελάτε να χορέψουμε» [“Come and let us dance”], <i>MAF</i> , V.e, 70-1.
150.	Ελένη μικρή και χαϊδεμένη		
151.	Εμένα δεν με λες		
152.	Εμένα με το είπανε		
153.	Εμείς εδώ δεν ήρταμε	Maditos, Thrace	K. A. Psachos, «Εμείς εδώ δεν ήρταμε να φάμε και να πιούμε» [“We didn’t come here to eat and drink”], <i>MAF</i> , III.a, 10-1.
154.	Έμμορφη κόρη πω ‘χεις (Η	Zatouna,	

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
155.	έμμορφη κόρη) Ένα γαλούνι κρητικό (Το κρητικό γαλούνι)	Peloponnese Peloponnese	Nikolaos Tsimboukias, «Το κρητικό γαλούνι» [“The Cretan boat”], <i>MAF</i> IV, 44-5.
156.	Ένα καιρό όσα αγάπησα		
157.	Ένα καράβι κίνησε (Κλέφτικο)		K. A. Psachos, «Κλέφτικο» [“Klepht song”], <i>MAF</i> , III.a, 19-20.
158.	Ένα κορμί αγγελικό	Peloponnese	
159.	Ένα μικρό Τουρκόπουλο	Veria	
160.	Ένα νερό κυρά Βαγγελιώ (Η Βαγγελιώ)	Karitæna, Peloponnese	
161.	Ένα παιδί μοναχά (Η πρόσφυξ Κρήσσα)	Rumeli	
162.	Ένα πουλάκι κάθουνταν (Της Τσαβέλαινας)	Rumeli	
163.	Ένα πουλάκι την αυγή	Smyrna	
164.	Ένα πουλί θαλασσινό (Κλέφτικο – Τα δυό πουλιά)		
165.	Ένα πουλί μας έρχεται	Kastoria	Nikolaos Papageorgiou, «Ένα πουλί μας έρχεται» [“A bird comes towards as”], <i>MAF</i> , I, 60-1.
166.	Ένα τ' αηδονάκι του Μάη	Propontis	
167.	Έναν τον έχει η μάνα του	Baltzia, Macedonia	
168.	Ένα πετεινός και 'κεινος κολωβός		
169.	Εννιά χιλιάδες πρόβατα (Ο ξώδενδρος)		
170.	Εσείς πουλιά του κάμπου	Epirus	
171.	Έσκυψα να πλώ νερό	Thrace	Efstratios Tianidis, «Έσκυψα να πλώ νερό» [“I bend over to drink water”], <i>MAF</i> , V.c, 37.
172.	Εχάθηκαν οι κόποι μου	Byzantine	
173.	Εψές διάβαινα (Ο Λιάκος)	Rumeli	
174.	Ζαγορίσιο που λες (Γράβα)	Zagori	
175.	Ζεϊμπέκικο		
176.	Η Άρτα πέτρα να γενεί	Epirus	K. A. Psachos, «Ηπείρου» [“Folk song from Epirus”], <i>MAF</i> , III.a, 18-9.
177.	Η καρδιά μ' έχει κλειδιά (Κανάρια)		Symeon A. Manassidis, «Κανάρια» [“Kanaries”], <i>MAF</i> , VI.e, 78-9.
178.	Η ξενιτιά με χαίρεται (Η ξενιτιά)		Symeon A. Manassidis, «Η ξενιτιά» [“The foreign land”], <i>MAF</i> , VI.e, 78.
179.	Η μάνα μου με πάντρεψε		
180.	Η Παναγία κι ο Χριστός	Kalymnos	
181.	Ήθελα να 'μουν όμορφος (Αγέρανος)	Paros	
182.	Ήθελα να σε φιλάω την ημέρα		
183.	Ήμουν ορφανό παιδί	Epirus	
184.	Ήρτε ο Λάζαρος	Chios	
185.	Ήτανε ορκισμένα (Η δασκάλα)	Rumeli	
186.	Θ' αναχωρήσω κι αυτό με σφάζει		
187.	Θα πλέξω στεφάνια		
188.	Θαυμάζω το κρύο νερό (Το νεραντζοφίλημα)		Symeon A. Manassidis, «Το νεραντζοφίλημα» [“A kiss of sour orange”], <i>MAF</i> , VI.e, 76-7.
189.	Θεέ μου δως μου φώτιση (γαμήλιος χορός)	Kalymnos	
190.	Θεέ μου να 'ταν σήκωσες	Cyprus	
191.	Θέλετε δένδρα ανθήσετε (Οι βλαχοποιμένες)	Peloponnese	Nikolaos Tsimboukias, «Οι βλαχοποιμένες» [“The Vlach shepherds”], <i>MAF</i> , IV, 41.

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
192.	Θέλω ν' ανεβώ σε βουνό		
193.	Θέλω να εύρω σπήλαιον (Η απογοήτευση)	Zatouna, Peloponnese	
194.	Θέλω να βγω να παένω	Epirus	
195.	Θρακικός συρτός	Thrace	
196.	Ισένα πρέπει μάτια μου	Veria	
197.	Και ας τραγουδήσωμε και τα ξενιτεμένα	Psara	K. A. Psachos, «Δημώδες ψαριανό» [“Folk song from Psara”], <i>MAF</i> , VI.b, 43-4; Psachos (1910), 27-8, 52-4.
198.	Και 'γω μια κόρ' αγάπησα		
199.	Και μένα το 'χει η τύχη μου	Karpathos	
200.	Και τ' αστρουλάκια τ' ουρανού		K. A. Psachos, «Δημώδες των νήσων του Αιγαίου» [“Folk song from the Aegean islands”], <i>Φόρμιγξ [Formigx]</i> , II.c. 1-2 (15-30.4.1907), 4.
201.	Και τα Δερβένια τούρκεψαν (Ο Στέργιος)	Rumeli	
202.	Και της Ελύμπου τα βουνά	Karpathos	Psachos, Konstantinos A., «Καρπάθου» [“Folk song from Karpathos”], <i>MAF</i> , III.a, 16-7.
203.	Καλέ Παναγιά μου	Chios	
204.	Καλέ Παναγιά μου Σηλυμβριανή	Istanbul	
205.	Καλέ πάρπα Γιάννη που 'ν' το Μαριγώ		
206.	Καλιάνδρα μου χρυσό πουλί		
207.	Καλήν εσπέρα άρχοντες	Cyzicus, Asia Minor	
208.	Καλήν εσπέρα άρχοντες	Mytilene	
209.	Καλόν σταυρό που κάμαμε (Η Βαγγέλη)	Thessaly	Triantaffylos Tambas, «Η Βαγγέλη» [“Vaggeli”], <i>MAF</i> , VIII.a, 1.
210.	Κάνω χάζι να σε βλέπω	Cyzicus, Asia Minor	Theodoros I., Tsakaloglou, «Άσμα» [“Song”], <i>MAF</i> , IV.a, 15-6.
211.	Καράβιμ караβάκιμ πού πας γιαλό γιαλό	Thrace	
212.	Καράβιν ένα από τη Χίο	Chios	
213.	Κατακαημένη Αράχωβα (Η Αράχωβα)		
214.	Κατακαημένη Αράχωβα (Ο Νταβέλης)		
215.	Κατακαμπής παπαδούλα μου (Η παπαδημποπούλα)	Parnassos	
216.	Κατέβα κόρη μ' κι άνοιξε	Veria	
217.	Κάτου στα δασιά πλατάνια (Η Διαμαντούλα)		
218.	Κάτου στα πουλά πλατάνια (Η Διαμαντούλα)	Veria	
219.	Κάτω στα Γιεροσόλυμα		K. A. Psachos, «Άσμα εις τα Πάθη του Κυρίου» [“Song for the passions of the Christ”], <i>Φόρμιγξ [Formigx]</i> , II.f.19-20 (15-30.4.1911), 3.
220.	Κάτω στη Ρόιδο στη Ροϊδοπούλα		«Κάτω στη Ρόιδο» [“Down to Rhodes”], <i>Μουσικόν MAF</i> , VI.e, 68.
221.	Κάτω στην Αγιά Μαρίνα	Istanbul	
222.	Κάτω στις μαύρης θάλασσας (Πασχάλιον χορευτικών)	Thessaly & Nevoliani, Macedonia	K. A. Psachos, «Θεσσαλικόν πασχάλιον χορευτικών» [“Easter dance song from Thessaly”], <i>MAF</i> , VI.b, 39-40 & 40-1; Psachos (1910), 23-4, 24-5, 50 & 51.
223.	Κάτω στο γιαλό	Istanbul	
224.	Κάτω στο γιαλό (Κανελόριζα)	Chios	
225.	'Κείνο τ' αστέρι το λαμπρό (Η Δέσπω)	Peloponnese	Dimitrios Peristeris, «Η Δέσπω» [“Despo”], <i>MAF</i> , IV.a (Athens), 1-2.
226.	Κι αν πας Μαλάμω μ' για νερό (Η Μαλάμω)		Epaminondas Ath. Chortis, «Η Μαλάμω» [“Malamo”], <i>MAF</i> , IV.d, 62.

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
227.	Κι αν πας πουλί μ' κατ' τη Φραγκιά		published
228.	Κίνησα μια μέρα Τρίτη	Thessaly	Triantaffylos Tambas, «Κίνησα μια μέρα Τρίτη» [“I went on a Tuesday”], <i>MAF</i> , VIII.a, 8.
229.	Κίνησαν τα καρβάνια	Epirus	
230.	Κινήσανε τρεις λυγερές (Οι τρεις λυγερές ή Τουμπουρούμ)	Karitæna, Peloponnese	
231.	Κιτρολεμονιά και μαντζουράνα μου (Η κιτρολεμονιά)		Eraminondas A. Chortis, «Η κιτρολεμονιά» [“The citron tree”], <i>MAF</i> , VI.d, 74.
232.	Κλάψετε μάτια κλάψετε		
233.	Κοιμάτ' άστρι κοιμάτ' αυγή (των Κοντογιανναίων)	Epirus	K. A. Psachos, «Δημώδη άσματα Ηπείρου» [“Folk songs from Epirus”]. <i>Μουσικά Χρονικά</i> [<i>Musical Chronicles</i>], IV.2(38) (Athens, February 1932), 50-1.
234.	Κοιμήσου γλυκά		
235.	Κοιμήσου κόρη μου		
236.	Κοράσιν ετραγούδησεν	Arta	
237.	Κόρες εύμορφες	Byzantine	
238.	Κόρη μαλαματένια μου		Takis K. Georgakopoulos, «Κόρη μαλαματένια μου» [“My golden girl”], <i>MAF</i> , VI.e, 70.
239.	Κορίτσια πάτε στον χορό		
240.	Κότα μου κοτούλα μου (Η κότα)		Dimitrios Peristeris, «Η κότα» [“The chicken”], <i>MAF</i> , IV.a, 4-5.
241.	Κουδούνισμα αλόγων οδηγούμενων περί τα 30 εις τα αλώνια	Delphi	
242.	Κυπαρισσάκι μου λιγνό (Του Συκαμίνου)	Skyros	K. A. Psachos, «Κωμός του Συκαμίνου» [“Sykaminou's song”], <i>MAF</i> , VI.b, 25.
243.	Κυρά μ' κι αρχοντοπούλα (Η Αλατσατιανή)	Thrace	Psachos (1910), 9 & 38. Psachos, Konstantinos A., «Η Αλατσατιανή» [“The girl from Alatsata”], <i>MAF</i> , VII.b, 24.
244.	Λαγκάδι ξερολάγκαδο (Το λαγκάδι)	Peloponnese	Peristeris, Dimitrios, «Το λαγκάδι» [“The glen”], <i>MAF</i> , IV.a, 6.
245.	Λάζαρος	Smyrna	
246.	Λάλησε κούκε μ' λάλησε	Epirus	
247.	Λέλα μου λευκή ωσάν τα κρίνα		
248.	Λεμονάκι μυρωδάτο	Epirus	Triantaffylos Tambas, «Λεμονάκι μυρωδάτο» [“Fragrant little lemon”], <i>MAF</i> , VIII.a, 7-8.
249.	Λύστε με ξεσφίξτε με (Η Γκόλφω)	Peloponnese	Dimitrios Peristeris, «Η Γκόλφω» [“Golfo”], <i>MAF</i> , VI.d, 49-53.
250.	Μ' αγαπάς Γαρουφαλιά μου (Η Γαρουφαλιά)		Eraminondas A. Chortis, «Η Γαρουφαλιά» [“Garoufalia”], <i>MAF</i> , VI.e, 73-4.
251.	Μα πιάνω 'ναν ανήφορο	Peloponnese	
252.	Μαλαματένιος αργαλειός		
253.	Μάνα μ' όταν μ' εγέννησε (Η παραγγελία της μητρός)	Naousa, Paros	
254.	Μάνα με τους εννιά σου γιούς (Η Αρετή)	Veria	
255.	Μάνα μου τα κλεφτόπουλα		K. A. Psachos, «Τα κλεφτόπουλα» [“The klephts”], <i>MAF</i> , III.a, 12-3.
256.	Μάνα στο περιβόλι σου	Epirus	K. A. Psachos, «Ηπείρου» [“Folk song from Epirus”], <i>MAF</i> , III.a, 11-2.
257.	Μάνα τον γιό της στόλιζε	Paros	
258.	Μαράθηκαν τα δενδρικά	Stemnitsa, Peloponnese	

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
259.	Μαρέ γιέ μου κανακάρη (Νανούρισμα χορευτικό)	Skyros	K. A. Psachos, «Νανούρισμα χορευτικών» [“Dance lullaby”], <i>MAF</i> , VI.b, 37-8; Psachos (1910), 21-2 & 48-9.
260.	Μαργαριτάρι στο χαρτί (Το μαργαριτάρι)		
261.	Μαργαρώ την εμμορφιά σου		
262.	Μαρμαρένια μου βρυσούλα	Veria	
263.	Ματάκια μου γλαρά	Stemnitsa, Peloponnese	
264.	Μαύρη ήταν η μέρα που σε μίλησα		
265.	Μαύρη πικρή ζωή που κάνουμε (Η κλέφτικη ζωή)		K. A. Psachos, «Η κλέφτικη ζωή» [“The life of the klephts”], <i>MAF</i> , III.a, 19-20.
266.	Μαύρο μου χελιδόνι	Örtaköy, Edirne	
267.	Με βάρεσαν με το γηρά (Ο Γιώργης)		
268.	Με γέλασε η χαραυγή	Epirus	
269.	Με γέλασε η χαραυγή	Amphissa, Phthiotis	
270.	Με το να ‘ναι η καρδιά σου	Byzantine	
271.	Με τούτη την ασημόκουπα	Veria	
272.	Μελαχρινό πιτέρι μου (Αλατσατιανή απάνω χωριανή)	Asia Minor	K. A. Psachos, «Η Αλατσατιανή» [“The girl from Alatsata”], <i>MAF</i> , IV.a, 12.
273.	Μένα ημανούλα μου	Peloponnese	
274.	Μέρα νύκτα έφθειρα τα νιάτα μου	Thrace	Tianidis, Efstratios, «Μέρα νύκτα έφθειρα τα νιάτα μου» [“Day and night I wore down my youth”], <i>MAF</i> , V.c, 36.
275.	Μες την απάνω γειτονιά (Χορός αρβανίτικος πηδηκτός)	Valtetsi, Peloponnese	
276.	Μες τον απάνω πύργο (Η Μάρω κάθετα)	Epirus	
277.	Μες του βάλτου το λιβάδι	Peloponnese	
278.	Μέσα σ’ ώριο περιβόλι (Δάφνη και μηλιά – Αγέρανος)	Paros	
279.	Μέσα στ’ Χατζή Παρίσ’ ν’ αυλή	Thrace	Efstratios Tianidis, «Μέσα στ’ Χατζή Παρίσ’ ν’ αυλή» [“Inside Chatzi Paris there is a yard”], <i>MAF</i> , V.c, 35-6.
280.	Μηλίτσα που ‘σαι στον γκρεμό (παλαιός συρτός χορός)	Epirus	Ioannis Z. Keivelis, <i>Μουσικόν Απάνθισμα. Μέρος δεύτερο [Musical Collection. 2nd edition]</i> , (Istanbul: 1873), 56.
281.	Μην είδες την Ξανθούλα (Η Ξανθούλα)		
282.	Μην τον είδατε τον λύγκο	Nafplio	
283.	Μια αυγούλα Σταυρούλα θέλω (Η Σταυρούλα)		Epaminondas A. Chortis, «Η Σταυρούλα» [“Stavroula”], <i>MAF</i> , VI.e, 68-9.
284.	Μια Βλάχα γυροβόλαγε (Η Βλάχα)	Sarakatsaneiko, Livadia	
285.	Μια Βλάχα εριβούλαγε (Η Βλάχα)	Epirus	Triantafylos Tambas, «Η Βλάχα» [“Vlacha”], <i>MAF</i> , VIII.a, 2.
286.	Μια Βλάχα μια παλιόβλαχα (Η παλιόβλαχα)		
287.	Μια βοσκοπούλα αγάπησα (Το φίλημα)		
288.	Μια καλουγριά γκιζέριζιν	Veria	
289.	Μια κόρη Αλεξανδρινή (Η Αλεξανδρινή)	Zatouna, Peloponnese	
290.	Μια κόρη μες τον αργαλειό		Epaminondas Ath. Chortis, «Μια κόρη» [“A girl”], <i>MAF</i> ,

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
	(Μια κόρη)		VI.d, 64.
291.	Μια κόρη ρόδα μάζευε (Τα ρόδα)	Lefkada & Peloponnese	Athens Conservatoire Collection (1930), 28-9.
292.	Μια λυγερή μια έμμορφη	Rysio, Asia Minor	
293.	Μια Σμυρνιά στο παραθύρι (Η Σμυρνιά)		
294.	Μια φορά ν' η λεβεντιά (Η λεβεντιά)	Zatouna, Peloponnese	
295.	Μιας χήρας γιός (Ο γιός της χήρας)	Imbros	Symeon A. Manassidis, «Ο υιός της χήρας» ["The widow's son"], <i>MAF</i> , VI.e, 79-80.
296.	Μπάλος	Mytilene, Lesvos	
297.	Μπαίνω μες τ' αμπέλι σα νοικοκυρά		
298.	Μπεράτ (χορός αλβανικός)	Albania	
299.	Μπήκαν κλέφτες στο μανδρί	Kastoria	Nikolaos Papageorgiou, «Μπήκαν κλέφτες στο μανδρί» ["Thieves at the stockyard"], <i>MAF</i> , VI.d, 58-9.
300.	Μπήκαν οι άσπρες στον χορό (Οι άσπρες)	Zatouna, Peloponnese	
301.	Μπήκαν τα γίδια στο μαντρί	Peloponnese	
302.	Μπήκαν τρεις νεές στον χορό	Peloponnese	
303.	Μωρέ κακιά γειτόνισσα (Η κακιά γειτόνισσα)	Peloponnese	Dimitrios Peristeris, «Η κακιά γειτόνισσα» ["The bad neighbor"], <i>MAF</i> , IV.a, 5-6.
304.	Μωρή ψιλή μωρή λιγνή (Η Αναστασιά)		
305.	Ν' αλλάξω θέλω τον σκοπό (Αγέρανος)	Paros	
306.	Ν' αφήσ' Ο Γιάννης την κλεψιά (Ο Γιάννης)	Arachova, Peloponnese	
307.	Το μικρούτσικο	Arachova, Peloponnese	
308.	Να ζήσ' η νύφη κι ο γαμπρός (Νυφκάτο)	Aghiasos, Lesvos	
309.	Να 'μαν πουλί στον Γαλατά	Epirus	Nikolaos Papageorgiou, «Να 'μαν πουλί στον Γαλατά» ["I wish I was a bird in Galata"], <i>MAF</i> , VI.d, 57.
310.	Να πάρω θέλω θέλημα (Άσμα σαντακλίδας (αιώρας))	Kastellorizo	Achillefs Sp. Diamantaras, «Άσμα σαντακλίδας (αιώρας)» ["The hammock's song"], <i>MAF</i> , V.e, 72.
311.	Να 'ταν οι κάμποι θάλασσα (Ο Αλή Πασάς)	Veria	
312.	Να τα ταξιδέψω θέλω (Χορός συρτός ψαριανός)	Psara	
313.	Να 'χα νεράντζι να 'ριχνα (Η Ροίδω)	Stemnitsa, Peloponnese	Psachos (1923), 136-7.
314.	Να 'χα νεράντζι να 'ριχνα (Το μανδηλάκι)	Stemnitsa, Peloponnese	Psachos (1923), 74-5.
315.	Να 'χα νερό απ' τον πλάτανο (Πλατανιώτικο)	Samos & Andros	
316.	Ναούμης πάει στη Φλώρινα (Ο Ναούμης)	Veria	
317.	'Νας κυνηγός κυνήγαγε	Stemnitsa, Peloponnese	
318.	Νεραντζούλα φουντωμένη		
319.	Νυστάζουν τα ματάκια μου	Epirus	Triantafylos Tambas, «Νυστάζουν τα ματάκια μου» ["My eyes are sleepy"], <i>MAF</i> , VIII.a, 9-10.
320.	Νύφη μου κερά νύφη μου (Της νύφης ο σκοπός)	Viannos & Hierapetra, Crete	
321.	Νύφη μ' το νυφουστόλι σου	Lesvos	
322.	Νύχτα ξημερώνει		
323.	Ξανθή κόρη ν' ηκοιμώτανε	Peloponnese	

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
324.	Ξευτιλίσετε τα φώτα (Συρτός νησιώτικος με γύρισμα μπάλου)	Kea	
325.	Ξυπνήστε γέροι του Μωρηά	Tripoli, Peloponnese	
326.	Ο βοσκός κι ο βασιλιάς	Paros	
327.	Ο γερο-Νότης κάθεται (Ο γερο-Νότης)		
328.	Ο Γιάννος και η Μαρουδιώ	Vlachorrafti, Peloponnese	Psachos (1923), 146-7.
329.	Ο έρωτας θυμώθηκε	Byzantine	
330.	Ο ήλιος βασιλεύει	Thrace	Efstratios Tianidis, «Ο ήλιος βασιλεύει» [“The sun rises”], <i>MAF</i> , V.c, 40.
331.	Ο ήλιος βασιλεύει (Πατινάδα του γάμου)	Skyros	K. A. Psachos, «Πατινάδα του γάμου» [“Wedding serenade”], <i>MAF</i> , VI.B, 24; Psachos (1910), 8 & 36-7.
332.	Ο κόσμος με τα βάσανα (Καβαδιάνικος)	Skyros	K. A. Psachos, «Καβαδιάνικος» [“Kavadianikos”], <i>MAF</i> , VI.b, 21-2; Psachos (1910), 5-6 & 34-5.
333.	Ο κόσμος με τα βάσανα (Των Φώτων)	Skyros	K. A. Psachos, «Των Φώτων» [“Epiphany song”], <i>MAF</i> , VI.b, 31-2; Psachos (1910), 15-6 & 44-5.
334.	Ο Μανούσος κι ο Μπενούσης		
335.	Ο Μενούσης ο μπερμπίλης (Ο Μενούσης)		
336.	Ο Όλυμπος κι ο Κίσαβος	Epirus	
337.	Ο ουρανός χιονίζει ξεχιονίζει (Δερβίσης)	Skyros	K. A. Psachos, «Δερβίσης» [“Dervish”], <i>Φόρμιγξ [Formigx]</i> , II.f.19-20 (15-30.4.1911), 2.
338.	Ο Χάρος εκαλίγωνε (Ο Χάρος κι η μητέρα του)		
339.	Ο χορός του Μετσόβου	Metsovo	Triantafyllos Tambas, «Ο χορός του Μετσόβου» [“Metsovo dance”], <i>MAF</i> , VIII.a, 11-2.
340.	Οι κλέφτες από τα Άγραφα (Οι κλέφτες των Αγράφων)	Peloponnese	Nikolaos Tsiboukis, «Οι κλέφτες των Αγράφων» [“The klephts from Agrafa”], <i>MAF</i> , V.e, 78.
341.	Όλα τα πρόβατα έρχονται (Πηνελόπη και ποιμένες)		K. A. Psachos, «Δημώδες βουκολικόν (εκ του μουσικού ταμείου του κ. Δ. Περιστερή)» [“Folk shepherd song (from the collection of D. Peristeris”], <i>Φόρμιγξ [Formigx]</i> , II.b.15-6 (15-30.11.1906), 4.
342.	Όλες οι δάφνες (Η τσάτσα Βγένω)	Karitæna, Peloponnese	
343.	Όλες οι παπαρούνες		
344.	Όλες τις νύχτες περπατώ	Stemnitsa, Peloponnese	
345.	Όλο με λες πως δεν με θες		
346.	Όλοι θωρούν τη θάλασσαν (Καλ' άγγελε)	Sifnos	
347.	Όλοι με έδιωχναν	Macedonia	Nikolaos Papageorgiou, «Όλοι με έδιωχναν» [“Everybody send me away”], <i>MAF</i> , VI.d, 58.
348.	Όλοι με λεν αρνήσου την		
349.	Όλοι τον ήλιο τον τηράν (Η κατάρα)	Peloponnese	Epaminondas A. Chortis, «Η κατάρα» [“The curse”], <i>MAF</i> , VI.e, 67-8.
350.	Όμουρφη που ν' η νύφη μας	Mytilene, Lesvos	
351.	Οντάμουν παληκάρι	Macedonia	
352.	Όποιος μ' ακού και τραγουδώ (Συρτός)	Lesvos	
353.	Όποιους μου πει να σ' αρνηθώ		
354.	Ορφανός τσοπάνης ξένος (Ο τσοπάνης)		Triantafyllos Georgiadis, «Ορφανός τσομπάνης» [“Orphaned shepherd”], <i>MAF</i> , VIII.a, 15-6.
355.	Όταν ήμουνα δέκα χρονών παιδάκι	Zatouna, Peloponnese	

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
356.	Όταν λαλήσει ο πετεινός	Byzantine	
357.	Όταν μου είπεν έχε 'γειάν		
358.	Όταν σε δω πουλί μου	Lesvos	
359.	Ούλα τα πουλάκια		Eraminondas A. Chortis, «Ούλα τα πουλάκια» [“All the birds”], <i>MAF</i> VI.e, 75.
360.	Ούλες οι νιές (Η Γιαννούλα)	Rumeli	
361.	Παιδιά μ' γιατί είστ' ανάλλαγα (Τα κλεφτόπουλα)		Psachos (1923), 48-9; Athens Conservatoire Collection (1930), 16-7.
362.	Παιδιά μ' σαν θέλτε λεβεντιά		K. A. Psachos, «Η συμβουλή του γέρω κλέφτη» [“Old klepht's advice”], <i>Νέα Φόρμιγξ [New Formigx]</i> , I(1) (March 1921), 4.
363.	Πάλε μεθυσμένος είσαι (Τα δυο ναυτόπουλα)		Νικόλαος Β. Φαρδύς, «Δημώδεις μελωδία» [“Folk melodies collected”], <i>Ταχυδρόμος Κωνσταντινουπόλεως [Istanbul's mailman]</i> (Istanbul, 24.10.1894).
364.	Πάλιν ακούσατ' άρχοντες	Asia Minor	
365.	Πάλιν ακούσατ' άρχοντες	Skiathos	
366.	Παναγιωτίτσα λυγερή (Η Παναγιωτίτσα)	Peloponnese	Eraminondas Ath. Chortis, «Η Παναγιωτίτσα» [“Panagiotitsa”], <i>MAF</i> , VI.d, 63.
367.	Πατρινοπούλα μου ξανθιά (Η Πατρινοπούλα)		
368.	Πάντ' αποφεύγω τη φωτιά (Ξανθουλιάνικος)	Skyros	
369.	Πάνω σε τρίκορφο βουνό		
370.	Πάρε Κώστα την δεκάρα		
371.	Πάω πάω δεν θα φύγω		
372.	Πέντε δέκα Βλαχοπούλες (Οι Βλαχοπούλες)	Karitæna, Peloponnese	
373.	Πέντε χρόνια περπατούσα		
374.	Περβολαριά πες του περιβολάρη (Η περιβολαριά)		
375.	Πέρδικα περδικούλα μου (Η πέρδικα)	Epirus	
376.	Περδικούλα ημέρωνα (Ο γέρο Όλυμπος)	Arkadia, Peloponnese	
377.	Περιστεράκι να γενώ	Byzantine	
378.	Περιβόλι είχα	Arachova, Peloponnese	
379.	Περιβόλι είχα	Zatouna, Peloponnese	
380.	Περνώ τα ζαγαράκια μου (Ο κυνηγός)	Peloponnese	Theodoros Alexopoulos, «Ο κυνηγός» [“The hunter”], <i>MAF</i> , IV.a, 8.
381.	Πες με φως μου στον Θεόν σου	Istanbul	
382.	Πióτερα δα Σπυριδούλα (Η Σπυριδούλα)	Σκύρος	K. A. Psachos, «Η Σπυριδούλα» [“Spyridoula”], <i>MAF</i> , VI.b, 22-3; Psachos (1910), 6-7 & 35-6.
383.	Πλατάني από το Μέτσοβο (Του Διληγιάννη)	Epirus	
384.	Ποια μάνα έχει τα δυο παιδιά		
385.	Ποιος είδε ήλιο αποβραδís	Peloponnese	
386.	Ποιος είδε πράσινο δενδρί		Chortis, Eraminondas A., «Ποιος είδε πράσινο δένδρι» [“Who saw a green tree”], <i>MAF</i> , VI.e, 65-6.
387.	Ποιος είν' εκείνος (Ο Λιούλιος)	Peloponnese	Dimitrios Peristeris, «Ο Λιούλιος» [“Liulios”], <i>MAF</i> , III.a, 4.
388.	Ποιος ήταν που τραγούδαε τη νύκτα	Peloponnese	
389.	Πόλκα - Μαζούρκα		
390.	Πολλά τ' άστρι τ' ουρανού	Byzantine	

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
391.	Πόσον βαθειά είν' η θλίψις μου		
392.	Ποταμέ τζάνεμ ποταμέ μου	Stemnitsa, Peloponnese	Psachos (1923), 126-7.
393.	Ποτέ δεν άκουσα να πεις (Κορέλη ή χωριάτικος)	Skyros	K. A. Psachos, «Του Κορέλη» ["Korelis's song"], <i>MAF</i> , VI.b, 18-9; Psachos (1910), 2-3 & 30-1.
394.	Που είναι το έσχι μ' κι η χαρά		
395.	Πού να βρω 'γω βασιλικό		
396.	Πού πας αγγελικό κορμί (ο χορός της νύφης)	Zagori	
397.	Που 'σουν μωρέ πέρδικα (Η πέρδικα)		
398.	'Ποχεραιτώ κι αφήνω γειάν	Cyprus	
399.	Πρωί βράδυ σ' ενθυμούμαι		
400.	Πυρρίχιος πηδηχτός	Pontus	
401.	Πώς βαστάς καρδιά	Byzantine	Psachos library, no. 73; K. A. Psachos, «Το βυζαντινό δημώδες άσμα» ["The Byzantine folk song"] <i>Μουσική Ζωή [Musical Life]</i> , I(9-10) (Athens, June-July 1931), 193-6.
402.	Ρίξε τα μαλλιά στις πλάτες	Veria	
403.	Σ' αγάπησα να 'χω ζωή		
404.	Σ' ασημένια βάρκα μπήκα		Eraminondas Ath. Chortis, «Σ' ασημένια βάρκα μπήκα» ["I got in a silver boat"], <i>MAF</i> , VI.d, 62-3.
405.	Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε (Χορός συριανός αποκριάτικος)	Syros	
406.	Σάββατο βράδυ σήμερα	Peloponnese	
407.	Σαν περνώ 'ναν ανήφορο	Macedonia	Nikolaos Papageorgiou, «Σαν περνώ 'ναν ανήφορο» ["When I cross a hill"], <i>MAF</i> , VI.d, 56-7.
408.	Σαν παίρνεις τον κατήφορο Ελένη μου		
409.	Σαν πήραν 'ναν ανήφορο	Livadia	Nikolaos Tsimboukis, «Σαν πήραν 'ναν ανήφορο» ["When I crossed a hill"], <i>MAF</i> , IV, 42.
410.	Σαράντα κλέφτες ήμασταν (Η Χαμαϊδώ)		
411.	Σαράντα μέρες περπατώ (Η εξομολόγηση)	Zatouna, Peloponnese	Athens Conservatoire Collection (1930), 48-9.
412.	Σαρανταπέντε λεμονιές	Epirus	Triantafylos Tambas, «Σαρανταπέντε λεμονιές» ["Forty-five lemon trees"], <i>MAF</i> , VIII.a, 8-9.
413.	Σαρανταπέντε Κυργιακές	Epirus	Triantafylos Tambas, «Σαρανταπέντε Κυργιακές» ["Forty-five Sundays"], <i>MAF</i> , VIII.a, 10.
414.	Σαρανταπέντε Κυγιακές (Η απολογία)	Stemnitsa, Peloponnese	
415.	Σε περιβόλι στο γιαλό	Crete	
416.	Σε τούτ' τη τάβλα που 'μαστε	Peloponnese	Nikolaos Tsimboukis, «Άσμα επιτραπέζιον» ["Sitting song"], <i>MAF</i> , IV, 48.
417.	Σε ψηλό βουνό σε ριζιμιό χαράκι	Lakkoi, Crete	Athens Conservatoire Collection (1930), 58-9.
418.	Σειούνται τα δέντρα (Η Ζαχαρούλα)		
419.	Σήκω Δημήτρω μ' κι άλλαξε	Central Greece	
420.	Σήκω Διαμάντω μ' να πας για ξύλα (Η Διαμάντω)		
421.	Σήκω Διαμάντω μ' να πας στο μύλο		
422.	Σήκω Μαργιόλα μου (Ο θρήνος της Μαργιόλας)	Epirus	K. A. Psachos, «Δημώδη άσματα Ηπείρου» ["Folk songs from Epirus"]. <i>Μουσικά Χρονικά [Musical Chronicles]</i> , IV.2(38) (Athens, February 1932), 49-52.

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
423.	Σήκω σ' τα μάτια σου ψηλά (Η Γιαννούλα)		K. A. Psachos, «Η Γιαννούλα» ["Giannoula"], <i>MAF</i> , IV.a, 10-1.
424.	Σήκω πουλί μου το πρωί	Peloponnese	Theodoros Alexopoulos, «Έτερον δημώδες» ["Another folk song"], <i>MAF</i> , IV.a, 9-10.
425.	Σηκώνομαι πρωί πολύ πρωί (Κλέφτικο)	Cyzicus, Asia Minor	Theodoros I. Tsakaloglou, «Κλέφτικον» ["Kleptiko song"], <i>MAF</i> , IV.a, 14.
426.	Σήμερα άσπρος ουρανός	Lesvos	Par. Bouradas, «Σήμερον άσπρος ουρανός» ["Today the sky is white"], <i>MAF</i> , VIII.a, 12-3.
427.	Σήμερα τα φώτα κι ο φωτισμός		
428.	Σκοτεινιάζει ο ουρανός		
429.	Σμυρναϊκος χορός συρτός	Smyrna	
430.	Σου είπα μάνα (Τσακώνικον)	Peloponnese	
431.	Σου είπα να μη φύγεις (Η ξενιτιά)	Peloponnese	
432.	Σούσα	Lefkada	
433.	Στα Καστανιώτικα βουνά	Larissa, Thessaly	K. A. Psachos, «Χορευτικόν» ["Dance song"], <i>Φόρμιγξ [Formigx]</i> , II.f. 19-20 (15-30.4.1911), 3.
434.	Στα μαύρα θε να 'σαι		
435.	Στα Σάλωνα σφάζουν αρνιά (Τα Σάλωνα και η Πενταγιώτισσα)	Peloponnese	Nikolaos Tsiboukis, «Τα Σάλωνα και η Πενταγιώτισσα» ["Salona and Pentagiotissa"], <i>MAF</i> , V.e, 76-7.
436.	Στα Τρίκορφα μες την κορφή	Magouliana, Peloponnese	
437.	Στα χίλια ουχτακόσια (Η πυρκαϊά (γιαγκίνι) της Βέροιας)	Veria	
438.	Στα ψηλά τα παραθύρια		
439.	Στάσου εύμορφη μικρούλα		
440.	Στη Νιάουστα γλυκό κρασί	Veria	
441.	Στη Ρούμελη είν' ένα δενδρί (Η παραγγελιά)	Vlachorrafti, Peloponnese	
442.	Στη σκάλα του Παλαμιδιού (Η Αγγελικιώτισσα)	Vlachorrafti, Peloponnese	
443.	Στην καϊτέ μ' απάν κορτσόπα	Pontus	
444.	Στην παραπάνω γειτονιά	Peloponnese	
445.	Στης μαντζουράνας τον ανθό	Karitæna, Peloponnese	
446.	Στο Νιόκαστρο θέλω να πα' (Ο αρματωλός)	Rumeli	
447.	Στο Πάπιγκο στο μαχαλά	Zagori	
448.	Στο φέρετρο που σου ετοίμασα		
449.	Στον Άδη θα κατέβω		Eraminondas A. Chortis, «Στον Άδη θα κατέβω» ["I will go to Hades"], <i>MAF</i> , VI.e, 72.
450.	Στου παπά Λάμπρου την αυλή		
451.	Στου Παλουκλάβα τη βρύση	Sinopi, Asia Minor	
452.	Στρατιώτου γιός κατέβαινε	Imbros	
453.	Σε περιβόλι στον γιαλό	Crete	
454.	Σμυρναϊκος χορός συρτός	Asia Minor	
455.	Στα Ρίκεια βγαίν' ένα νερό (Τ' ασημονέρι)	Livadia	
456.	Στην κεντημένη σου ποδιά (Η βλαχοπούλα)	Rumeli	
457.	Στης Ηπείρου τα βουνά	Epirus	
458.	Στις δεκαπέντε του Μαγιού (Ο Βελή Γκέκας)	Rumeli	

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
459.	΄Συ που πέταξες στα ύψη		
460.	Σύντας βαρούν οι δώδεκα	Veria	
461.	Σύντας μί' παρ' ου λογισμός (Ο μπουγιατζής)	Veria	
462.	Τ' ακούς μαυροδερούλα (Η Μαυροδερούλα)	Peloponnese	Nikolaos Tsimbukis, «Η Μαυροδερούλα» [“Mavroderoula”], <i>MAF</i> , V.e, 77-8.
463.	Τ' αρνιά βελάζουν Γκόλφω (Η Γκόλφω)	Peloponnese	
464.	Τα βασανά μου θε να πνίξω		
465.	Τα εναντία λέγουνε	Byzantine	
466.	Τα καράβια μας		
467.	Τα μαλλιά της κεφαλής σου		
468.	Τα ματάκια σ' έχουν έρωτα (Η Ελένη)	Cyzicus, Asia Minor	Theodoros I. Tsakaloglou, «Η Ελένη» [“Eleni”], <i>MAF</i> , IV.a, 15.
469.	Τα ματάκια σου τα μαύρα		
470.	Τα μαύρα μάτια την αυγή		
471.	Τα τραγούδια μου τα 'λεγες		
472.	Τέσσερα πορτοκάλια τα δυο σαπήσανε		
473.	Τζόρτζη Τζορτζάκι μου		
474.	Τζόρτζη ν' αλλάξεις το όνομα		
475.	Τη τράπεζά μας τη χρυσή	Lesvos	Nikolaos Paganas, «Δημώδεις μελωδίες» [“Folk melodies”], <i>Ταχυδρόμος Κωνσταντινουπόλεως</i> [<i>Istanbul's mailman</i>], (Istanbul, 16.2.1900).
476.	Την Κυριακίτσα το πρωί	Thrace	Efstratios Tianidis, «Την Κυριακίτσα το πρωί» [“On Sunday morning”], <i>MAF</i> , V.c, 39-40.
477.	Την πίτα που 'φαγε ο σπανός (Η πίτα του σπανού)		Eraminondas A. Chortis, «Η πίτα του σπανού» [“The hairless's pie”], <i>MAF</i> , VI.e, 73.
478.	Τι έχεις καημένο πλάτανε	Peloponnese	
479.	Τι έχεις Παναγιώτα μ'	Thrace	Efstratios Tianidis, «Τι έχεις Παναγιώτα μ'» [“What's on your mind my Panagiota”], <i>MAF</i> , V.c, 38-9.
480.	Τι ζωή πολλά	Byzantine	
481.	Τι κακό μας ήρθε μάνα μου (Ο δράκος Γρίβας)		Nikolaos Tsimbukis, «Ο δράκος Γρίβας», <i>MAF</i> , IV, 44.
482.	Τι να κάμω ο καημένος	Lesvos	
483.	Τι να τα πω τα μάτια μου		
484.	Τι να της πω της μοίρας μου (Αυλωνιτιάνικος)	Skyros	K. A. Psachos, «Αυλωνιτιάνικος» [“Avlonitianikos”], <i>Φόρμιγξ [Formigx]</i> , II.f.19-20 (15-30.4.1911), 2.
485.	Τι συλλογιάζεις Γιώτη μου (Ο καπετάν Γιώτης)	Rumeli	
486.	Τι το κακό που γίνεται (Ο δράκος γρίβας)	Peloponnese	
487.	Τίνος μανούλα θλίβεται (Μοιρολόγι – Η μητέρα του Ανδρούτσου)	Rumeli	
488.	Τίνος μανούλες θλίβονται (Ο Ντούλας)	Larissa, Thessaly	K. A. Psachos, «Ο Ντούλας» [“Ntoulas”], <i>Φόρμιγξ</i> [<i>Formigx]</i> , II.f.19-20 (15-30.4.1911), 3.
489.	Τίνος να πω τον πόνο μου (Παπακοσμά)	Skyros	K. A. Psachos «Του Παπακοσμά» [“Papakosmas's song”], <i>MAF</i> , VI.b, 20; Psachos (1910), 4 & 32.
490.	Τι πολλά μεγάλο θέλω	Byzantine	
491.	Τι του 'φταιξα 'γω του ντουινιά (Το παράπονο)	Zatouna, Peloponnese	
492.	Τι ωραίο φεγγαράκι (Η ερωτική εσπέρα)		
493.	Το απορώ πώς ήμπλεξα (Η παραμάννα)		
494.	Το βλέπεις κείνο το βουνό	Aegium	Theodoros Alexopoulos, «Το βλέπεις κείνο το βουνό» [“Can you see that mountain”], <i>MAF</i> , VIII.a, 13-4.

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
495.	Το γιασεμί στην πόρτα σου (Το γιασεμί)	Smyrna	
496.	Το Κωσταντάκιν το μικρό	Kastellorizo	Achillefs Sp. Diamantaras, «Το Κωσταντάκιν το μικρό» [“Konstantaki the little one”], <i>MAF</i> , V.e, 71.
497.	Το Μάη λαλούν οι πέρδικες (Το τραγούδι του Μάη)	Skyros	K. A. Psachos, «Το τραγούδι του Μάη» [“The song of May”], <i>MAF</i> , VI.b, 36-7; Psachos (1910), 20-1 & 47-8.
498.	Το λένε όλα τα πουλιά (Εις τον κρεμασθέντα Πατριάρχη Γρηγόριον τον Ε΄)	Parnassos	
499.	Το μάθατε τι γίνηκε (Το τραγούδι του λοχαγού)	Zatouna, Peloponnese	
500.	Το μάθατε τι γένηκε (Η Ελένη μοναχή)	Thessaly	Triantaffylos Tambas, «Η Ελένη μοναχή» [“Eleni anlone”], <i>MAF</i> , VIII.a, 2-3.
501.	Το μαύρο το μανδήλι	Epirus	
502.	Το παν κοιμάται		
503.	Το πανηγύρι χάλασε (Το πανηγύρι)		Symeon A. Manassidis, «Το παναγύρι» [“The fest”], <i>MAF</i> , VI.e, 75-6.
504.	Το χέρι σου το παχουλό		
505.	Του Μανέτα η γυναίκα	Tripoli, Peloponnese	
506.	Του πεθαμένου τ' άρματα	Epirus	
507.	Τούτη ήταν που μου λέγανε (Γαμήλιο)	Vlachorrafti, Peloponnese	Psachos (1923), 62-3.
508.	Τούτο το καλοκαιράκι (Το πουλάκι)	Stemnitsa, Peloponnese	
509.	Τράβα αέρα δροσερέ (Ο τσολιάς καπετάνιος)	Rumeli	
510.	Τραγούδησε καρδούλα μου (Μπάλος)	Mytilene, Lesvos	
511.	Τρεις σταυραϊτοί καθόντανε (Οι σταυραϊτοί)	Peloponnese	Dimitrios Peristeris, «Οι σταυραϊτοί» [“The eagles”], <i>MAF</i> , III.a, 1-2.
512.	Τρέξε στο στήθος αυτό χαρωπά		
513.	Τρία γαρούφαλλα χρυσά (Γαμήλιο)	Cyzicus, Mikra Asia	Theodoros I. Tsakaloglou, «Άσμα γαμήλιον» [“Wedding song”], <i>MAF</i> , III.a, 13.
514.	Τρία παιδιά Βολιώτικα (Η Αννούλα)	Agoriani, Parnassos	
515.	Τρία πουλάκια κάθονταν (Ο Αθαν. Διάκος)	Rumeli	
516.	Τριανταφυλλάκι μ' κόκκινο (Το τριανταφυλλάκι)	Valtetsi, Peloponnese	
517.	Τσάμικο	Peloponnese	
518.	Τώρα τον Μάη τη δροσιά (Το Μάη με τη δροσιά)	Epirus	Triantaffylos Tambas, «Τον Μάη με τη δροσιά» [“In May with the coolness”], <i>MAF</i> , VIII.a, 5.
519.	Τώρα Μαγιά τώρα δροσιά	Kozani	<i>Εστία [Estia]</i> , (Athens, 1890), 286.
520.	Τώρα 'ν' ο Μάης		
521.	Φέξε μου φεγγαράκι μου (Του κάμπου)		
522.	Φέτου του καλουκαιράκι (Ο κυνηγός)	Veria	
523.	Φεύγω μανούλα μ' και πάγω		
524.	Φοντάμουν παλλικάρι (Της Ωριάς το κάστρο)	Epirus	Triantaffylos Tambas, «Της Ωριάς το κάστρο» [“The castle of Oriá”], <i>MAF</i> , VIII.a, 5-6.
525.	Φύσα αεράκι δροσερό		
526.	Χαρείτε να χαρήσωμε (Αποκριάτικος διπλός)	Skyros	K. A. Psachos, «Αποκριάτικος διπλός» [“Carnival double song ”], <i>MAF</i> , VI.b, 29-30; Psachos (1910), 13-4 & 42-3.
527.	Χαρείτε να χαρήσωμε	Skyros	K. A. Psachos, «Αποκριάτικος μονός» [“Carnival single

NO	FIRST LYRIC (SONG TITLE)	GEOGRAPHICAL ORIGIN	PUBLICATION
528.	(Αποκριάτικος μονός) Χαρείτε να χαρήσωμε (Αποκριάτικος νεώτερος)	Skyros	song"], <i>MAF</i> , VI.b, 27; Psachos (1910), 11 & 40. K. A. Psachos, «Αποκριάτικος νεώτερος» [“Carnival newer song”], <i>MAF</i> , VI.b, 28; Psachos (1910), 12 & 40-2.
529.	Χαρώ το ‘κείνο το στόμα σου		
530.	Χασάπικο αργό	Vlachiko	
531.	Χορεύουν τα κλεφτόπουλα (Τα κλεφτόπουλα)	Peloponnese	Nikolaos Tsiboukis, «Τα κλεφτόπουλα» [“The little klephts”], <i>MAF</i> , V.e, 75; Dimitrios Peristeris, «Τα κλεφτόπουλα» [“The little klephts”], <i>MAF</i> , III.a, 3.
532.	Χρυσοπράσινη αητέ (Ο χρυσοπράσινος αητός)	Skyros	K. A. Psachos, «Ο χρυσοπράσινος αητός» [“The golden-green eagle”], <i>MAF</i> , VI.b, 25-6; Psachos (1910), 10-1 & 39.
533.	Χρυσός αητός καθότανε (Χρυσός αητός)	Peloponnese	Dimitrios Peristeris, «Χρυσός αητός» [“Golden eagle”], <i>MAF</i> , IV.a, 2-3; K. A. Psachos, «Χρυσός αητός» [“Golden eagle”], <i>Φόρμιγξ [Formigx]</i> , II.c. 16-7-8 (15-31.12.1907), 7.
534.	Ψυχή δεν έχει άλλη θλίψη		
535.	Ω καημένη Κάλυμνος (εις του αποδημούντας σπογγαλιείς)	Kalymnos	
536.	Ώρα γλυκειά της χαραυγής		
537.	Ώρες με φέρν’ ο λογισμός (Ο Γεργεραλής)	Skyros	K. A. Psachos, «Ο Γεργεραλής» [“Gergeralis”], <i>MAF</i> , VI.b, 30-1; Psachos (1910), 14-5 & 43-4.
538.	Ως τρώγ’ η πέτρα το σκοινί (Χωριάτικος)	Leros	K. A. Psachos, «Χωριάτικος» [“Village melody”], <i>MAF</i> , VIII (15-30.4.1911), 2.

Musical record 2 (Down in the dense plane trees ~"Diamantoula")²⁴

Κάτου στὰ δασιά πλατάνια (Η Διαμαντούλα)· ήχος πλάγιος τοῦ τετάρτου, ρυθμός έννιάσημος

Η Διαμαντούλα
 Εορτασμός

9σημοί ήχος πλάγιος

Κα του στα δα
 σιδ' α νδ πλ α τ α α
 νι α α να του στα
 δα σιδ' α νδ πλ α α
 τ α α νι α α σπιν' κενυ
 βεν υ υ υ σι

Κ. Α. Ψάχος

Κάτου στὰ δασιά πλατάνια
 σπιν' κενυ βενυ
 Κι δασουλα διν' σαγγα
 κερτα ή μι ή γαρη
 Κάδασουλα ή λεν' κενυ
 σπιν' ή κιν' ζαλαφα
 Διαμαντούλα μ' ή δαν
 κλαει, κλατοι κλατοι;

Μη ο' βμο ο' σερφ
 φα μινι φαντασμα;
 ο' βμο ο' σερφ ο' βμο
 αϊτε φαντασμα.

↓

Το εορτασμός
 ερωτη' εορτασμός
 μινι κενυ κενυ
 κενυ αϊτε κενυ κενυ
 γαρ ή χροια κενυ
 κενυ κενυ. ο' βμο
 εορτασμός κενυ
 ο' βμο κενυ κενυ
 κενυ κενυ, κενυ
 κενυ κενυ κενυ
 κενυ κενυ

Κ. Α. Ψάχος

²⁴ This song is adjusted by me for the very first time, without changing any single note nor measurement; those who have previously recorded it thought that it was without any rhythm; so they have wrongly written it down [Τὸ ἄσμα τοῦτο διὰ πρώτην φοράν ρυθμίζεται ὑπ' ἐμοῦ, χωρὶς οὔτε εἰς φθόγγος ἢ χρόνος νὰ παραλλάξῃ. Οἱ παρασημάναντες αὐτὸ τὸ ἐφαντάσθησαν ἄρρυθμον, ἀλλ' ἀντ' ἄλλων γράψαντες. Κ. Α. Ψάχος].

BIBLIOGRAPHY

- Actes du XVIe Congrès International Des Orientalistes [Proceedings of the 16th International Conference of the Orientalists]*, (Athens: Estia Publications, 1912) [available at the following site: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k6580276f/f54.item> (accessed: 25 March 2021)].
- Athens Conservatoire Collection, *50 δημώδη ἄσματα Πελοποννήσου καὶ Κρήτης [50 Folk Songs from Peloponnese and Crete]*, (Athens, 1930).
- Chaldæakes, Achilleas G., «Ἐκ τοῦ ἀρχείου Ν. Δ. Λεβίδη: Ἡ Δοξολογία τῆς 25^{ης} Μαρτίου 1908 καὶ μία ἀνέκδοτη ἐπιστολή τοῦ Κ. Α. Ψάχου» [“From the Archive of N. D. Levidis: The Doxology of the 25th of March and an unpublished epistle of K. A. Psachos”], in Idem, *Βυζαντινομουσικολογικά [Byzantine-Musicological]*, 2nd volume: *History*, (Athens: Athos Editions, 2014), 305-9.
- _____, «Ὁ Ν. Δ. Λεβίδης καὶ τὸ ἀνακύψαν μουσικὸ ζήτημα κατὰ τὸν Μάιο τοῦ 1902» [“N. D. Levidis and the raised musical issue in May 1902”], in Idem, *Βυζαντινομουσικολογικά [Byzantine-Musicological]*, 2nd volume: *History*, (Athens: Athos Editions, 2014), 311-46.
- _____, «Σημειώματα Κ. Α. Ψάχου ἐπὶ τῶν ἐντύπων μουσικῶν ἐκδόσεων τῆς βιβλιοθήκης του. Α΄, 1820-1882» [“Notes of K. A. Psachos on printed musical books of his Library; I, 1820-1882”], in Idem, *Βυζαντινομουσικολογικά [Byzantine-Musicological]*, 2nd volume: *History*, (Athens: Athos Editions, 2014), 371-425.
- _____, *Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος-Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, Ψάλατε συνετῶς τῷ Θεῷ-Β΄. Β΄ Διεθνὲς Συνέδριο Μουσικολογικὸ καὶ Ψαλτικὸ «Θεωρία καὶ Πράξις τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης». Τὰ Γένη καὶ Εἶδη τῆς Βυζαντινῆς Ψαλτικῆς Μελοποιίας. Ἀθήνα 15-19 Ὀκτωβρίου 2003. Χρονικὸ καὶ Ψάλαματα [CD includes the records of the live performances given during the 2nd Musicological Conference]*, (Athens: Institute of Byzantine Musicology, 2005).
- _____ (ed.), «...τιμὴ πρὸς τὸν διδάσκαλον...». *Ἐκφραση ἀγάπης στὸ πρόσωπο τοῦ καθηγητοῦ Γρηγορίου Θ. Στάθη. Ἀφιέρωμα στὰ ἐξηντάχρονα τῆς ἡλικίας καὶ στὰ τριαντάχρονα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς προσφορᾶς του* [A Festschrift to Professor Gregorios Stathis], (Athens: Society Ἀνατολῆς τὸ Περιήγημα, 2001).
- Chaldæaki, Evangelia, A., «Σίμων Καράς αυτοβιογραφούμενος: τέσσερις ἀνέκδοτες ἐπιστολές του πρὸς τὴν Εὐά Πάλμερ-Σικελιανού» [“Four unpublished epistles of Simon Karas addressed to Eva Sikelianou”], in *11^ο Διατμηματικὸ Μουσικολογικὸ Συνέδριο: «Νεωτερισμὸς καὶ Παράδοση» (με ἀφορμὴ τὰ 70 χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Νίκου Σκαλλιώτα), Ἀθήνα 21-23 Νοεμβρίου 2019. Πρακτικὰ Διατμηματικῶν Μουσικολογικῶν Συνεδρίων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικολογικῆς Ἐταιρείας [Proceedings of the 11th Musicological Conference: Innovation and Tradition]*, eds. Ἰωάννης Φούλιας, Πέτρος Βούβαρης, Κώστας Καρδάμης & Γιώργος Σακαλλιέρος, (Thessaloniki: Greek Musicological Society, 2020), 123-51.
- _____, «Ἀξιοποίηση ἀρχειακῶν πηγῶν καὶ δευτερογενῶν πληροφοριῶν γιὰ τὴν βιογράφηση τοῦ Κ. Α. Ψάχου (1869-1949): Ἀρχεῖο Ψάχου, Βιβλιοθήκη Ψάχου, “Ἀνθέμιον”, Ἑλληνικὴ Λαογραφικὴ Ἐταιρεία, Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, Μουσεῖο Μπενάκη, Ὡδεῖο Ἀθηνῶν» [“Utilizing archive sources and secondary information for making the biography of K. A. Psachos (1869-1949); Psachos’s Archive & Library, ‘Anthemion’, Greek Folklore Society, Centre of Asia Minor Studies, Benaki Museum, Athens Conservatoire”]; paper given at the 2nd Congress of the Greek Department of the International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centers, Athens Conservatory, 27-28 April 2018 (forthcoming).
- _____, *Ὁ Κ. Α. Ψάχος καὶ ἡ συμβολὴ του στὴν καταγραφή καὶ μελέτη ἐλληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν [K. A. Psachos and his contribution to recording and studying Greek Folk Songs]*, (Athens: Publications of Athens Conservatoire-Edition Orpheus, 2018).
- Choisy, Frank, «Βυζαντινὴ Μουσικὴ» [“Byzantine Music”], in *Φόρμιγξ [Formigx]*, II.β. 9-10 (15-31.8.1906), 1.
- Conomos, Dimitri E., *The Treatise of Manuel Chrysaphes the Lampadarios: On the Theory of the Art of Chanting and on Certain Erroneous Views That Some Hold About it (Mount Athos,*

Ivion Monastery MS 1120 [July, 1458]), Corpus Scriptorum de Re Musica II, (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1985).

Dragoumis, Mark Ph., «Μάρκος Βασιλείου. Ένας πρωτοπόρος τής Βυζαντινής Μουσικολογίας» [“Mark Vasileiou; a Byzantine Musicology pionner”], in *Απόψεις. Περιοδική έκδοση του Συλλόγου Έκπαιδευτικών Λειτουργών του Κολλεγίου Αθηνών [Periodical Edition of the Society of the Tutors of Athens College]* 4 (1988), 204-11.

Gheorghitǎ, Nicolae, *Musical Crossroads. Church Chants and Brass Bands at the Gates of the Orient*, (Bucharest: Editura Muzicalǎ, 2015).

_____, *Byzantine Music between Constantinople and the Danubian Principalities. Studies in Byzantine Musicology*, (Bucharest: Editura Σοφία, 2010).

Hadzitheodorou, Georgios, «Η ζωή και τὸ ἔργον τοῦ Κωνσταντίνου Ἀλεξάνδρου Ψάχου» [“The life and work of Konstantinos Alexandrou Psachos”], in K. A. Psachos, *Ἡ παρασημαντική τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, ἥτοι ἱστορική καὶ τεχνική ἐπισκόπησις τῆς σημειογραφίας τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμῶν, ἔκδοσις δευτέρα ὑπερῆξημένη, μετὰ ἔκτενοῦς βιογραφίας καὶ εἰσαγωγῆς συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ ἐπιμεληθέντος τὴν ἔκδοσιν Γεωργίου Χατζηθεοδώρου καθηγητοῦ μουσικῆς [The Parasimantiki of the Byzantine Music; a Historical and Technical Review of the Notation of the Byzantine Music from the first Christianity years until nowadays; 2nd extended edition, with an extensive biography and introduction written by the supervisor of the edition George Hadzitheodorou, music teacher]*, (Athens: Dionysos Publishing Co, 1978), ια' [11]-νζ' [57].

Hannick, Christian und Wolfram, Gerda, *Gabriel Hieromonachos. Abhandlung über den Kirchengesang, Corpus Scriptorum de Re Musica I*, (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1985).

Hatziyakoumis, Manolis K., *Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ μετὰ τὴν ἄλωση (1453-1820). Σχεδιάγραμμα ἱστορίας [The Ecclesiastical Music of Hellenism after the Fall of*

Constantinople (1453–1820); Sketch of History], (Athens: Research & Publications Centre, 1999).

_____, *Χειρόγραφα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς 1453-1820. Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ [Manuscripts of Ecclesiastical Music 1453–1820; A contribution to the research on Modern Hellenism]*, (Athens: National Bank of Greece, 1980).

Jacob, the Protopsaltes, *Δοξαστάριον, περιέχον τὰ δοξαστικά ὄλων τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, τῶν τε ἑορταζομένων ἀγίων τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, τοῦ τε Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, μελοποιηθὲν παρὰ Ἰακώβου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐξηγηθὲν δὲ ἀπαραλλάκτως εἰς τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον παρὰ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ἑνὸς τῶν ἐφευρευτῶν τῆς ῥηθείσης μεθόδου, νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν εἰς τύπον παρὰ Θεοδώρου Π.Π.Παράσχου Φωκ[α]έως, ἐπιστασία τοῦ αὐτοῦ, ἀναλώμασι δὲ τοῦ τε ἰδίου καὶ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν, 1st volume*, (Constantinople: Isak Kastros Editions, 1836).

_____, *Δοξαστάριον, περιέχον τὰ δοξαστικά ὄλων τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, τῶν τε ἑορταζομένων ἀγίων τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, τοῦ τε Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, μελοποιηθὲν παρὰ Ἰακώβου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐξηγηθὲν δὲ ἀπαραλλάκτως εἰς τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον παρὰ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ἑνὸς τῶν ἐφευρευτῶν τῆς ῥηθείσης μεθόδου, νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν εἰς τύπον παρὰ Θεοδώρου Π.Π.Παράσχου Φωκ[α]έως, ἐπιστασία τοῦ αὐτοῦ, ἀναλώμασι δὲ τοῦ τε ἰδίου καὶ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν, 2nd volume*, (Constantinople: Isak Kastros Editions, 1836).

John, the Lampadarios - Stefanos, the first Domestikos of the Great Church of Christ, *Πανδέκτη τῆς ἱερᾶς ἐκκλησιαστικῆς ὕμνωδίας τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Ἰωάννου λαμπαδαρίου καὶ Στεφάνου Α' δομειστικού τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας [Pandekti of the holy ecclesiastical hymnodia of the entire ecclesiastical year]*, 2nd volume, includes the compositions of the Matins Service, (Constantinople: Patriarchal Printing, 1851).

_____, *Πανδέκτη τῆς ἱερᾶς ἐκκλησιαστικῆς ὕμνωδίας τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ*

Ἰωάννου λαμπαδαρίου καὶ Στεφάνου Α' Δομεστίκου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας [Pandeki of the holy ecclesiastical hymnodia of the entire ecclesiastical year], 3rd volume, includes the compositions of the Mathematariou's Genus, (Constantinople: Patriarchal Printing, 1851).

_____, Πανδέκτη τῆς ἱερᾶς ἐκκλησιαστικῆς ὕμνωδίας τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Ἰωάννου λαμπαδαρίου καὶ Στεφάνου Α' δομεστίκου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας [Pandeki of the holy ecclesiastical hymnodia of the entire ecclesiastical year], 4th volume, includes the compositions of Divine Liturgy Service, (Constantinople: Patriarchal Printing, 1851).

Kampouroglous, Dimitrios G., «Ὁ ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου» [“The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos”], in Ἑστία [Estia], (31.5.1906), 1.

_____, «Ὁ ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ κώδικος. Ὁ Πολυχρονισμός. Ἄλλαι λεπτομέρειαι» [“The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos”] in Ἑστία [Estia], (7.6.1904), 3.

Karsaskis, Spyridon, «Ὁ ὕμνωδὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἱ. Σακελλαρίδης» [“The hymn-writer of the Orthodox Church J. Sakellarides”], in Ἐκκλησιαστικὸν Βῆμα [Ecclesiastical Tribune], (28.9.1944), 4-5.

Kiltzanides, Panagiotos, from Bursa, Δοξαστάριον Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, περιέχον ἅπαντα τὰ ἰδιόμελα καὶ Δοξαστικά τοῦ Ἑσπερινοῦ, τῆς Λιτῆς, τῶν Ἀποστίχων καὶ τῶν Αἰνῶν, τὰ Ἀπολυτίκια καὶ Κοντάκια πασῶν τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, τῶν ἑορταζομένων Ἁγίων τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, τοῦ τε Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, ἐν ᾧ προσετέθησαν καὶ τινα ἀργὰ ἀρχαῖα μαθήματα μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτα, κατὰ παραλληλισμὸν ἐκ τῆς ἀρχαίας πρὸς τὴν νέαν Μέθοδον, ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ μουσ. Π. Γ. Κηλτζανίδου Προυσαέως, ἀδεία καὶ ἐγκρίσει τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου (ὑπ' ἀριθ. 160. 7 Δζμαζιλ-Ἀχῆρ, 99. 13 Νισὰν 98) [Doxastarion, composed by Peter the Peloponnesian], 2nd volume, (Constantinople, 1886).

Kritikou, Flora “The challenge of writing new poetry and music: the case of the stichera

idiomela by Manuel Chrysaphes”, in *Creating Liturgically: Hymnography and Music. Proceedings of the Sixth International Conference on Orthodox Church Music. University of Eastern Finland, Joensuu, Finland, 8-14 June 2015*, (Finland: The International Society for Orthodox Church Music, 2017), 177-88.

Leotsakos, George, Σπύρος Σαμάρας (1861-1917): ο μεγάλος αδικημένος της έντεχνης ελληνικής μουσικής. Δοκιμή βιογραφίας [Spyros Samaras (1861-1917): The great wronged man of Greek Art Music; an attempt at a biography], (Athens: Benaki Museum Publications, 2013).

Loupas, Socrates, «Αυτόγραφα Κωνσταντίνου Ψάχου. Η ψηφιοποίηση των καταλοίπων του αρχείου του» [“Autographs of K. A. Psachos; the digitalization of his Archive”], in *Κωνσταντίνος Ψάχος: ο μουσικός, ο λόγιος. Πρακτικά ημερίδας [K. A. Psachos: the musician, the scholar. Conference Proceedings]*, (Athens: Publications of the Academy of Athens, 2013), 315-25.

Mandilaras, Vasileios, *Κλασική Φιλολογία. Ιστοριογράφημα. Μελέτη-Κριτική. Δυτική Εύρώπη και νεότερη Ελλάδα [Classical Philology]*, (Corfu, Ionian University, Department of Archiving- Library science Museology, 2013).

M. D., «Ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται» [“He that wounded shall heal”], in *Ἡ Φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας [The Voice of the Church]*, (12.2.1938), 2.

Orlandos, Anastasios C. (ed.), *Actes du the IIIme Congrès International d'Études Byzantines*, (Athens: Estia Publications, 1932).

Papadopoulos, George J., *Λεξικὸν τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς [Byzantine Music Dictionary]*, (Athens: Πανελλήνιος Σύνδεσμος Ἱεροψαλτῶν Ῥωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός [Association of Greek Chanters], 1995).

_____, *Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς (1-1900 μ.Χ) [A historical overview of Byzantine Music]*, (Athens, 1904).

_____, *Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἄχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀκμάσαντες ἐπιφανέστεροι μελωδοί,*

ύμνογράφοι, μουσικοί και μουσικολόγοι [Contributions to the History of Byzantine Music], (Athens, 1890).

Papadopoulos-Kerameus, Athanasios, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, ἥτοι κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ τε καὶ καθολικοῦ ὀρθοδόξου πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης ἀποκειμένων ἐλληνικῶν κωδίκων (...)* [Library of the Greek Orthodox Patriarchate of Jerusalem], 5th volume, (St. Petersburg, 1915 [= Bruxelles, 1963]).

Philoxenis, Kyriakos, *Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, φιλοπονηθὲν μὲν ὑπὸ Κυριακοῦ Φιλοξένου τοῦ Ἐφεσιομάγνητος, ἐκδιδόμενον δὲ ἐγκρίσει καὶ ἀδεία τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας* [Dictionary of the Greek Ecclesiastical Music], (Constantinople: Evangelinou Misailidou Editions, 1868).

Plemmenos, John, «Ἡ “θελξίθυμος” μούσα τῆς Ανατολῆς: Ἡ Ἀσιάς Λύρα τοῦ Κωνσταντίνου Ψάχου καὶ τὸ κοινωνικο-ιδεολογικὸ τῆς πλαίσιον» [“The ‘Captivating’ Muse of the Orient: K. A. Psachos’ Asian Lyre and its socio-ideological context”], in *Κωνσταντίνος Ψάχος: ὁ μουσικός, ὁ λόγιος. Πρακτικὰ ἡμερίδας* [K. A. Psachos: the musician, the scholar. Conference Proceedings], (Athens: Publications of the Academy of Athens, 2013), 101-34.

Psachos, K. A., *Ἡ παρασημαντικὴ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, ἥτοι ἱστορικὴ καὶ τεχνικὴ ἐπισκόπησις τῆς σημειογραφίας τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων μέχρι τῶν καθ’ ἡμῶν, ἔκδοσις δευτέρα ὑπερρηξημένη, μετὰ ἐκτενοῦς βιογραφίας καὶ εἰσαγωγῆς συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ ἐπιμεληθέντος τὴν ἔκδοσιν Γεωργίου Χατζηθεοδώρου καθηγητοῦ μουσικῆς* [The Parasimantiki of the Byzantine Music; a Historical and Technical Review of the Notation of the Byzantine Music from the first Christianity years until nowadays; 2nd extended edition, with an extensive biography and introduction written by the supervisor of the edition George Hadzitheodorou, music teacher], (Athens: Dionysos Publishing Co, 1978).

_____, «Πῶς θὰ λυθῆ τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς» [“How the issue of Ecclesiastical Byzantine Music will be

resolved”], in *Ἡ Φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας* [The Voice of the Church], (1.4.1938), 2.

_____, «Τὰ δημῶδη ἄσματα» [“Folk songs”], in *Ἐλεύθερος Ἄνθρωπος* [Free Man], 2 (27.9.1932), 2.

_____, «Ἱστορία, τέχνη, παρασημαντικὴ καὶ παράδοσις τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς» [“History, Art, Notation and Tradition of Byzantine Music”], in *Μουσικὴ Ζωὴ* [Musical Life], 2 (November 1930), 25-7.

_____, «Ἡ δημῶδης ποίησις καὶ μουσικὴ» [“The folk poetry and music”], in *Σκρίπ* [Skrip], (12.5.1928), 2.

_____, «Ἡ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ διὰ μέσου τῶν αἰώνων» [“Greek Music through the centuries”], in *Νέα Ἐποχὴ* [New Age], 14 (25.12.1924), 362-4.

_____, *Δημῶδη ἄσματα Γορτυνίας, εἰς βυζαντινὴν καὶ εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικὴν* [Folk Songs of Gortynia, into Byzantine and Staff Notation], (Athens, 1923).

_____, «Ἡ Βυζαντινὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ εἶναι ἱερὰ παράδοσις» [“Byzantine Ecclesiastical Music is sacred tradition”], in *Νέα Φόρμιγξ* [New Formigx], 1.2 (April 1921), 1-2.

_____, «Τὸ νέον γραφικὸν μουσικὸν σύστημα καὶ τὰ πρῶτα ἔντυπα κείμενα» [“The New Method of the analytical Byzantine Notation and the first printed books”], in *Νέα Φόρμιγξ* [New Formigx], 1.1 (March 1921), 1-2.

_____, *Ἡ παρασημαντικὴ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, ἥτοι ἱστορικὴ καὶ τεχνικὴ ἐπισκόπησις τῆς σημειογραφίας τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων μέχρι τῶν καθ’ ἡμᾶς* [The Parasimantiki of the Byzantine Music; a Historical and Technical Review of the Notation of the Byzantine Music from the first Christianity years through the present day], (Athens: P.D. Sakellariou Editions, 1917).

_____, «Δημῶδη ἄσματα Σκύρου. Συλλογὴ δευτέρα» [“Folk Songs from Skyros. Second collection”], in *Φόρμιγξ* [Formigx], II.f.19-20 (15-30.4.1911), 1-4.

_____, *Δημῶδη ἄσματα Σκύρου. Τρία θεσσαλικά, ἐν τῆς Σαλαμίνοσ καὶ ἐν τῶν Ψαρῶν, εἰς*

βυζαντινήν καὶ εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικὴν [*Folk Songs of Skyros; three from Thessaly, one from Salamis, and one from Psara; into Byzantine and Staff Notation*], (Athens: Sp. Kousoulinos Printshop, 1910).

_____, «Δημῶδη ἄσματα Σκύρου» [“Folk Songs from Skyros”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.e.13-4 (15-31.10.1909), 2-4.

_____, «Τὸ ζήτημα τῆς ἀρχαίας μουσικῆς γραφῆς» [“The issue of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.c.3-4 (15-31.5.1907), 2-4.

_____, *Περὶ τοῦ ἀρχαίου μουσικοῦ στενογραφικοῦ συστήματος τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ανατύπωσις ἐκ τῆς «Φόρμιγγος»* [Regarding the ancient musical stenographical system of the Byzantine Music], (Athens, 1906) [first publication, in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.b.13-4 (15-31.10.1906), 5-8 & II.b.15-6 (15-30.11.1906), 2-3].

_____, [«Ἐπιστολή»] [“Epistle”], in *Ἑστία* [*Estia*], (3.6.1906), 4.

_____, «Ἐπιστημονικὴ ἀνακοίνωσις γενομένη ἐν τῷ Παρνασσῷ τῆ 6^ῆ Ἀπριλίου 1906» [“Scientific Lecture, given at Parnassos’s Hall on April 6th, 1906”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.b.1-2 (15-4.1906), 5-6 (cf. pp. 2-3, as well) | II.b.3-4 (15-31.5.1906), 3-5 | II.b.7-8 (15-31.7.1906), 3-5.

_____, «Τὸ ζήτημα τῆς ἀρχαίας μουσικῆς γραφῆς καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ Κηλτζανίδου» [“The issue of the Ancient Method of the stenographical Byzantine Notation and the book of Panagiotes Kiltzanides”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.9 (15.7.1905), 1-2 | II.a.10 (31.7.1905), 3 | II.a.11-2 (15-31.8.1905), 3 | II.a.13-4 (15-30.9.1905), 5 | II.a.16 (31.10.1905), 3-4 | II.a.17-8 (15-30.11.1905), 1 & 5-6.

_____, «Ὁ ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου. Σπουδαιότητα καὶ λίαν διαφωτιστικὴ συνέντευξις μετὸν κ. Ψάχον ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διδομένην ἐρμηνείαν εἰς τὰ ἄφωνα καλούμενα σημάδια τῆς παλαιᾶς γραφῆς» [“The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos; a very important and much enlightening interview with K. A. Psachos, regarding the explanation that the ancient musician used to attribute to the subsidiary

signs”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.3-4 (15-30.4.1905), 1-4.

_____, «Ἡ ἐπὶ τῶν τονιαίων διαστημάτων θεωρία τῆς μουσικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ 1881» [“The Musical Committee’s of 1881 Theory on Tonal Intervals”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.1 (15.3.1905), 1.

_____, «Ὁ ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου. Συνέντευξις μετὸν κ. Κ. Α. Ψάχον» [“The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos; an interview with K. A. Psachos”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.1 (15.3.1905), 3-4.

_____, «Ἐναρκτήρια ὁμιλία» [“Inaugural speech”], in *Νέα Ἑλληνικὴ Σκηνή* [*New Greek Stage*], (25.12.1904), 3-4.

Sakellarides, John Th., «Περὶ τοῦ ὕμνου τοῦ Παλαιολόγου. Ἡ ἐπὶ τῶν μεγάλων σημαδίων συζήτησις» [“Regarding the Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos; the discussion on the subsidiary signs”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.5 (15.5.1905), 3-4.

_____, «Περὶ τοῦ ὕμνου τοῦ Παλαιολόγου» [“Regarding the Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos”], in *Φόρμιγξ* [*Formigx*], II.a.2 (31.3.1905), 2-3.

_____, «Ὁ ὕμνος τοῦ Παλαιολόγου» [“The Polychronion dedicated to Konstantinos Palaeologos”], in *Παναθήναια* [*Panathinaia*], 8.94 (31.8.1904), 277-8 & 280-1.

Romanou, Katy, *Ἐθνικῆς Μουσικῆς Περιήγησις 1901-1912. Ἑλληνικὰ μουσικὰ περιοδικὰ ὡς πηγὴ ἐρευνας τῆς ἱστορίας τῆς νεοελληνικῆς μουσικῆς* [A journey through National Music 1901-1912: Greek Music Journals as a source of research on Modern Greek Music], 1st part, (Athens: Koultoura Editions, 1996).

Salteris, Vasileios, *Ἡ παράδοση τοῦ μέλους τοῦ παλαιοῦ Στιχηραρίου* [The music tradition of the old Sticherarion], Doctoral Dissertation, (Athens: Department of Music Studies-School of Philosophy-NKUA, 2011).

Schartau Bjarne, *Anonymous Questions and Answers on the Interval Signs, Corpus Scriptorum de Re Musica IV*, (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1998).

Somma, Nilo, "Il prof. Oliver Strunk e p. Lorenzo Tardo", in *Remembering Oliver Strunk, Teacher and Scholar*, edited by Christina Huemer and Pierluigi Petrobelli, Festschrift Series No. 21, (Hillsdale, NY: Pendragon Press, 2005), 65-70.

Stamatakis, John, «Εμμανουήλ Πεζόπουλος» ["Manuel Pezopoulos"], in *Επιστημονική Έπετηρίς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν* [*Scientific Yearbook of the School of Philosophy of the National and Kapodistrian University of Athens*], 4 (1953-4), 99-121.

Stathis, Gregorios Th., *Τὰ χειρόγραφα Βυζαντινῆς μουσικῆς. Τὰ πρωτόγραφα τῆς ἐξηγήσεως εἰς τὴν νέαν μέθοδον σημειογραφίας. Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἰδιοχειρῶν πρωτογράφων κωδίκων εἰς τὴν Νέαν Μέθοδον ἀναλυτικῆς σημειογραφίας (1814-1815) τῆς Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Μουσικῆς τῶν ἐξηγητῶν τριῶν Διδασκάλων Χρυσάνθου ἐκ Μαδύτων, Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος* [*Byzantine Music Manuscripts; the codices including the first exegeseis of the New Method of the analytical Byzantine Notation*], 1st volume, *Τὰ προλεγόμενα* [*The preface*], (Athens: Institute of Byzantine Musicology, 2016).

_____, *Τὰ χειρόγραφα Βυζαντινῆς μουσικῆς. Τὰ πρωτόγραφα τῆς ἐξηγήσεως εἰς τὴν νέαν μέθοδον σημειογραφίας. Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἰδιοχειρῶν πρωτογράφων κωδίκων εἰς τὴν Νέαν Μέθοδον ἀναλυτικῆς σημειογραφίας (1814-1815) τῆς Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Μουσικῆς τῶν ἐξηγητῶν τριῶν Διδασκάλων Χρυσάνθου ἐκ Μαδύτων, Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος* [*Byzantine Music Manuscripts; the codices including the first exegeseis of the New Method of the analytical Byzantine Notation*], 2nd volume, *Ὁ κατάλογος* [*The catalogue*], (Athens: Institute of Byzantine Musicology, 2016).

_____, «Ἡ βιβλιοθήκη Κ. Α. Ψάχου στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Ἐγκατάσταση καὶ ψηφιοποίηση» ["K. A. Psachos's Library at the University of Athens; installation and digitalization"], *Κωνσταντῖνος Ψάχος: ὁ μουσικός, ὁ λόγιος. Πρακτικὰ ἡμερίδας* [*K. A. Psachos: the musician, the scholar. Conference Proceedings*], (Athens: Publications of the Academy of Athens, 2013), 163-75.

_____, (ed.), *Θεωρία καὶ Πράξη τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης: Τὰ Γένη καὶ Εἶδη τῆς Βυζαντινῆς Ψαλτικῆς Μελοποιίας, Πρακτικὰ Β' Διεθνοῦς Συνεδρίου, Μουσικολογικοῦ καὶ Ψαλτικοῦ, Ἀθήνα, 15-19 Ὀκτωβρίου 2003* [*Proceedings of the 2nd Musicological Conference*], (Athens: Institute of Byzantine Musicology, 2006).

_____, «Ἀγορὰ τῆς μουσικῆς βιβλιοθήκης Κ. Α. Ψάχου» ["Purchase of K. A. Psachos's Musical Library"], in Achilleas Chaldæakes (ed.), «...τιμὴ πρὸς τὸν διδάσκαλον...». Ἔκφραση ἀγάπης στὸ πρόσωπο τοῦ καθηγητοῦ Γρηγορίου Θ. Στάθη. Αφιέρωμα στὰ ἐξηντάχρονα τῆς ἡλικίας καὶ στὰ τριαντάχρονα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς προσφορᾶς του [*A Festschrift to Professor Gregorios Stathis*], (Athens: Society Ανατολῆς τὸ Περιήχημα, 2001), 772-8.

_____, «Παναγιώτης Χρυσάφης ὁ νέος καὶ Πρωτοψάλτης» ["Panagiotis Chrysaphes the Protopsaltes"], in *Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν. Περίοδος 1995-1996. Μελουργοὶ τοῦ 17th αἰώνα. Παναγιώτης Χρυσάφης ὁ νέος καὶ Πρωτοψάλτης - Γερμανὸς ἀρχιερεὺς Νέων Πατρῶν - Μπαλάσης ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ - Πέτρος Μπερεκέτης ὁ μελωδός* [*Program of a concert of the Music Hall of Athens, dedicated to 17th-century Byzantine Music composers*], (Athens: Music Hall of Athens, 1995), 7-16, 24-7.

_____, *Ἡ ἐξήγησις τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς σημειογραφίας καὶ ἔκδοσις ἀνωνύμου συγγραφῆς τοῦ κώδικος Ξηροποτάμου 357 ὡς καὶ ἐπιλογῆς τῆς Μουσικῆς Τέχνης τοῦ Ἀποστόλου Κώνστα Χίου ἐκ τοῦ κώδικος Δοχειαρίου 389* [*The exegesis of the Ancient Byzantine Notation*], (Athens: Institute of Byzantine Musicology, 1978).

Strunk, Oliver, "P. Lorenzo Tardo and his Ottoeco nei mss. melurgici: some observations on the Stichera Dogmatika", in *Essays on Music in the Byzantine World*, with foreword by Kenneth Levy (New York: W. W. Norton, 1977), 255-67.

P. Lorenzo Tardo e la Musica Bizantina. Atti Giornata Culturale, (Contessa Entellina (PA)-25 Agosto 1985: Associazione Culturale "Nicolo Chetta": Anno Europeo della Musica).

Tardo, Lorenzo, hiero-monk, Director of the School of Byzantine Music of the Grottaferrata monastery, *Ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ, ἡ Γραφὴ καὶ ἡ Ἐκτέλεισίς τῆς. Διάλεξις δοθεῖσα εἰς τὸν*

Φιλολογικὸν Σύλλογον «Παρνασσόν», τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1933 [*The Byzantine Music, its Notation and Interpretation*], (Athens: Italian Institute of Superior Studies, 1933).

Thibaut, J.-B., “Étude de Musique Byzantine. La Notation de St. Jean Damascène ou Hagiopolite”, in *Izvestija Russkago Archeologiceskago Instituta v Konstantinopole*, 3 (1898), 138-79.

Tončeva, Elena, “Die Neumentexte in der Palausov-Abschrift des Synodiks des Zaren Boril und ihre Stellung in der Geschichte der Bulgarischen Mittelalterlichen Music”, in *Académie Bulgare des Sciences-Istitut d’Études Balkaniques, Actes du premier Congrès International des Études Balkaniques et sud-est Européennes II* (Sofia: Éditions de l’Académie Bulgare des Sciences, 1970), 1055-65.

Тончева, Е., “Музикални текстове в Палаузовия препис на Синодика на цар Борил (Палеографско изследване и музикален анализ)” [“Les textes musicaux de la copie du Synodique du Tsar Boril”], in *Българска Академия на науките-Известия на Института за музикознание [Académie Bulgare des Sciences-Bulletin de l’Institut de Musique]*, 12 (1967), 57-159.

Troelsgård, Christian, *Byzantine Neumes. A new Introduction to the Middle Byzantine Notation*, (Copenhagen: Monumenta Musicae Byzantinae-Museum Tusculanum Press, 2011).

[unknown], «Ο διορισμός τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Ψάχου» [“The appointment of Professor K. A. Psachos”], in *Μουσικά Χρονικά [Musical Chronicles]*, IV.2(38) (February 1932), 80.

[unknown], «Η ἀρχαία Βυζαντινὴ καὶ ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ μουσικὴ καὶ τὰ προβλήματα αὐτῆς. [Συνέντευξη Ψάχου]» [“The Ancient Byzantine and the Modern Greek Music and their problems; [An interview with K. A. Psachos]”], in *Ἐφημερίς τῶν Βαλκανίων [Newspaper of the Balkans]*, (22.6.1929), 1.

[unknown], «Τὸ χθεσινὸν ἐκκλησιαστικὸν μνημόσυνον Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου» [“Yesterday’s memorial service to Konstantinos Palaeologos”], in *Ἐμπρός [Empros]*, (30.5.1906), 2.

[unknown], «Ὁ ὕμνος τοῦ αὐτοκράτορος» [“The Polychronion dedicated to the Emperor”], in *Ἐστία [Estia]* (29.5.1906), 1.

[unknown], «Τὸ μνημόσυνον τοῦ Παλαιολόγου» [“The memorial service for Palaeologos”], in *Ἐστία [Estia]*, (28.5.1906), 1.

[unknown], «Καὶ ἄλλος ὕμνος τῶν Παλαιολόγων ποὺ ἀνεκαλύφθη» [“Another Polychronion dedicated to the Palaeologians has been discovered”], in *Ἐστία [Estia]*, (28.5.1906), 2.

[unknown], «Μουσικὴ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Ψάχου ἐν τῷ Παρνασσῷ » [“Musical presentation by K. A. Psachos at Parnassos”], in *Φόρμιγξ [Formigx]*, II.a. 24 (28.2.1906), 3.

[unknown], «Ἡ μουσικὴ διάλεξις τοῦ κ. Κ. Α. Ψάχου ἐν Πειραιεῖ» [“The musical lecture of K. A. Psachos in Piraeus”], in *Φόρμιγξ [Formigx]*, II.a. 17-8 (15-30.11.1905), 2.

[unknown], «Κωνσταντίνος Ψάχος», [“Konstantinos Psachos”], in *Φόρμιγξ [Formigx]*, I.b.6 (30.3.1903), 1.

[unknown], «Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ», [“Ecclesiastical Music”], in *Νέα Ἐφημερίς [New Newspaper]*, (25.5.1902).

[unknown], «Ἑλληνικὴ Ἀνταπόκρισις» [“Greek Correspondence”], in *Κωνσταντινούπολις [Constantinople]*, (21.5.1902), 1.

[unknown], «Τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν Ἑλλάδι» [“The issue of Ecclesiastical Music in Greece”], in *Κωνσταντινούπολις [Constantinople]*, ([-;-]-1902).

Vasileiou, Mark, «Πολυχρονισμὸς Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, ἐκ χειρογράφου τῆς ΙΕ΄ ἑκατονταετηρίδος, ἐρμηνευθεὶς ὑπὸ Μάρκου Βασιλείου, “ψάλλεται τοῦτο ὅτε μέλλει ὁ Βασιλεὺς διέρχεσθαι εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων Εἰκόνων καὶ νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ κατακλασθοῦ”» [“Polychronion dedicated to Byzantine Emperors, taken from a 15th-century manuscript, exegesis Mark Vasileiou; ‘this is a composition sung when the Emperor is going to kowtow the Holy Icons and get the communion bread’ ”], in *Μουσικὴ. Εἰκονογραφημένον Μουσικοφιλολογικὸν Περιοδικόν, μετὰ τεμαχίων φωνητικῆς καὶ ὀργανικῆς μουσικῆς ἐν ἐκκλησιαστικῇ καὶ*

γραμμακῆ Παρασημαντικῆ, συντασσόμενον τῆ συνεργασία Ἑλλήνων καὶ Ξένων μουσικῶν καὶ μουσικολόγων. Διευθυντῆς καὶ Ἀρχισυντάκτης Γ. Δ. Παχτικός [Music; illustrated musicological and philological periodical edition, which includes musical examples written down into both Byzantine and Staff Notation and compiled by the support of Greek and foreign musicians and musicologists; director and chief of the edition: George Pachtikos], 1.9 (Constantinople, September 1912), 263, 273, 265.

_____, «Περὶ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς μουσικῆς σημειογραφίας» [“Regarding the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια [Ecclesiastical Truth], 27.29 (20.7.1907), 439-40.

_____, «Περὶ τοῦ στενογραφικοῦ ἢ ἱερογλυφικοῦ τῆς παρασημαντικῆς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» [“Regarding the stenographical character of the Ancient Method of the Byzantine Notation”], in Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια [Ecclesiastical Truth], 26.35 (26.8.1906), 416-8 | 26.36 (1.9.1906), 427-8 | 26.37 (7.9.1906), 446-8 | 26.41 (22.9.1906), 483-4 | 26.55 (23.12.1906), 645-7 | 27.1 (5.1.1907), 9-11.

Veloudis, George, *O Jacob Philipp Fallmerayer καὶ ἡ γένεση τοῦ ἐλληνικοῦ ιστορισμοῦ* [Jacob Philipp Falmerayer and the genesis of Greek historism], (Athens: Society for the Study of Modern Hellenism-Mnimon, 1982).

Ware, Kallistos, *The Lenten Triodion, translated from the original Greek by Mother Mary and Archimandrite Kallistos Ware*, (South Canaan, PA: St. Tikhon's Seminary Press, 2002).

SITES

- <https://repository.duke.edu/dc/earlymss/emsgk01087> [accessed 31 March 2021].
- <https://digitalcollections.nlg.gr/nlg-repo/dl/el/browse/3431> [accessed 31 March 2021].
- <https://digital.mmb.org.gr/digma/handle/123456789/15601> [accessed 31 March 2021].
- <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/32823/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021].
- <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/32828/1/document1.pdf> (accessed 31 March 2021).
- <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/32829/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021].
- <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/33387/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021].
- <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/33391/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021].
- <https://digital.mmb.org.gr/digma/bitstream/123456789/33395/1/document1.pdf> [accessed 31 March 2021].
- <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/124960> [accessed 31 March 2021].
- <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/125140> [accessed 31 March 2021].
- <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/125145> [accessed 31 March 2021].
- <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/125146> [accessed 31 March 2021].
- <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/125348> [accessed 31 March 2021].